

LA CONTRIBUCIÓ DE LES EMPRESES ESPANYOLES ALS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

SEGON INFORME

LA NECESSITAT D'ACCELERAR LA IMPLANTACIÓ DE L'AGENDA 2030

Autors

Àngel Castiñeira
(Direcció Acadèmica)

Ferran Curtó

Eloi Gummà

Isa Nadal

Enrique Ortega

Alba Rovira

Amb la col·laboració de

Liliana Arroyo

Eva Jané

Mònica Reig

04

PRÒLEG

06

RESUM EXECUTIU

09

Introducció

14

PART I.
TRES ANYS DE CAMÍ RECORREGUT PER
L'AGENDA 2030. INICIATIVES I BALANÇ DE
LA SITUACIÓ

15

Iniciatives multinivell per a la
implementació de l'Agenda 2030

15

L'esfera global

19

L'esfera europea

23

L'esfera espanyola

30

Les aliances com a element clau per
a l'assoliment dels ODS

30

Els 17 ODS: d'on venim i cap on anem?

32

Tipologies d'aliances, processos
i creació de valor

35

Les etapes d'una aliança

38

El lideratge en les aliances

39

PART II.
EL REPORT DE LES EMPRESES
COTITZADES ESPANYOLES AMB
RELACIÓ ALS ODS

40

Anàlisi de les memòries de 2017

42

Hi ha avanços en la contribució de les
empreses cotitzades espanyoles als ODS?

46

Governança

49

Societat

53

Economia

55

Medi ambient

58

La governança de la sostenibilitat i la seva
vinculació amb els ODS

58

Introducció metodològica

60

Anàlisi dels models de governança de la
sostenibilitat de les empreses avançades

66

PART III.
LES PIMES I ELS ODS

66

La importància de les pimes en
el context global i a Espanya

67

Les pimes i l'Agenda 2030:
una relació bidireccional

67

La rellevància de les pimes per als ODS

68

La rellevància dels ODS per a les pimes

72

Grup de Treball amb pimes

74

Principals conclusions del Grup
de Treball

Llegenda d'icones per navegar en aquest informe

- Et dona accés directe a cada pàgina des de l'índex.
- Et dona més informació sobre un tema.
- Et permet tornar a l'índex.
- Els hípervincles del text estan marcats en blau i vermell.

Índex de gràfics

13

Gràfic 1. Il·lustració de les dinàmiques de relació
intersectorial i multinivell

22

Gràfic 2. Tendències de la UE cap als ODS

31

Gràfic 3. Aliances i compromisos voluntaris

34

Gràfic 4. Etapes d'una aliança

42

Gràfic 5. Informes analitzats segons el tipus de
font d'informació (% sobre el total d'empreses
seleccionades)

42

Gràfic 6. Tendències en el report d'informació no
financera per sector (% d'empreses sobre el total de
cada sector)

43

Gràfic 7. Àrea de vinculació dels ODS (% d'empreses
que els esmenten)

43

Gràfic 8. Presència dels ODS en les memòries dels
informes de 2017 i 2018, per sectors (% d'empreses
que els esmenten)

44

Gràfic 9. Presència dels ODS en les memòries, per
sectors (% d'empreses sobre el total d'empreses que
els esmenten per sectors). Any 2017

45

Gràfic 10. Presència dels ODS en les memòries
segons la pertinença a la XEPM (% sobre el total
d'empreses)

46

Gràfic 11. Participació de les empreses en índexs de
sostenibilitat (% sobre el total d'empreses). Any 2017

47

Gràfic 12. Report sobre la política de proveïdors (%
sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

47

Gràfic 13. Report sobre participació i col·laboracions
en projectes (% sobre el total d'empreses). Anys
2016 i 2017

48

Gràfic 14. Empreses que declaren aliances per tipus
d'organització participant i sector (% d'empreses
sobre el total de cada sector). Any 2017

49

Gràfic 15. Report sobre la cobertura dels
convenis col·lectius (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

50

Gràfic 16. Seguretat i accidentabilitat laboral a les
empreses (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

51

Gràfic 17. Distribució de les empreses segons la
presència de dones a les plantilles (% sobre el total
d'empreses amb informació disponible).
Anys 2016 i 2017

51

Gràfic 18. Distribució de les empreses segons la
presència de dones en càrrecs de responsabilitat
(% sobre el total d'empreses amb informació
disponible). Anys 2016 i 2017

52

Gràfic 19. Report sobre polítiques i mesures d'equitat
(% sobre el total d'empreses). Any 2017

53

Gràfic 20. Grau de maduresa digital de les
empreses (% sobre el total d'empreses que reporten
informació). Any 2017

54

Gràfic 21. Nivells d'adopció dels principis de
l'economia circular (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

54

Gràfic 22. Nivell d'adopció de cadascun dels
principis (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

56

Gràfic 23. Report sobre les polítiques de gestió de
residus (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

57

Gràfic 24. Report sobre les emissions de GEI 1, 2 i 3,
i d'altres gasos (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

57

Gràfic 25. Report sobre les polítiques i els programes
mediambientals (% sobre el total d'empreses).
Anys 2016 i 2017

Índex de taules

32

Taula 1. Tipologies d'aliances

44

Taula 2. Condicions i situació laboral de les
plantilles (sobre el total d'empreses amb informació
disponible). Anys 2016 i 2017

53

Taula 3. Indicadors de transformació digital (% sobre
el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

55

Taula 4. Report de reducció d'emissions (% sobre el
propí sector). Anys 2016 i 2017

55

Taula 5. Empreses que utilitzen energies
renovables (% sobre el propi sector).
Anys 2016 i 2017

71

Taula 6. Elaboració d'un business model
canvas que incorpori l'impacte en els ODS

62

Taula 7. Característiques de la gestió de la
sostenibilitat a partir de la mostra

72

Taula 8. Empreses que constitueixen
el Grup de Treball de pimes

Accelerar la introducció dels ODS en l'estratègia de les empreses espanyoles

Àngel Pes*Director de l'Observatori dels ODS*

Han passat gairebé quatre anys des de l'aprovació de l'Agenda 2030 el setembre de 2015, és a dir, en queden onze per a assolir els ODS. Tanmateix, quan comparem les dades d'aquest segon informe de l'Observatori dels ODS amb les de l'informe de l'any passat, la conclusió més destacada a què arribem és que les empreses espanyoles encara no atorguen als ODS la prioritat necessària per fer-los realitat l'any 2030.

Segons el SDG Index and Dashboards Report (v. pàg. 25), Espanya no aprova en cap dels 17 ODS, encara que això no impedeix que ocupi el 25è lloc dels 193 països analitzats. És positiu formar part del primer quartil, però, atesos els resultats que Espanya obté en el compliment dels ODS, ho podem interpretar com un indicador que tots els països han d'augmentar substancialment la intensitat amb què han de progressar si els volen assolir. Tanmateix, també constatem el progrés evident que s'ha produït durant l'any 2018 en l'àmbit institucional, que a Espanya s'ha concretat en tres iniciatives destacades: la presentació al juliol de l'any passat, davant de les Nacions Unides, del Pla del Govern per impulsar els ODS; la creació de l'Alta Comissionada per a l'Agenda 2030, amb dependència directa de la Presidència del Govern espanyol, que ha impulsat la creació del Consell de Desenvolupament Sostenible, i la presentació de l'Avantprojecte de llei de canvi climàtic i transició energètica, que aborda un dels grans pilars de l'Agenda 2030.

Tornant al món de l'empresa, l'informe *From promise to reality: Does business really care about the SDGs?*, de la consultoria PwC, en resumeix la posició actual amb aquestes paraules: “En alguns casos, sembla que les empreses només seleccionen els ODS que es corresponen amb activitats que ja desenvolupen i amb les mètriques que ja estan mesurant. Com a primer pas, això té sentit, però també indica que les organitzacions veuen els ODS com una demanda més d'informació, més que com una oportunitat i un compromís per a tota l'empresa” (pàg. 15). No obstant això, assumir aquest compromís és fonamental per situar-se en la dimensió transformadora implícita a l'Agenda 2030, que és completament imprescindible per fer-la realitat.

Per al futur de les empreses, són essencials dues transformacions del model de negoci: la transformació tecnològica, associada a la digitalització, i l'acceptació de la seva responsabilitat social, associada al desenvolupament sostenible, tal com el defineixen els ODS. Creiem que el millor camí per incorporar els ODS a l'estratègia de les empreses és vincular aquestes dues transformacions, cosa que permetrà obtenir uns resultats tangibles per a les empreses, per exemple, en tres grans àrees de la seva activitat, relacionades directament amb el desenvolupament sostenible:

01. ► L'estalvi de recursos gràcies a les millores en l'eficiència derivades de la digitalització. Un exemple seria l'estalvi d'energia mitjançant l'ús de termòstats intel·ligents que permeten reduir el consum de combustible en els sistemes domèstics de calefacció.
02. ► La incorporació de tecnologies sostenibles cleantech, com ara la producció d'energia renovable, que substitueixen productes contaminants com els combustibles fòssils.
03. ► El desenvolupament de l'economia col·laborativa (sharing economy), que és un exemple de les possibilitats que ofereix la digitalització per impulsar l'economia circular, imprescindible per assolir els ODS.

En definitiva, per mesurar la contribució de les empreses espanyoles en matèria d'ODS més enllà d'esmentar-los a les memòries, cal identificar si realment disposen de models de governança de la sostenibilitat. En aquest sentit, les dades que ens ofereix aquest informe són eloqüents: només 24 de les 169 empreses de la mostra —el 14 % de les empreses cotitzades espanyoles— divulguen informació suficient per poder afirmar que disposen de models de governança de la sostenibilitat, és a dir, descriuen la creació d'òrgans executius de caràcter transversal, amb la participació del conjunt de l'organització i dependents del consell d'administració de l'empresa, encarregats de dissenyar i implementar els plans de sostenibilitat (pàg. 58 i següents de l'informe).

PIMES I ODS

Una de les novetats d'aquest segon informe és la incorporació d'una mostra de pimes compromeses amb els ODS. Encara que és una mostra petita, té un gran valor qualitatiu. Ens interessa destacar com estan incorporant els ODS en la seva estratègia empresarial i les dificultats específiques amb què es troben a l'hora de fer-ho (v. part III de l'informe). Es tracta d'un primer pas, ja que l'Observatori té el propòsit de continuar fent visibles les bones pràctiques desenvolupades per les petites i mitjanes empreses que puguin servir de referència per ampliar i accelerar la incorporació del desenvolupament sostenible a les pimes, que, com és sabut, representen més del 95 % de les empreses espanyoles.

ALIANCES

L'Agenda 2030 gira al voltant de dues propostes: no deixar a ningú enrere i fomentar la contribució de tots per tal d'assolir els ODS. Per aquest motiu, l'ODS número 17 (Aliances) és fonamental. En aquest segon informe de l'Observatori, hem volgut destacar la importància de les aliances (v. pàg. 30 i següents). Concretament, la col·laboració publicoprivada és essencial per assolir l'Agenda 2030, i en voldria destacar dues condicions necessàries perquè tingui èxit: 1) una aliança funciona quan es crea valor per a tots els qui hi participen, i 2) cadascuna de les parts ha de reconèixer que l'altra part també contribueix a generar valor. Per tant, la proximitat cultural entre els actors i l'alineament dels seus interessos són elements necessaris per establir aliances publicoprivades reeixides en el marc de l'Agenda 2030.

PART I

Tres anys de camí de l'Agenda 2030.
Iniciatives i balanç de la situació

1.1 Iniciatives multinivell per implementar l'Agenda 2030

- ▶ **Caldrà estar especialment atents al SDG Summit, el setembre del 2019, en què es farà balanç del primer trienni d'aplicació de l'Agenda 2030.** Les Nacions Unides, en col·laboració amb diferents organitzacions especialitzades, treballen activament en la implementació dels ODS i ofereixen eines per als diferents actors i nivells de governança que s'hi vulguin comprometre's.
- ▶ **Europa necessita actuar enfront de l'augment de les desigualtats.** L'adopció de l'Agenda 2030 ha permès a Europa reorientar el seu discurs, el pla d'acció i l'enfocament en matèria de desenvolupament sostenible sobre la base dels ODS. Tanmateix, el progrés de la Unió Europea pel que fa als seus objectius ha estat moderat i desigual, i s'ha vist frenat per l'increment de les desigualtats econòmiques dins els seus països membres.
- ▶ **Espanya ha d'accelerar els passos cap a l'assoliment dels ODS.** Espanya no aprova en cap dels 17 objectius de l'Agenda 2030 i figura al lloc 25 dels 193 països analitzats pel que fa al grau de compliment. Si bé és cert que durant el primer govern de Sánchez s'han produït avenços importants, caldrà veure com es consoliden en el seu segon mandat.

1.2 Les aliances com a element clau per a l'assoliment dels ODS

- ▶ **La creació d'aliances és crucial per a l'èxit de l'Agenda 2030.** Les múltiples iniciatives vinculades a l'Agenda 2030 tindran més èxit si es duen a terme en un marc de col·laboració intersectorial i multinivell. Aquests models permeten generar valor social en multiplicar l'impacte que els diferents actors (públics, privats i de la societat civil) són capaços de generar per separat. Tanmateix, perquè tinguin èxit, hem de superar els estereotips culturals associats als altres.
- ▶ **La implicació de les empreses és fonamental per a l'èxit de l'Agenda 2030.** Aquestes han d'incorporar els ODS en les seves estratègies i contribuir a finançar l'Agenda 2030 incorporant els costos reals de la no-sostenibilitat i les noves oportunitats d'inversió sostenible en els seus models de negoci.

“Al SDG Summit de setembre del 2019 es farà balanç del primer trienni d'aplicació de l'Agenda 2030.”

PART II

El report de les empreses cotitzades espanyoles amb relació als ODS

2.1 Anàlisi de les memòries del 2017

- ▶ **Les empreses cotitzades espanyoles, molt lluny de complir els requisits de report no financer.** Només el 55% d'aquestes empreses reporten informació no financera. Tanmateix, és raonable esperar que a partir del 2018 el nombre d'empreses que fa report no financer s'incrementi, per l'entrada en vigor de la Directiva europea sobre report no financer.
- ▶ **Els progressos observats en el report no financer respecte de l'informe anterior són insubstancials i insuficients, tenint en compte l'ambició i la magnitud del repte que suposa l'Agenda 2030.** Encara que el nombre de memòries publicades s'incrementés en l'informe següent, el repte principal continuaria essent la millora del contingut i la profunditat de les memòries. L'annex d'aquest informe pot resultar una guia útil en aquest sentit.
- ▶ **La incorporació dels ODS en l'estratègia d'aquestes empreses no avança al ritme necessari per poder tenir una economia sostenible l'any 2030.** Moltes empreses tendeixen a analitzar els ODS als quals contribueixen en positiu i a ignorar els ODS que els afecten en negatiu. Implicar-se amb uns ODS superficials amb relació a l'activitat de l'empresa no genera una millora substancial.
- ▶ **El compromís amb el nou paradigma de l'economia circular encara és marginal a les empreses.** Aquest punt és especialment rellevant atès el potencial transformador que suposa entendre l'economia circular com un canvi de model productiu i no únicament com un conjunt de pràctiques associades al reciclatge.
- ▶ **És urgent incrementar el nombre de dones en posicions directives.** Només sis empreses de la mostra incorporen el 40 % de les dones en els seus consells d'administració, mentre que el 60 % de les empreses de la mostra no arriben al 20 %.
- ▶ **Cal aprofundir en les polítiques mediambientals.** La majoria de les empreses reporten polítiques mediambientals, però n'informen d'una manera superficial, i menys d'un terç incorporen programes i polítiques mediambientals a la cadena de subministrament.

“La incorporació dels ODS en l'estratègia d'aquestes empreses no avança al ritme necessari per poder tenir una economia sostenible l'any 2030.”

2.2 La governança de la sostenibilitat i la seva vinculació amb els ODS

- ▶ **Malgrat que moltes empreses parlen de sostenibilitat, són molt poques les que informen sobre mesures concretes per tal d'implementar-la.** Només el 14 % de les empreses cotitzades espanyoles (24) informen que disposen de sistemes de governança de la sostenibilitat. Hi ha una certa tendència a parlar de la sostenibilitat sense proporcionar informació detallada sobre el seu sistema de funcionament dins l'empresa.
- ▶ **Els ODS encara no s'han convertit en l'eix impulsor de la sostenibilitat de l'empresa.** Encara que poden actuar com a guia per estructurar-ne els plans de sostenibilitat, no són l'única manera d'enfocar l'estratègia de sostenibilitat de l'empresa. Algunes empreses (4) disposen de models de sostenibilitat que no estan relacionats directament amb els ODS.
- ▶ **La governança de la sostenibilitat és alhora un repte i una oportunitat per a tota mena d'empreses.** Després d'analitzar algunes característiques bàsiques de les empreses que disposen de models de governança de la sostenibilitat (el sector d'activitat al qual pertanyen, el nivell de facturació i el nombre de treballadors), no podem concloure que el fet de disposar d'un sistema de model de governança es pugui relacionar amb un perfil concret d'empresa.
- ▶ **Els òrgans responsables de la sostenibilitat han d'acomplir un paper transversal dins l'organització.** Poden estar formats per persones de diferents àrees de negoci. En tot cas, el consell d'administració ha de ser el màxim òrgan vinculat amb el pla o amb la política de sostenibilitat.
- ▶ **Un bon report no financer és indissociable del compromís real amb els ODS.** La vinculació amb els ODS a través de l'acció social com a element de comunicació és insuficient. Per obtenir el màxim potencial del report, és imprescindible demostrar que la implementació dels ODS és un element integral de l'estratègia de l'empresa.
- ▶ **Una memòria ideal ha de ser exhaustiva, veraç i transparent.** Ha de detallar què fa i què no fa l'empresa. Integrar una orientació cap als ODS sensible amb la cadena de valor dels productes o serveis de l'empresa permet identificar els impactes directes i indirectes de les seves operacions.

PART III Les pimes i els ODS

- ▶ **Els ODS només s'assoliran amb el suport de les pimes. Les pimes representen la major part del teixit productiu mundial i espanyol.** Atesos els recursos limitats amb què operen, és imprescindible que els poders reguladors estableixin sistemes d'incentius per tal de facilitar-los la participació a l'Agenda 2030. Per això, recomanem fer atenció als documents de la GRI i de *Global Compact* que s'inclouen a la tercera part d'aquest document.
- ▶ **Malgrat alguns exemples de pimes molt compromeses amb la sostenibilitat, la majoria d'elles encara s'ha d'iniciar en l'Agenda 2030.** En molts casos, han de trobar vies alternatives d'adopció dels ODS diferents de les que utilitzen les grans empreses. Una d'aquestes vies pot ser plantejar-se els ODS com una oportunitat de negoci.
- ▶ **Cal facilitar l'acostament de les pimes al report no financer.** L'existència d'una eina o un òrgan de suport per a les pimes en aquest àmbit facilitaria que s'acostessin als ODS. L'Observatori dels ODS treballarà en el futur amb les pimes integrants del Grup de Treball per donar resposta a aquesta necessitat identificada conjuntament.

“Cal que els poders reguladors estableixin sistemes d'incentius i mecanismes per tal de facilitar la participació de les pimes a l'Agenda 2030.”

Introducció

Aquest document és el segon informe de l'Observatori dels ODS. El maig de 2018, vàrem inaugurar públicament l'activitat de l'Observatori amb la presentació del **primer informe**, que va tenir un caràcter marcadament introductori.¹ L'informe va aparèixer en un moment en què el discurs dels ODS encara estava poc introduït al nostre país, i les iniciatives que s'hi havien dut a terme eren aïllades i poc visibles. Aquest informe es publica en un context sensiblement més madur pel que fa a l'adopció dels ODS; transcorregut el primer trienni de vida de **l'Agenda 2030**, tant les empreses com els governs, les administracions públiques i les organitzacions socials del nostre país en tenen un coneixement general més gran. I el compromís està arribant fins i tot a la ciutadania, gràcies a accions simbòliques com la dels protagonistes de la pel·lícula *Campeones*, que es van exhibir el pin dels ODS a la gala de presentació dels premis Goya.

Si bé encara queda molt camí per fer en per obtenir-ne uns resultats significatius, sembla que la incorporació dels ODS a l'agenda pública i empresarial espanyola comença a ser una realitat. Des de l'Observatori dels ODS, celebrem que Espanya hagi superat l'examen del **Fòrum Polític d'Alt Nivell sobre Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides** el juliol de 2018, i que el Govern espanyol hagi implementat iniciatives relacionades amb l'Agenda 2030, com la creació de **l'Alt Comissionat dels ODS** i del **Consell de Desenvolupament Sostenible**, entre d'altres iniciatives que es detallen a la primera part d'aquest document.

Per a l'elaboració d'aquest segon informe, hem volgut incorporar les veus dels nostres diferents stakeholders. D'una banda, hem procurat de satisfer les inquietuds i les propostes del públic que va assistir a les presentacions del primer informe a Madrid i Barcelona l'any passat, i també hem tingut en compte els comentaris que ha rebut

l'equip investigador de l'Observatori en els diferents fòrums vinculats a la qüestió en què ha participat. D'altra banda, hem interpel·lat al Consell Assessor i el Grup d'Empreses Pilot, tots dos òrgans vinculats al nostre Observatori i molt sensibles als avenços en el sector, perquè ens indiquessin les qüestions prioritàries que hi hàviem de considerar. A més, i com a novetat, enguany iniciem un petit grup de treball amb pimes per tal d'obtenir una primera aproximació a les sensacions, als reptes i a les oportunitats que els ODS els suposen. Aquestes pimes van participar a la sessió de treball organitzada al Palau Macaya de Barcelona al gener de 2019. Aquesta primera sessió exploratòria va permetre als representants d'aquestes empreses expressar les seves opinions sobre l'Agenda 2030 i els reptes i les oportunitats que aquesta suposa per a ells, tant des de la perspectiva del negoci com des del punt de vista del report dels aspectes no financers.

El resultat d'aquest procés de treball és l'informe que el lector té a les seves mans. Un document que pretén aportar una perspectiva sobre l'Agenda 2030 i les seves implicacions, i oferir dades i eines a les empreses que vulguin començar a fer —o continuar fent— el seu propi camí de contribució als ODS.

Confiem que la seva lectura sigui profitosa i que aconseguim embarcar un nombre més gran d'empreses i organitzacions en el noble objectiu d'assolir a temps els objectius marcats per l'Agenda 2030.

Per acabar, volem fer una crida al lector o lectora d'aquest informe perquè ens faci arribar els seus articles, crítiques, recomanacions o informació de noves iniciatives que s'estiguin desenvolupant en l'àmbit de l'Agenda 2030, perquè puguem considerar incloure'ls en el proper informe (correu electrònic de contacte: catlideratges@esade.edu).

Contacte:
catlideratges
@esade.edu

Agraïments

Volem donar les gràcies a totes les persones i organitzacions que s'han mostrat interessades en l'activitat de l'Observatori i han contribuït, d'una manera o altra, a millorar aquest informe.

Grupo d'empreses pilot

Meritxell Ripoll y Sandra González (CaixaBank), Silvia Agulló y Alicia Bové (DKV), Cristina Moral (Ferrovial), Antonio Fuertes (Naturgy), Ramón Mancheño, Miguel Ángel Muñoz y Mónica Oviedo (Iberdrola), María Morell y Carlos Piñeiro (Inditex), Carmina Ganyet, Carlos Khromer y José Luis Pérez (Inmobiliaria Colonial), Lourdes Ripoll (Meliá Hotels), Patricia del Val (Repsol), Alicia Alemán, Dulcinea Meijide y Nerea Plaza (SUEZ España), José M. Bolufer, Elena Valderrábano y Arantxa Lorenzo (Telefónica)

Consell Assessor

Joan Batalla (FUNSEAM), Ignasi Calvera, Àngel Font y Josep Ollé (Fundación Bancaria “la Caixa”), Maite Costa (Cátedra de Sostenibilidad Energética de la UB), Enric Fernández, Meritxell Ripoll (CaixaBank), Rafael Vilasanjuán (ISGlobal), Leire Pajín (REDS), Eva Jané (EU Multistakeholder Platform for the SDG)

Grup de Treball amb pimes

David Comellas (AEInnova), María Llorens (Aimplas), Juan Carlos Marín (Drone Hopper), Ángela Negrete y Francisca Hernández (Arpa), Josep Novell (Cafès Novell), Mercè Aguilar (CAP Vallcarca), Natalia Cebrián (Contazara), Rosa Maria Juny (Pimec), Joaquin Serra (Natura Bissé), Mar Barri (Teresa Carles Juicery), Mónica de Lama (Robin Good), Juliana Mutis (Lavola)

ESADE

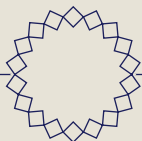
Francisco Longo (EsadeGov), Mònica Reig (Programa PARTNERS)

Persones a títol individual

Victor Murillo García (advocat especialitzat en Dret Laboral i de la Seguretat Social)

També volem agrair el suport rebut de la Fundació “la Caixa”. Amb el patrocini d'aquest Observatori, la Fundació “la Caixa” contribueix a sistematitzar un mètode imparcial, basat en criteris acadèmics, per a l'avaluació i el seguiment de la contribució de l'empresa espanyola als ODS.

Aquesta iniciativa, sense precedents en l'àmbit europeu, permet no tan sols aportar eines a l'empresa per facilitar el compliment dels ODS, sinó també jutjar fins a quin punt l'empresa espanyola, com a actor social rellevant de nostra societat, contribueix a l'assoliment dels objectius globals fixats per a l'horitzó 2030.

Tres anys de camí recorregut per l'Agenda 2030. Iniciatives i balanç de la situació

PART I

El panorama actual del desenvolupament presenta una varietat de nous actors molt inspiradora. Poders estatals, diferents nivells de govern, societat civil, universitats, comunitat científica, pimes i multinacionals s'han unit en una coalició per lluitar contra la pobresa. Aquesta és la visió de les aliances globals de l'Agenda 2030, en què els governs, el sector privat, la societat civil i les Nacions Unides treballen de manera conjunta per mobilitzar tots els recursos disponibles.

Això constitueix un actiu potencial. Però per obtenir resultats en la promesa d'un futur pròsper i de pau, els actors implicats en el desenvolupament hauran de trobar noves maneres de treballar conjuntament i establir aliances genuïnes per treure el màxim profit de l'experiència, la tecnologia i els recursos al servei d'un creixement sostenible i inclusiu.

Declaració del secretari general de les Nacions Unides, juny de 2017ⁱ

L'Agenda 2030 interpel·la els diferents actors que constitueixen les societats modernes. Aquests actors són d'una naturalesa, una dimensió i uns àmbits d'influència molt diferents i coexisteixen en un món global, amb escales d'intervenció diferents. D'una banda, hi ha les organitzacions internacionals i els estats, amb els seus governs, poders i nivells d'organització territorial; de l'altra, les empreses privades amb fins lucratius, que van des de les grans corporacions amb capacitat econòmica en alguns casos superior a la d'alguns estats fins a petites i mitjanes empreses que, en conjunt, representen la major part del teixit productiu mundial. També hi ha les organitzacions socials i la societat civil, actors sense finalitat de lucre que contribueixen al desenvolupament col·lectiu. I hi ha les persones, cadascuna a títol individual, com a ciutadans i com a membres d'una col·lectivitat global.

Les societats del segle XXI són interdependents i evolucionen com a conseqüència de les actuacions de tots aquests actors, cadascun dels quals assumeix rols específics i a compleix unes funcions concretes. Aquests actors actuen en uns marcs institucionals diferents i es regeixen per normes (formals i informals) que varien en funció del context socioeconòmic, polític i cultural en què es troben. A vegades, resulta difícil valorar l'impacte social, econòmic i planetari de cadascun d'aquests agents per separat. Tanmateix, atenent els informes **científics més recents**,ⁱⁱ és indubtable que l'impacte global que generen les activitats de tots ells en conjunt està portant el planeta al límit i posant a humanitat en risc.

Aquesta situació de gravetat extrema és deguda, en gran part, a un model de creixement i a un sistema productiu basats en principis molt arrelats, però no sempre encertats, com l'extracció il·limitada de recursos naturals, l'obsolescència programada, l'economia lineal o la visió d'un creixement sense límits. Aquests principis constitueixen els fonaments del model econòmic actual, un model insostenible, que

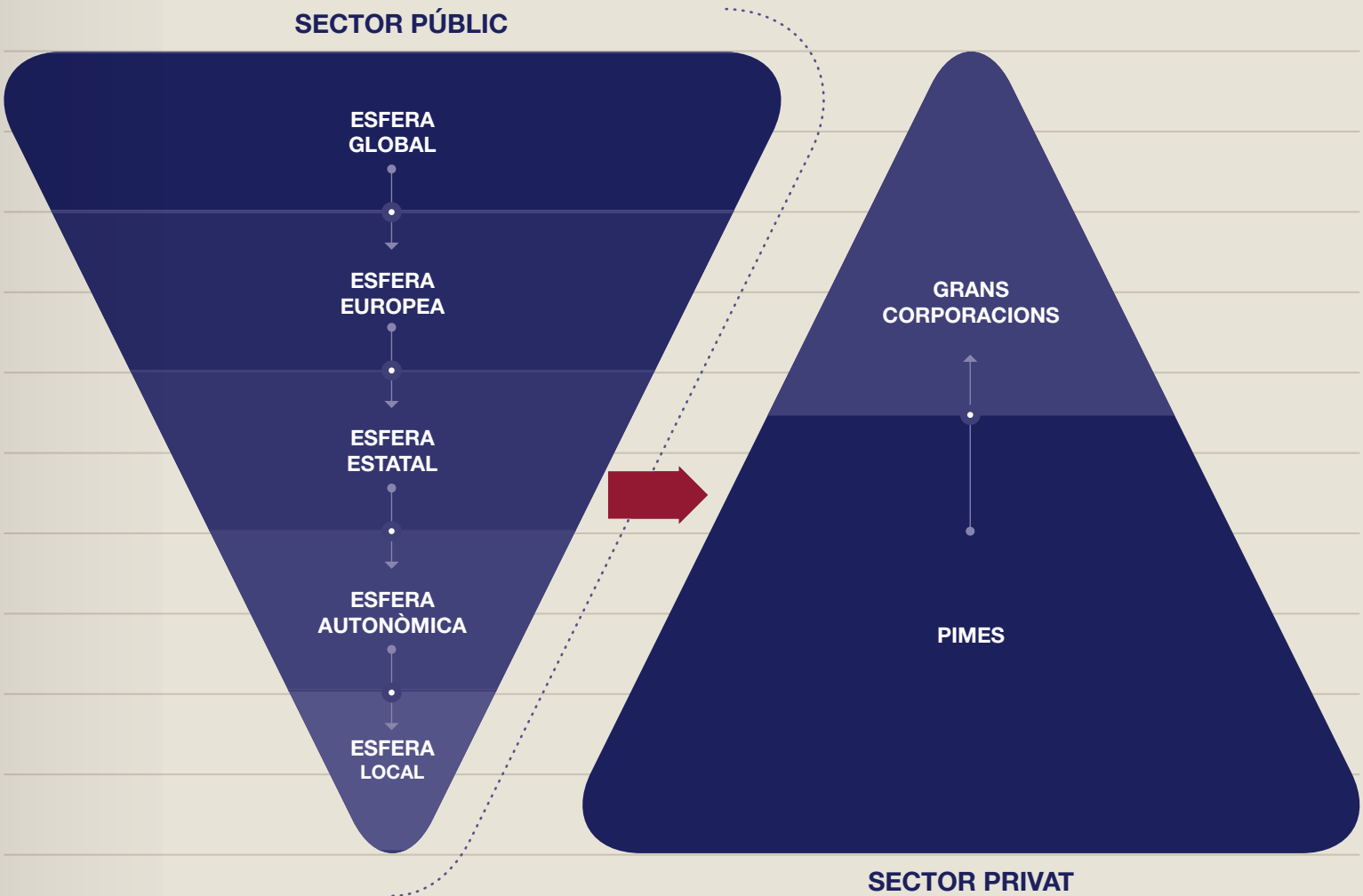
contribueix a augmentar l'escalfament global i les desigualtats socials i econòmiques, i amenaça de posar en risc la convivència de les generacions futures. Aquest model ha portat la Terra a una nova etapa geològica, l'Antropocè,ⁱⁱⁱ en què la humanitat, per primera vegada a la història, deixa petjada al planeta.

L'Agenda 2030 proposa una visió de desenvolupament sostenible que substitueixi alguns dels principis fundacionals d'aquest model econòmic per uns altres principis, com l'economia circular o “no deixar a ningú enrere”. Ho fa, a més, subratllant el caràcter urgent d'aquesta agenda i la necessitat que tots els actors hi col·laborin, considerant que tots som (co)responsables de salvaguardar el planeta i d'establir-hi unes condicions socioeconòmiques justes que ens permetin coexistir en pau. El missatge que es vol traslladar és el següent: o actuem ara o estarem posant en risc la sostenibilitat del planeta i de la humanitat.

Aquest missatge interpel·la tant el sector públic com el sector privat, i els convida a assumir la seva part de responsabilitat per tal d'avançar cap a un canvi de model. Ho fa, a més, exigint que tots dos sectors actuïn de forma coordinada i teixeixin aliances que els permetin sumar capacitats, i així multiplicar i accelerar el ritme dels impactes generats (l'ODS número 17 —Aliances— cerca aquest efecte). Com no podia ser altrament, aquesta agenda es fonamenta en el paradigma de la col·laboració, entenent que les aliances permeten generar cercles virtuoses per a tots dos sectors: el sector privat es veu molt beneficiat quan actua en contextos públics que li garanteixen la qualitat institucional (marc de transparència, rendició de comptes i seguretat jurídica); per la seva banda, el sector públic veu satisfets els seus objectius de polítiques públiques quan pot comptar amb un sector privat coresponsable del bé comú i impulsor d'iniciatives que, a més de ser rendibles econòmicament, també són respectuoses amb el medi ambient i amb la societat.

Gràfic 1. Il·lustració de les dinàmiques de relació intersectorial i multinivell

Font: elaboració pròpia

Iniciatives multinivell per a la implementació de l'Agenda 2030

Després de la seva ratificació al setembre de 2015, l'Agenda 2030 va passar per una primera fase introductòria dels ODS i, posteriorment, va començar a presentar iniciatives i marcs d'implementació i acceleració de l'Agenda, que pretenen convertir-la en una realitat. Aquestes propostes han anat descendant a ritmes diferents des de les altes esferes de les Nacions Unides cap a les agendas internes de les institucions regionals supraestatals (l'latinoamericanes, europees, etc.), dels governs estatals i de les administracions subestatals.² De la mateixa manera, al sector privat i a la societat civil, la música dels ODS, que inicialment només s'escoltava als despatxos dels directors d'RSC de les grans corporacions, s'ha anat difonent entre algunes petites i mitjanes empreses, entre les organitzacions socials i, en menor grau, entre la ciutadania. El camí que l'Agenda 2015-2030 recorregut en poc més de tres anys encara és curt, però comencen a observar-s'hi els primers fruits.

Aquest capítol, “Tres anys de camí recorregut per l'Agenda 2030. Iniciatives i balanç de la situació”, consta d'un primer apartat en què es repassen les principals iniciatives que han anat apareixent des que es va aprovar l'Agenda 2030 (el setembre de 2015) fins a principi de 2019.³ S'ha recorregut ja una cinquena part del període d'aproximació a les 169 fites associades als 17 ODS i, com no podia ser altrament, aquesta primera etapa s'ha dedicat especialment a difondre i explicar.

els seus continguts i finalitats, i a presentar guies i instruments d'implementació, avaluació i report dels ODS per a les diverses organitzacions i sectors interpel·lats. A fi de facilitar una visió global de totes les iniciatives, les hem situat sobre un eix cronològic, i hem distingit entre les iniciatives globals vinculades a les Nacions Unides, les iniciatives europees vinculades a la UE i les espanyoles. Per a l'àmbit espanyol, a més de presentar les iniciatives promogudes per o per al sector públic i per a les grans empreses, hem volgut recollir també les iniciatives promogudes per la societat civil i les adreçades a les pimes.

El segon apartat d'aquest capítol se centra a analitzar l'ODS número 17 (Aliances). La seva importància és, en primer lloc, conceptual, en la mesura que materialitza el paradigma de la col·laboració (en oposició a la competència o a l'aïllament). Des d'aquesta perspectiva, les iniciatives que es presenten a l'apartat anterior, totes elles vinculades a l'Agenda 2030, s'han de considerar grans oportunitats perquè els diferents actors avancin cap a uns objectius i unes fites compartits, repartint funcions i responsabilitats. En segon lloc, les aliances tenen una importància instrumental i s'han de considerar uns models de governança idonis per tal d'abordar problemes complexos que ofereixen solucions innovadores i resultats amb més eficàcia, eficiència i distribució de l'assumpció de riscos.

L'esfera global

L'Agenda 2030 atribueix un protagonisme i una responsabilitat especials als governs dels 193 estats que la van ratificar a la seu de les Nacions Unides. En virtut d'això, els governs han d'involucrar els ciutadans en el procés de presa de decisions, mobilitzar tots els sectors de la població, assegurar unes institucions efectives, rendir comptes i ser inclusius. Malgrat que els ODS no són jurídicament vinculants, s'espera que els governs els adoptin com a propis i estableixin marcs estatals per al seu assoliment. Els estats membres de l'ONU han dedicat inicialment grans esforços organitzatius a definir un conjunt de paràmetres integrals per als ODS, impulsar-ne la consecució i identificar les prioritats per emprendre una acció ràpida. Amb el propòsit de dissenyar un marc d'indicadors globals per als ODS, se'n va constituir el **Grup Interinstitucional i d'Experts (IAEG)**.

Més enllà de la interpel·lació als estats, l'Agenda 2030 també considera les empreses, independentment de la seva dimensió, com a actors clau responsables de la seva implantació. En aquest context, el **Global Compact**

(en català, Pacte Mundial) és una institució dependent de les Nacions Unides orientada a proporcionar suport a les empreses perquè introdueixin i promoguin criteris de sostenibilitat. Des de l'aprovació de l'Agenda, el Global Compact ha acomplert un paper molt actiu, que ha consistit a promoure i facilitar la introducció dels ODS a les empreses, fent l'èmfasi en la col·laboració i en la innovació. Aquest fet s'ha traduït en la publicació de diversos informes, alguns dels quals elaborats conjuntament amb altres organitzacions, que es presenten com a guies per orientar la integració dels ODS a les empreses i monitorar-ne el compliment. D'altra banda, la **Global Reporting Initiative (GRI)** ha exercit el lideratge a l'hora d'orientar les empreses sobre el reporting basat en els ODS.

L'any 2019 serà un any de balanç a les Nacions Unides. Caldrà estar especialment atents a la **SDG Summit**, que tindrà lloc el setembre de 2019, en la qual s'avaluarà el progrés assolit des de l'aprovació de l'Agenda.

A continuació es presenta una infografia de resum de les **principals iniciatives globals** que s'han dut a terme en el marc de l'Agenda 2030 fins ara.

L'esfera global

L'Agenda 2030 és una agenda global impulsada per les Nacions Unides. Si bé està enfocada primordialment als estats com a actors principals de l'escena internacional, l'Agenda interpel·la també els altres actors de la societat.

▶ **High-level Political Forum on Sustainable Development (HLPF)).** És l'espai on s'adopten les negociacions intergovernamentals que condueixen a les principals declaracions polítiques vinculades a l'Agenda 2030. Les edicions de 2017, 2018 i 2019 s'han enfocat en diferents ODS.

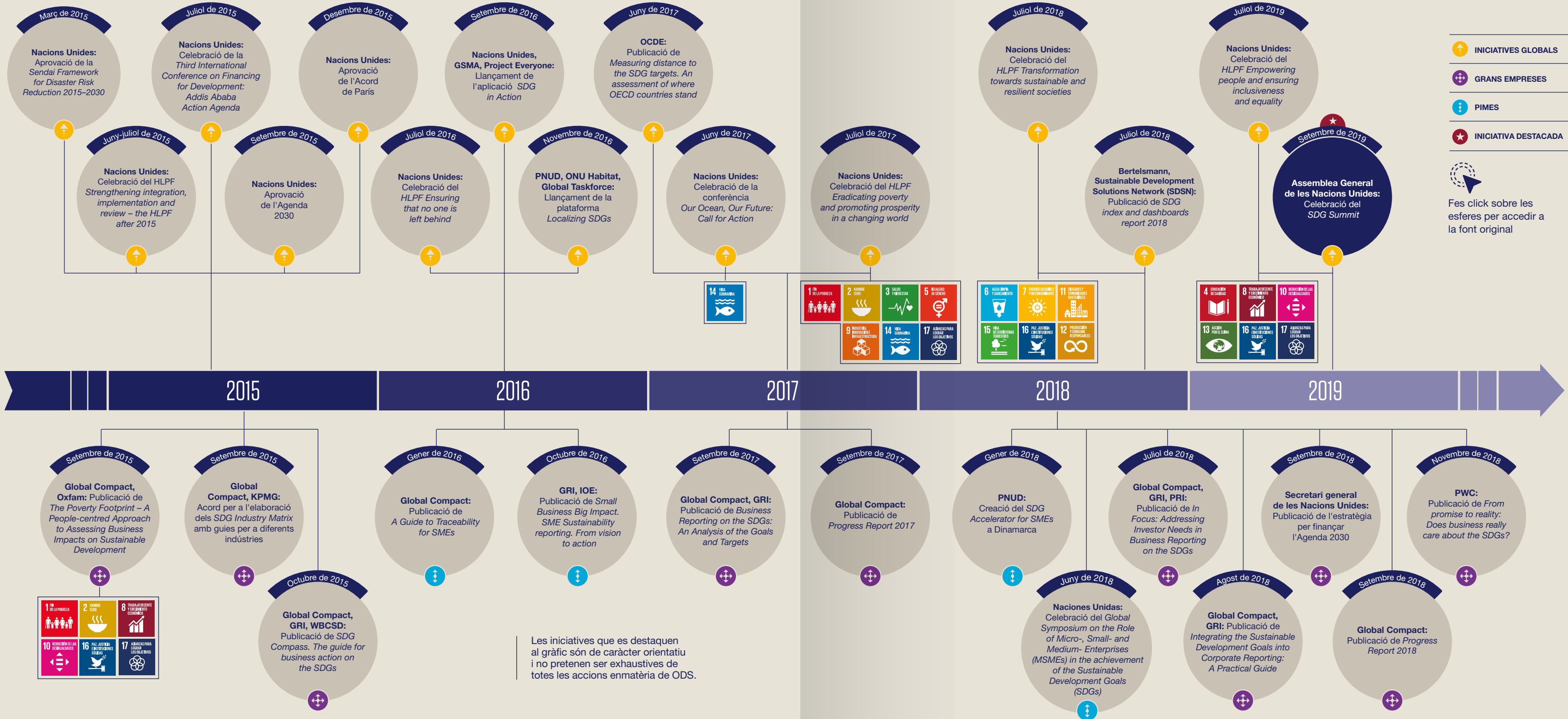
▶ **Voluntary National Reviews.** Són informes que presenten els estats membres per informar de la seva contribució a escala estatal i subestatal i dels reptes que assumeixen respecte a l'assoliment de les fites establertes pels ODS.

▶ **Localizing SDGs.** És una plataforma que vehicula la implementació de l'Agenda 2030 a escala subestatal. Es dedica a oferir suport a l'hora de determinar estratègies i eines per "localitzar" els ODS

▶ **SDGs in Action.** És una aplicació per a mòbils orientada a fer més accessibles i comprensibles els ODS per a la societat civil i la ciutadania.

▶ **Global Compact.** És una organització que aconsegueix un paper molt actiu en l'impuls d'iniciatives enfocades a la introducció dels ODS a les empreses, fent èmfasi en la necessitat de col·laboració i d'innovació.

▶ **Global Reporting Initiative (GRI).** És una organització independent orientada a definir estàndards i indicadors per a l'elaboració de memòries de sostenibilitat. També ha publicat moltes guies d'orientació per a l'empresa.

📈 El progrés dels estats

A fi d'avaluar el progrés i el posicionament de cada país respecte als ODS, destaquem dos documents especialment rellevants. D'una banda, l'informe **SDG Index and Dashboards Report**, que publica anualment la **Bertelsmann Stiftung** i la **Sustainable Development Solutions Network (SDSN)**, el qual presenta una sèrie de conclusions bàsiques sobre la contribució actual de cada país als ODS. L'últim informe es va publicar l'any 2018.^{iv} De l'altra, l'informe **Measuring distance to the SDG targets. An assessment of where OECD countries stand**,^v que avalua la posició en què es troben tretze dels estats membres de l'OCDE amb relació als ODS i presenta un sistema de monitoratge que consisteix en 131 indicadors que cobreixen 98 fites relatives als 17 ODS.

Dels dos informes esmentats, se'n poden extreure les conclusions següents:

- ▶ **S'ha d'accelerar el ritme de compliment de l'Agenda 2030.** Els països nòrdics (Suècia, Dinamarca i Finlàndia) són líders en la implementació de l'Agenda 2030. Tanmateix, cap país es troba encara en vies de complir els 17 ODS l'any 2030.^{4vi}

- ▶ **Espanya suspèn en tots els ODS.** Espanya no aprova cap dels 17 objectius de l'Agenda 2030 i es troba al lloc 25è dels 193 països analitzats pel que fa al grau de compliment.^{vii}
- ▶ **Els aspectes socials requereixen més atenció.** En general, els estats es troben més prop de complir els objectius relatius a l'aigua, al clima, a la biodiversitat, a les ciutats, a la pobresa i als oceans que els objectius relatius a les desigualtats de gènere, a l'educació, al treball, al creixement econòmic i a les institucions.^{viii}
- ▶ **Els països han de definir els seus objectius i indicadors a nivell de fites i no d'objectius.** Atesa l'heterogeneïtat que s'ha observat en els punts de partida de cada fita relativa a cada ODS, les prioritats dels estats a l'hora d'implementar l'Agenda 2030 s'han de fixar per fites.^{ix}

🏢📈 El progrés de les empreses

El *Global Compact*, a banda d'exercir un rol d'impuls i guia per a les empreses en la implementació de l'Agenda 2030, també elabora informes anuals per tal d'avaluar el progrés dels seus signants pel que fa a la implementació dels ODS. **L'informe de progrés a escala global que es va presentar l'any 2018^x** avalua quins són els ODS que les empreses identifiquen com a prioritaris, com també els principals factors de resistència a l'hora d'implantar-los. Per al conjunt de les empreses integrants del *Global Compact* (incloses les pimes), els ODS prioritaris són l'ODS 8, l'ODS 5 i l'ODS 3. Els principals esculls per avançar en la implementació dels ODS amb què es troben aquestes empreses són: ^{xi}

- ▶ l'extensió de l'estratègia al llarg de la cadena de valor;
- ▶ la falta de suport per part de la direcció de l'empresa, i
- ▶ la falta de recursos financers.

D'altra banda, PWC, com a part de la seva iniciativa **SDG Reporting Challenge**, va publicar a final de 2018 l'informe **From promise to reality: Does business really care about the**

SDGs?^{xii} L'informe es basava en una mostra de 729 empreses cotitzades de 21 països i 6 sectors diferents per tal d'identificar el nivell real de compromís de les grans empreses amb els ODS. Segons l'informe de PWC,^{xiii} per a les grans empreses del món els ODS prioritaris són l'ODS 8, l'ODS 13 i l'ODS 12. Del total de la mostra d'empreses:

- 72%** ▶ D'elles esmenten els ODS, però només el 27% els inclouen en la seva estratègia de negoci;
- 19%** ▶ Dels CEO integren els ODS en el seu discurs d'estratègia o compliment;
- 50%** ▶ De les empreses duen a terme un procés de priorització dels ODS; i
- 23%** ▶ Presenten indicadors rellevants per mesurar el seu progrés en matèria de ODS, essent els objectius 13, 7 i 4 els que es reporten amb més qualitat.

L'esfera europea

La Unió Europea i els seus estats membres han aconseguit un paper actiu en el disseny i l'adopció de l'Agenda 2030. La Unió Europea ha assumit la interpel·lació de l'Agenda 2030, integrant els ODS com un punt central de la seva estratègia de desenvolupament sostenible. La resposta europea a l'Agenda 2030 inclou dues línies de treball. La primera connecta els ODS amb el marc polític europeu i les prioritats actuals de la Comissió, avaluant la posició europea i identificant-ne les preocupacions més rellevants en matèria de sostenibilitat. D'aquesta manera, d'acord amb els seus compromisos, la Comissió Europea, en col·laboració amb el Consell i el Parlament Europeu, va començar a integrar l'any 2018 els ODS en les polítiques i iniciatives de la UE, amb l'objectiu de promoure el desenvolupament sostenible a escala mundial, en cooperació amb socis externs. Per tal de desenvolupar l'Agenda 2030 junt amb totes

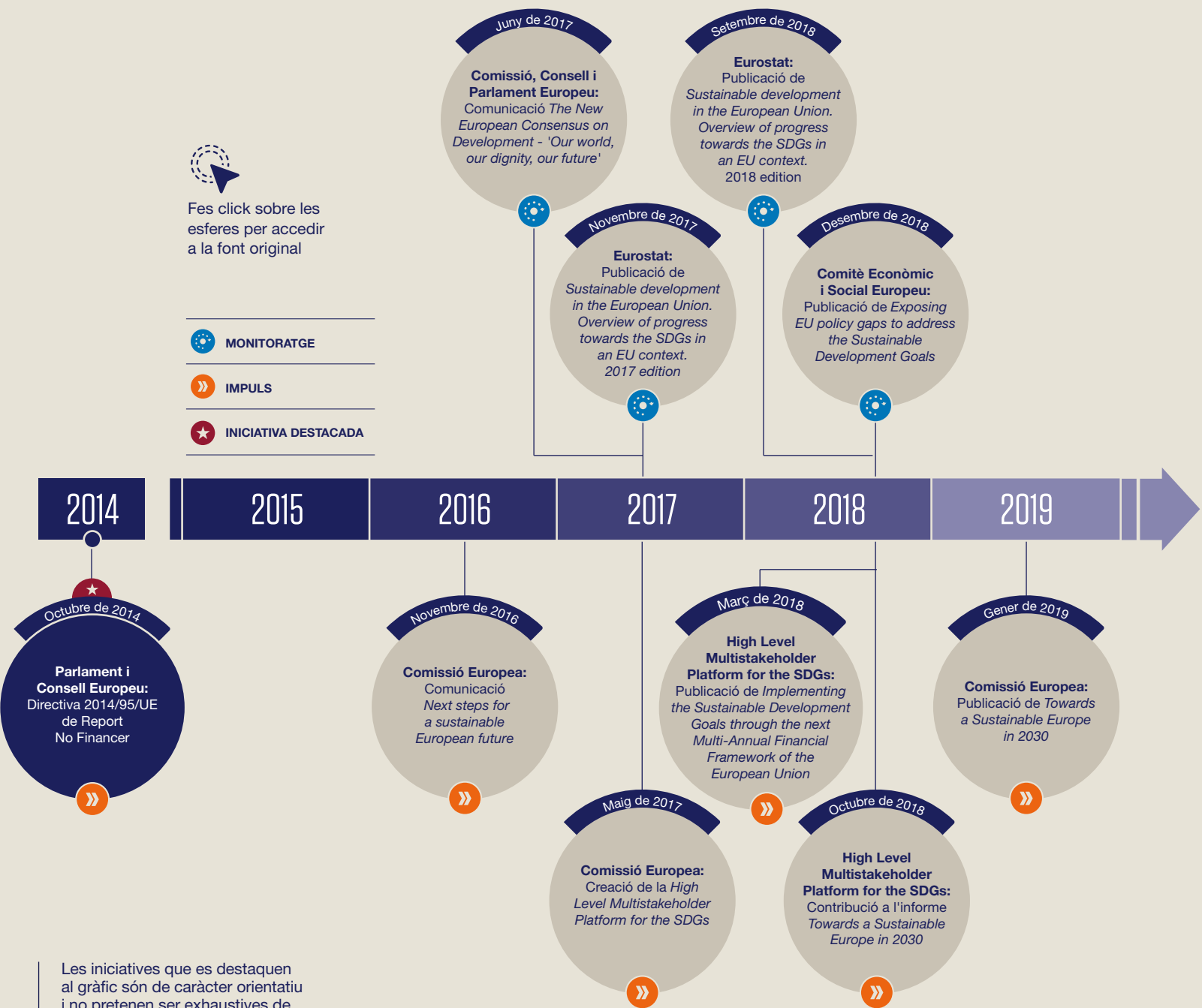
les parts interessades, s'ha posat en funcionament la plataforma **High Level Multistakeholder Platform for the SDGs**, per al seguiment i l'intercanvi de bones pràctiques en la implementació dels ODS.

Una segona línia iniciarà un treball de reflexió per tal de desenvolupar una visió a més llarg termini i l'enfocament de les polítiques sectorials després de l'any 2020, reorientant les contribucions del pressupost de la UE cap a l'assoliment dels objectius a l'horitzó 2030. Amb aquest enfocament, la UE busca integrar els ODS en l'activitat quotidiana de la Comissió i comprometre-hi totes les parts interessades, els estats membres i el Parlament Europeu, a fi de contribuir a la plena aplicació de l'Agenda 2030.

A continuació es presenta una infografia de resum de les **principals iniciatives** que s'han dut a terme en el marc de l'Agenda 2030 a escala europea.

Iniciatives europees

El desenvolupament sostenible ha estat i continua essent un dels pilars fonamentals de la Unió Europea, que es compromet a acomplir un paper actiu a l'Agenda 2030 per maximitzar el progrés cap als ODS.

Les iniciatives que es destaquen al gràfic són de caràcter orientatiu i no pretenen ser exhaustives de totes les accions en matèria de ODS.

► » **High Level Multistakeholder Platform for the SDGs.** És la plataforma que ofereix assessorament per accelerar la implementació dels ODS a la UE.

► » **Towards a Sustainable Europe in 2030.** És l'informe de la Comissió Europea que detalla el pla d'acció de la UE per implementar els ODS i avalua el progrés que ha fet fins avui la UE.

► **Eurostat.** És la institució encarregada de publicar els informes anuals que avaluen el progrés de la UE en la implementació dels ODS. L'informe del 2018 alertava del risc que suposa l'increment de les desigualtats a Europa amb vista a assolir l'Agenda 2030.

► **Comitè Econòmic i Social Europeu.** És un òrgan consultiu de la UE que ha subratllat la necessitat que els informes de l'Eurostat mesurin també els efectes indirectes de les actuacions dels estats i no es basin únicament en estadístiques d'agències oficials.

La directiva europea (2014/95/UE)^{xiv}

Aquest nou tipus d'informe no financer és aplicable a Espanya per als exercicis econòmics que s'iniciïn a partir de l'1 de gener de 2018 i ha d'incorporar-se a l'informe de gestió de l'empresa obligada o, si escau, en un informe separat, corresponent al mateix exercici, que inclogui el mateix contingut i compleixi els requisits exigits. **Les empreses que compleixin els requisits següents estan obligades a complir la directiva:**

01.

Que el nombre mitjà de treballadors empleats per les societats del grup durant l'exercici sigui superior a 500.
02.

Que durant dos exercicis consecutius, a la data de tancament de cadascun d'ells, compleixin almenys dues de les circumstàncies següents:

01.

Que el nombre total de les partides de l'actiu consolidat sigui superior a 20.000.000 d'euros.

02.

Que l'import net de la xifra anual de negocis consolidada superi els 40.000.000 d'euros.

03.

Que el nombre mitjà de treballadors empleats durant l'exercici sigui superior a 250.

Els seves dimensions principals són:

- **Qüestions mediambientals:** Informació detallada sobre els efectes actuals i previsibles de les activitats de l'empresa en el medi ambient, i, si escau, la salut i la seguretat, l'ús d'energia renovable i/o no renovable, les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, el consum d'aigua i la contaminació atmosfèrica.
- **Qüestions socials i relatives al personal:** Informació sobre les mesures adoptades per garantir la igualtat de gènere, l'aplicació dels convenis fonamentals de l'Organització Internacional del Treball, les condicions de treball, el diàleg social, el respecte del dret dels treballadors a ser informats i consultats, el respecte dels drets sindicals, la salut i seguretat en el lloc de treball i el diàleg amb les comunitats locals, i les mesures adoptades per garantir la protecció i el desenvolupament d'aquestes comunitats.
- **Drets humans:** Informació sobre la prevenció de les violacions dels drets humans i, si escau, sobre les mesures per mitigar, gestionar i reparar els possibles abusos comesos.
- **Lluita contra la corrupció i el suborn:** Informació sobre els instruments existents per lluitar contra aquestes xacres.

Pel que fa al mesurament del progrés en la implementació dels ODS a la Unió Europea, Eurostat va publicar dos informes de progrés anuals al **novembre de 2017**^{xv} i al **setembre de 2018**.^{xvi} Aquests informes estan basats en un sistema d'indicadors amb dades obtingudes durant els cinc anys anteriors.

Els informes publicats per Eurostat permeten extreure les següents conclusions:

- ▶ Hi ha un progrés desigual pel que fa als 17 objectius.
- ▶ S'ha registrat un progrés significatiu en el marc de l'ODS 3 (salut i benestar), seguit per l'ODS 4 (educació de qualitat) i l'ODS 7 (energia assequible i sostenible).
- ▶ Entre els ODS en què s'ha observat menys progrés destaquen l'ODS 9 (indústria, innovació i infraestructura) i l'ODS 10 (reducció de les desigualtats).
- ▶ Pel que fa a l'ODS 9, malgrat que s'han registrat progressos positius en la reducció de les emissions de CO2 en els nous sistemes de transport per carretera, s'ha retrocedit en el camp del transport ferroviari i marítim.
- ▶ És especialment preocupant el cas de l'ODS 10, en què les desigualtats creixents d'ingressos als estats membres estan

causant una reculada clara de la Unió Europea en aquest objectiu. Aquesta tendència no és atribuïble únicament als cinc anys analitzats, sinó que és observable des de l'any 2005.

Malgrat que tots dos informes d'Eurostat han contribuït molt positivament a la identificació de mètriques i a la creació d'una metodologia que permeti mesurar els progressos europeus en relació amb l'Agenda 2030, aquests documents han estat criticats recentment per un estudi del **Comitè Econòmic i Social Europeu** (EESC). **Aquest estudi**^{xvii} destaca la necessitat que els sistemes de mesurament incloguin dades que no provenguin tan sols d'agències d'estadístiques oficials, amb l'objectiu de mesurar els efectes indirectes de les actuacions dels estats (*spillover effects*). Igualment, indica que cal incorporar indicadors desagregats per països que permetin avaluar el progrés de cada estat i la seva distància en relació amb els objectius concrets fixats per a l'horitzó 2030. Finalment, apunta que no existeix una única estratègia global per integrar els ODS a la UE en matèria de governança, pressupost i avaluació. L'informe ***Towards a Sustainable Europe in 2030***,^{xviii} publicat per la Comissió Europea al gener de 2019, situa aquest punt com una de les prioritats.

L'esfera espanyola

A Espanya, la primera etapa de l'Agenda 2030 coincideix, en termes generals, amb els dos governs de Mariano Rajoy, especialment amb el segon, que va començar el novembre de 2016 i va finalitzar el juny de 2018. La principal mesura impulsada durant aquest període fou la creació, l'octubre de 2017, del Grup d'Alt Nivell (GAN). El GAN es va erigir com el mecanisme institucional que articulava tots els ministeris al més alt nivell amb el doble objectiu de coordinar la posició espanyola i les actuacions necessàries per al compliment dels objectius de l'Agenda 2030. Per tant, durant aquesta etapa, l'estratègia política en matèria d'ODS i Agenda 2030 va recaure en el GAN.

El maig de 2018, mentre el GAN ultimava els treballs d'un pla d'acció per fer avançar els ODS a Espanya, el Congrés dels Diputats va aprovar una moció de censura contra Mariano Rajoy que va provocar que, l'1 de juny de 2018, el socialista Pedro Sánchez fos nomenat nou president del Govern d'Espanya.

El nou Govern va aprovar un nou paquet de mesures que mostraven més ambició i compromís en l'avanç de la implementació dels ODS a Espanya. Des que va prendre possessió, va adoptar importants decisions orientades al compliment dels ODS. Entre aquestes, cal destacar la creació de la figura de l'Alt Comissionat per a l'Agenda 2030 i del Consell de Desenvolupament Sostenible (de caràcter consultiu), i el compromís amb la definició de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2020-2030 com a resultat principal del Pla d'acció 2018-2020.

Igualment, es va adaptar el Grup d'Alt Nivell per a l'Agenda 2030 al nou esquema ministerial, en el qual s'involucraven tots els ministeris, les comunitats autònomes i els governs locals mitjançant un mecanisme d'articulació. A més, es va establir un nou sistema d'indicadors dissenyats per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) sobre els ODS a Espanya i es va posar en funcionament una comissió mixta Congrés-Senat per a la vigilància de l'aplicació de l'Agenda 2030.

Més enllà de les iniciatives estatals, i atès l'enfocament multiactor de l'Agenda 2030, tant els governs i les administracions subestats com les empreses i les entitats representants de la societat civil també han dut a terme iniciatives d'impuls i monitoratge del compliment dels ODS. Les comunitats autònomes de València, Catalunya, Navarra i el País Basc han presentat ja els seus plans d'acció per a l'Agenda 2030, i altres administracions locals estan també en procés de localitzar els ODS. Pel que fa al món empresarial, més enllà de la tasca de seguiment del seu progrés per part de l'Observatori dels ODS, la **Xarxa Espanyola del Pacte Mundial** ha llançat una sèrie d'iniciatives d'impuls de l'Agenda 2030 entre el teixit estatal de pimes.

Pel que fa al paper de la societat civil en aquest àmbit, diversos sindicats, ONG, universitats, centres de recerca i experts independents són membres participants del Consell de Desenvolupament Sostenible constituït pel Govern Sánchez al febrer de 2019.

A continuació es presenten dues infografies de resum de les principals iniciatives que s'han adoptat a Espanya en el marc de l'Agenda 2030. La primera se centra a detallar **les iniciatives que han dut a terme les institucions públiques**, mentre que la segona inclou **les iniciatives impulsades per empreses i entitats de la societat civil**.

Gràfic 2. Tendències de la UE respecte als ODS

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat

L'esfera pública espanyola

El nomenament de **Pedro Sánchez com a president del Govern** al juny de 2018 va iniciar una etapa de més ambició i compromís en l'avenç de l'aplicació de l'Agenda 2030.

! **★ Transposició de la Directiva europea sobre informació no financera.** Al novembre de 2017, el Govern espanyol promulgava de manera urgent la transposició de la Directiva europea que obligava a reportar informació no financera a les grans empreses en els exercicis econòmics que s'iniciessin a partir de l'1 de gener de 2018.

▶ **🚩 Avantprojecte de llei de canvi climàtic i transició energètica (LCCTE).** És l'avant-projecte de llei presentat pel govern Sánchez per promoure l'acció climàtica a l'Administració, les empreses i els ciutadans. Té l'objectiu d'orientar la descarbonització de l'economia espanyola fins al 2050 complint amb el compromís que resulta de l'Acord de París.

▶ **🚩 Pla d'Acció per a la implementació de l'Agenda 2030.** És el pla estratègic aprovat pel Govern Sánchez, que analitza l'estat dels ODS a Espanya i defineix les accions amb què s'impulsarà l'Agenda 2030. Com a part d'aquest pla, cal destacar la creació de:

- **Alta Comissionada per a l'Agenda 2030.** És la figura responsable de coordinar les accions per al compliment de l'Agenda 2030. Cristina Gallach fou designada per al càrrec.
- **Consell de Desenvolupament Sostenible.** És l'òrgan de caràcter consultiu i d'assessorament a l'Alta Comissionada que articula la participació de la societat civil per a l'assoliment dels ODS.
- **Portal de l'INE sobre els ODS.** És un portal a la pàgina de l'INE on es detallen indicadors estadístics per fer el seguiment de l'Agenda 2030.

▶ **🗳️ Iniciatives subestatal.** A nivell subestatal, les comunitats autònomes de València, Catalunya, Navarra i el País Basc han estat les primeres a presentar els seus plans d'acció per a l'Agenda 2030. Altres autoritats municipals i metropolitanes estan desenvolupant iniciatives inspirant-se en la plataforma Localizing SDGs, i són les capitals del País Basc les que presenten més avenços en aquest sentit.

Fes click sobre les esferes per accedir a la font original

- 🚩 NIVELL ESTATAL
- 🗳️ NIVELL SUBESTATAL
- ★ INICIATIVA DESTACADA

Les iniciatives que es destaquen al gràfic són de caràcter orientatiu i no pretenen ser exhaustives de totes les accions en matèria de ODS.

L'esfera privada espanyola

L'enfocament multi-actor de l'Agenda 2030, en la seva interpel·lació a les empreses i a la societat civil, s'ha traduït en diverses iniciatives d'impuls i seguiment de la contribució d'aquests actors.

➤ **Xarxa Espanyola del Pacte Mundial. És l'organització filial del Global Compact a Espanya.** A través dels informes de progrés que li presenten les seves empreses sòcies avalua la implemen-tació dels ODS en el teixit empresarial espanyol. També adopta mesures de l'impuls de l'Agenda 2030 a les pimes, amb iniciatives com els premis go!ODS, que destaquen el paper innovador de les pimes amb relació als ODS.

➤ **Consell de Desenvolupament Sos-tenible.** És l'òrgan creat pel Govern Sánchez per canalitzar la participació de la societat civil en el Pla d'acció de l'Agenda 2030. És integrat per representants de sindicats, ONG, universitats, centres de recerca i experts independents amb un rol consultiu.

➤ **Futur en comú (FeC).** És la platafor-ma de la societat civil que constitueix un espai de trobada entre organitzacions, moviments, xarxes i plataformes socials que treballen, tant a Espanya com en altres països del món, per acabar amb la pobresa i les desigualtats i respectar els límits ambientals del planeta.

➤ **El rol sindical en l'Agenda 2030.** Tant la UGT com CCOO, les principals organitzacions sindicals espanyoles, coincideixen a identificar els ODS 1, 5, 8 i 10 com els objectius essencials a nivell sindical.

Totes dues entitats consideren primordial el vessant social dels ODS i actuen com a mecanismes de transmissió amb orga-nis-mes i institucions esta-tals.

Fes click sobre les esferes per accedir a la font original

 EMPRESSES

 SOCIETAT CIVIL

2016

Febrer de 2016

Plataforma Futur en Comú:
Creació de l'Observatori ODS

2017

Febrer de 2017

CCOO:
Publicació de *La Agenda 2030: un marco internacional para políticas que promuevan un desarrollo con justicia situando el trabajo decente en el centro de las políticas*

Abril de 2017

Respon.cat:
Creació de l'Observatori de Desenvolupament Sostenible a Catalunya*

Setembre de 2017

Fundació "La Caixa", Càtedra LideratgeS i Governança Democràtica:
Creació de l'Observatori dels ODS

2018

Febrer de 2018

UGT-PV y ISCOD-PV:
Publicació de la *Guía de Cooperación y Objetivos de Desarrollo Sostenible para Trabajadoras y Trabajadores*

Maig de 2018

Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles:
Aprovació d'El compromiso de las universidades españolas con la Agenda 2030

Setembre de 2018

CCOO:
Publicació de l'Informe *Sindical 2018 sobre los Objetivos de Desarrollo Sostenible. Del discurso a la acción en CCOO*

Juny de 2018

Plataforma Futur en Comú:
Publicació de *La sociedad civil en la implementación de la Agenda 2030 en España*

Setembre de 2018

UNICEF, Oxfam Intermón, WWF:
Publicació d'*España y la Agenda 2030. Después de 3 años, ¿dónde estamos y dónde queremos estar en el 2020 y en el 2030?*

2019

Gener de 2019

Observatori dels ODS:
Trobada amb el Grup de Treball de Pimes i ODS

Gener de 2019

CEPYME Aragón, Xarxa Espanyola del Pacte Mundial:
Celebració de la Jornada Agenda 2030

Març de 2019

Xarxa Espanyola del Pacte Mundial, Govern Basc, CEBEK, SEA i ADEGI:
Signatura de l'acord per impulsar els ODS en el teixit empresarial d'Euskadi

Maig de 2019

Observatori dels ODS:
Publicació del segon informe *La contribución de las empresas españolas a los Objetivos de Desarrollo Sostenible*

Maig de 2018

Observatori dels ODS:
Publicació del primer informe *La contribución de las empresas españolas a los Objetivos de Desarrollo Sostenible*

Octubre de 2018

Xarxa Espanyola del Pacte Mundial:
Celebració dels Premis go!ODS

Noviembre 2018

Xarxa Espanyola del Pacte Mundial:
Llançament del curs *La PYME en la Agenda 2030: Pautas para la acción en ODS*

Les iniciatives que es destaquen al gràfic són de caràcter orientatiu i no pretenen ser exhaustives de totes les accions enmatèria de ODS.

*Cal assenyalar que des de 1998 existeix a Catalunya el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya (CADS)

El Pla d'acció per a la implementació de l'Agenda 2030^{xix} està constituït per dues parts principals. D'una banda, aborda l'estat dels ODS a Espanya, la situació de partida, amb referència a indicadors estadístics i una cartografia de les responsabilitats competencials de tots els departaments. De l'altra, indica les accions a través de les quals s'impulsarà l'Agenda en el període 2018-2020: noves polítiques i mesures públiques, governança de l'Agen da i mecanismes de seguiment, i rendició de comptes de tots els actors.

El Pla té com a objectiu impulsar nou polítiques palanca vinculades a determinades àrees prioritàries d'actuació. Hi podem trobar, entre d'altres, polítiques d'impuls de l'economia circular i de la recerca científica, agendes urbanes, el Pla d'igualtat d'oportunitats, el Pla de prevenció i lluita contra la pobresa o la Llei de canvi climàtic i transició energètica. Així mateix, s'impulsen deu mesures transformadores per estructurar els esforços en l'assoliment dels ODS. Podem destacar, entre d'altres, l'impuls de les aliances, l'educació per al desenvolupament sostenible o l'alineament de la compra pública amb els ODS.

L'impuls d'aquestes polítiques i mesures constitueix la base per a la definició de la futura Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2020-2030. Segons afirmava el president Pedro Sánchez, "l'Agenda 2030 és ja al centre de la nostra visió d'estat i de l'acció de govern",^x donant també una impor-

tància especial al compromís de les comunitats autònomes, dels governs locals i d'altres actors, com la societat civil, les empreses i les universitats.

En resum, el Govern espanyol de Sánchez (juny de 2018-abril de 2019) va reforçar el model de governança de l'Agenda 2030 mitjançant la creació de diverses figures connectades directament amb la Presidència i va dissenyar un pla d'acció que recollia un primer conjunt d'àrees prioritàries d'actuació i incorporava una sèrie de mesures de caràcter transversal. Al mateix temps, va plantejar tres etapes en el desplegament i la implementació de l'Agenda 2030:

01. ▶ **Una etapa inicial** tècnica, en la qual es va cartografiar el que ja s'havia fet i es va efectuar un diagnòstic de la situació.
02. ▶ **Una segona etapa** centrada en la identificació de les polítiques i les mesures transformadores de l'Agenda. El principal producte d'aquesta etapa fou el Pla d'acció per a la implementació de l'Agenda 2030.
03. ▶ **I una tercera etapa** que presenta un enfocament decisonal i estratègic de futur, orientat a generar compromisos a llarg termini per a la implementació definitiva de l'Agenda 2030.

Cap dels dos informes globals esmentats anteriorment que avaluen el progrés dels estats (***Measuring distance to the SDG targets de l'OCDE^{xxi} i SDG Index and Dashboards Report 2018***)^{xxii} presenta Espanya com un estat especialment compromès amb els ODS. En aquest sentit, Espanya no apareix entre els països que van participar voluntàriament en l'informe de l'OCDE. D'altra banda, l'informe *SDG Index and Dashboards Report 2018*^{xxiii} conclou que Espanya no aprova en cap dels 17 objectius de l'Agenda 2030 i es figura al lloc 25 dels 193 països analitzats pel que fa al grau de compliment.

En aquest informe, Espanya es classificava **en vermell** en els ODS 9 (Indústria, innovació i infraestructures), 12 (Producció i consum responsable), 13 (Acció pel clima) i 14 (Vida submarina i gestió de la biodiversitat); **en taronja** en els ODS 2 (Fam), 4 (Educació de qualitat), 8 (Treball decent), 10 (Desigualtat), 11 (Ciutats sostenibles), 15 (Vida d'ecosistemes terrestres), 16 (Pau i 17 (Aliances), i **en groc** en els ODS 1 (Fi de la pobresa), 3 (Salut i benestar), 5 (Igualtat de gènere), 6 (Aigua neta i sanejament) i 7 (Energia assequible i no contaminant). Espanya va perdre

El progrès de les empreses

Des de la seva creació al setembre de 2017, l'Observatori dels ODS fa el seguiment de l'adopció de l'Agenda 2030 a les empreses espanyoles. **L'informe publicat al maig de 2018** analitzava el grau de contribució de les empreses espanyoles cotitzades als ODS partint de dos focus: l'anàlisi de les seves memòries i l'aprofundiment en les trajectòries i els mecanismes d'integració dels ODS. Les conclusions que en va extreure destacava que els ODS són poc presents a les memòries, en un context en què tan sols la meitat de les empreses analitzades aportaven informació no financera. Es preveu una evolució en aquest àmbit arran de la transposició de la Directiva europea esmentada. D'entre els objectius, es van identificar l'ODS 8, el 13 i el 9 com els més destacats per a les empreses analitzades.

en aquesta edició l'únic indicador verd amb què comptava: el d'igualtat de gènere.

En la presentació del document, Miguel Ángel Moratinos, president de la **Xarxa Espanyola de Desenvolupament Sostenible (REDS)**, va afirmar que “l’any 2018 Espanya ha treballat de manera satisfactòria des de diversos àmbits: la universitat, les empreses, la societat civil i els diferents nivells de l’Administració; tanmateix, els resultats de l’informe ens mostren que encara queda molt camí per fer”.^{xxiv} Igualment, al document ***Acto de impulso a la Agenda 2030 y a los ODS en España. ¿Qué falta por hacer?***^{xxii} es destaquen els reptes principals d'Espanya relacionats amb els ODS.

A escala municipal, com indica l'informe de la REDS **Los Objetivos de Desarrollo Sostenible en 100 ciudades españolas**,^{xxvi} els ODS amb més bon resultat són els ODS 16 i 3, mentre que l'ODS 8 és el que registra menys avanços. Les capitals basques de Vitòria, Sant Sebastià i Bilbao, juntament amb Barcelona i Madrid, són les que presenten estratègies més ambicioses i amb més progressos en la implementació de l'Agenda 2030.^{xxvii}

Les aliances com a element clau per a l'assoliment dels ODS

L'ODS 17: d'on venim i cap on anem?

Per aplicar amb èxit l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, hem de passar ràpidament dels compromisos a l'acció. Per fer-ho, necessitem unes aliances sòlides, inclusives i integrades a tots els nivells.

Ban Ki-moon, ex-secretari general de les Nacions Unides^{xxviii}

17 ALIANCES PER ACONSEGUIR ELS OBJECTIUS

Segons les Nacions Unides, les aliances o associacions són relacions voluntàries de col·laboració en què diversos agents acorden treballar junts per aconseguir un propòsit comú o fer una tasca específica i, segons el que hagin acordat, compartir riscos i responsabilitats, recursos i beneficis.^{xxix} En un context d'augment de les necessitats ciutadanes i de la seva complexitat, les aliances poden contribuir a identificar noves solucions i oportunitats que superin i multipliquin el valor que podrien generar els actors actuant per separat. Perquè les aliances tinguin èxit, s'han de bastir sobre uns principis i uns valors compartits i tenir uns objectius comuns, en què cada actor porti la seva experiència i els seus coneixements per tal de contribuir conjuntament a la consecució de la nova agenda de desenvolupament.

Els canvis que s'han observat en els entorns global, europeu i estatal evidencien una actitud cada vegada més proactiva del sector públic amb relació als ODS. Aquesta actitud ja no es tradueix únicament en la responsabilitat de les institucions públiques d'executar directament iniciatives vinculades als objectius, sinó també en establir

les condicions per tal que d'altres actors privats puguin participar en la generació de valor públic, en el marc de l'Agenda 2030. En aquest context de responsabilitat compartida per assolir els objectius, la dimensió de les aliances entre els agents resulta fonamental per aprofitar la relació entre els ODS, a fi de millorar-ne l'eficàcia i la repercussió, i accelerar els progressos per tal d'assolir-los. D'aquesta manera, un sector públic més compromès amb els objectius crearà un entorn que afavoreixi, faciliti i incentivi el naixement d'aliances.

L'Agenda 2030 recalca la necessitat de col·laboració entre els diferents agents socials (empresa, administracions públiques, tercer sector, etc.) a l'hora d'abordar els ODS i facilitar la cooperació internacional amb els països en via de desenvolupament. Aquesta necessitat de col·laboració situa les aliances en el primer pla i les defineix alhora com a part integrant dels objectius i com a condició necessària per al seu assoliment. **Una anàlisi detallada de les fites relatives a l'ODS 17 permet plantejar dos missatges diferenciats que interpel·len l'empresa:**

01. ▶ **Participar en l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible⁵ per tal de contribuir al desenvolupament dels països i de les regions més desfavorits (perspectiva de cooperació internacional).** Només a través d'aliances entre tots els actors i reorientant els recursos cap a les zones més desfavorides s'aconseguirà assolir els objectius i les fites de la nova agenda global. D'aquesta manera, les fites associades a l'ODS 17 proposen adoptar mesures per mobilitzar i reorientar els recursos de tots els actors globals cap al creixement dels països en via de desenvolupament, mobilitzant i intercanviant coneixements, capacitat tècnica, tecnologia i recursos financers per tal d'implantar l'Agenda a tots els països —particularment, als països en via de desenvolupament— i promoure aliances a les esferes pública, publicoprivada i de la societat civil, de manera que es contribueixi al desenvolupament sostenible de forma conjunta. Amb relació a aquesta dimensió de l'ODS 17, el paper de l'empresa s'ha de basar a orientar les seves accions a generar desenvolupament en aquells països o regions on actuï. Per tal d'alinejar la seva estratègia amb la nova agenda global, aquestes empreses han de dirigir igualment les seves aliances i inversions a prioritzar el creixement dels països en via de desenvolupament.

02. ▶ **Participar en aliances multisectorials per contribuir als ODS (perspectiva de governança).** Aquesta dimensió parteix d'una interpretació instrumental de l'ODS 17 com a objectiu necessari per a l'assoliment de la resta d'objectius. En aquest cas, les aliances són interpretades com a models de governança que permeten enfortir els mitjans d'execució i consecució dels altres ODS.⁶ Així, independentment de la seva dimensió, sector o regió d'operació, les empreses són interpel·lades com a actors amb una alta capacitat d'aportar valor a qualsevol col·laboració. Els principals atributs de les empreses pel que fa a la seva contribució a les aliances són la capacitat productiva, la tecnologia, la innovació, l'eficiència, la gestió, la logística o els recursos financers. El valor diferencial que les empreses hi poden aportar es pot donar en el marc de diversos tipus de col·laboracions, que es presenten més endavant i es classifiquen en funció de la naturalesa dels seus integrants i del nivell de compromís establert entre ells.

La transició dels ODM als ODS. Implicacions per a la noció d'aliança

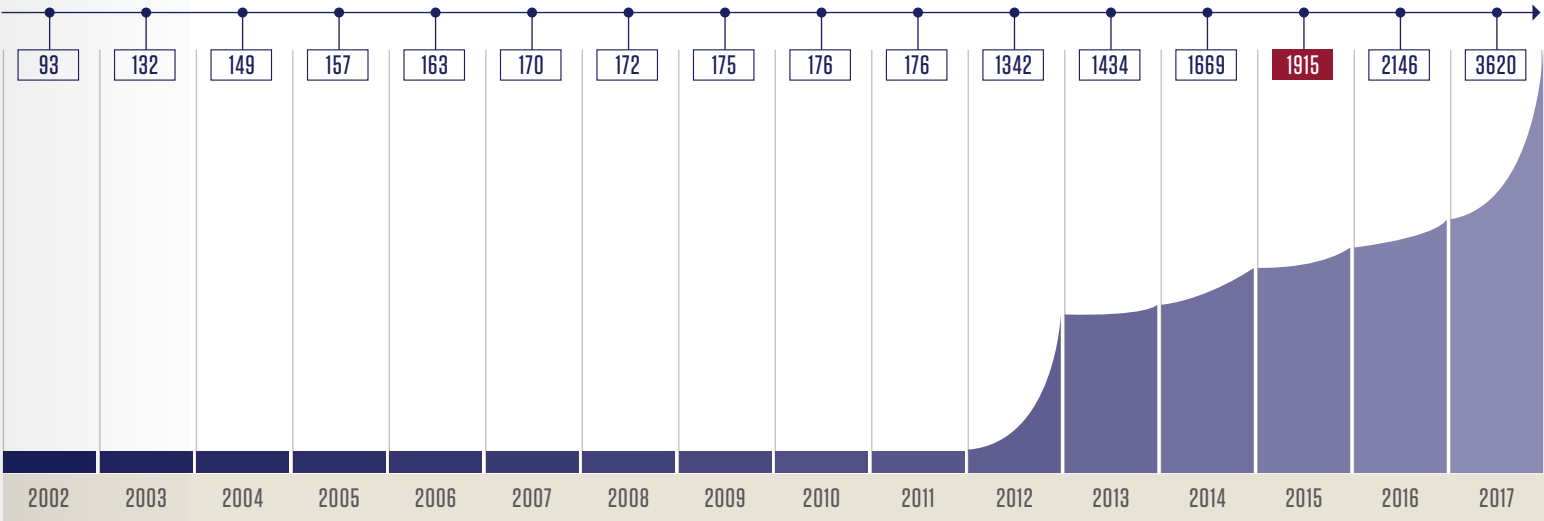
Les aliances adquireixen més rellevància en el context de transició des dels Objectius del Mil·lenni (ODM) cap als ODS. Els ODM interpel·laven els governs com a únics responsables de la promoció i la implementació del desenvolupament. En aquest context, els ODM tenien com a dimensió principal la cooperació internacional per promoure la transferència de recursos del nord al sud. L'Agenda 2030, en canvi, va definir els ODS sobre la base d'una concepció més holística, interconnectada i interdependent del desenvolupament. Els ODS interpel·len directament les empreses i la societat civil com a agents responsables d'adaptar l'Agenda 2030 i crear un pla d'acció propis amb relació amb els ODS. Per aquest motiu, com ja s'ha especificat, cal que el sector públic assumeixi cada vegada

més un rol d'actor social, que creï les condicions propícies perquè d'altres actors puguin generar valor en el marc de l'Agenda 2030. Aquesta concepció interdependent del desenvolupament va portar també a definir la formació d'aliances entre diferents actors com un dels 17 ODS.

La plataforma en línia **Partnerships for SDGs** ofereix una imatge indicativa de l'estat actual de les aliances per a l'Agenda 2030.⁷ En aquest primer gràfic (relatiu al nombre d'aliances per any), podem observar que les aliances són un fenomen en fase de creixement que ha adquirit una rellevància especial en la transició des dels Objectius del Mil·lenni cap als ODS.

Gràfic 3. Aliances i compromisos voluntaris en el marc del desenvolupament sostenible

Font: gràfic extret de la Sustainable Development, Partnership Platform

Tipologies d'aliances, processos i creació de valor

Es poden identificar tres tipologies d'aliances en què qualsevol empresa es pot integrar com un dels actors. Les diferents lògiques institucionals dels integrants, les cultures organitzatives, els objectius i els valors són factors que afecten directament l'aliança i que s'han de tenir en compte. Podem distingir entre les següents vies de col·laboració a través d'aliances:	Taula 1. Tipologies d'aliances		
	Segons la dimensió de l'ODS 17 a què fan referència ⁸	Segons la naturalesa dels seus integrants	Segons el nivell de compromís entre les parts
	Perspectiva de cooperació internacional	Publicoprivada	Intercanvi
	Perspectiva de governança	Privada-privada	Combinació/integració
		Privada-societat civil	Transformació

Les aliances segons la naturalesa dels seus integrants

Segons la naturalesa dels seus integrants, podem distingir tres tipus d'aliances:

Per a cadascuna d'aquestes tres tipologies, presentem un exemple pràctic d'aliances en què han participat pimes del grup pilot de l'Observatori. Amb això volem evidenciar que les aliances no són models de col·laboració només a l'abast de les grans empreses.

01. PUBLICO-PRIVADA⁹

Les aliances publicoprivades constitueixen un marc de col·laboració entre les empreses i les institucions públiques. El potencial de creació de valor social en aquest tipus d'aliances és molt alt perquè aquests dos actors solen ser interdependents i, per tant, poden complementar-se, en gran manera, en matèria de recursos i coneixements. Tanmateix, la llunyania (i, a vegades, l'oposició) que hi pot haver entre ells, junt amb els estereotips forjats, poden ser un factor de resistència en aquest tipus d'aliances. L'acostament cultural entre aquests actors i l'alineació d'interessos són elements necessaris per establir aliances publicoprivades d'èxit en el marc de l'Agenda 2030.

PUBLICO-PRIVADA: CAP VALLCARCA^{xxxii}

El Centre d'Atenció Primària (CAP) Vallcarca-Sant Gervasi, constituït com una entitat de base associativa (EBA), representa un model de col·laboració publicoprivada en l'àmbit de la sanitat. Una EBA és una societat formada per professionals sanitaris (medicina de família, infermeria, treball social i altres professionals) que es constitueixen en una empresa per prestar serveis d'atenció primària, integrats en el Sistema Públic de Salut. L'EBA rep ordinàriament l'encàrrec de gestionar una àrea bàsica de salut, després de guanyar un concurs públic convocat a aquest efecte pel regulador, el Servei Català de la Salut (CatSalut). Les EBA que ofereixen serveis d'atenció primària assoleixen un grau de satisfacció global superior a la mitjana de Catalunya. El model organitzatiu busca potenciar l'autonomia dels professionals, portant-la més enllà del que és habitual en la gestió pública.

Dr. Lluís Gràcia: *La nostra missió és el servei públic. Si hi ha excedents, aquests es reinverteixen en l'organització per continuar treballant en el nostre objectiu de millora continuada. Si es distribueixen, això es fa sobre la base de la participació dels membres de l'equip. Al cap i a la fi, l'empresa és propietat dels seus treballadors i treballadores, i en tot moment es requereix la seva participació activa en la governança democràtica de l'entitat.*

02. PRIVADA-PRIVADA

Les aliances entre actors del sector privat són una realitat en el dia a dia de moltes empreses. Es poden donar entre empreses d'un sector o de diversos i permeten posar en comú recursos, coneixements o mercats. En el marc dels ODS, les aliances entre empreses apareixen sovint en el context de la cadena de valor dels productes. Per exemple, a través de col·laboracions per aconseguir la sostenibilitat al llarg dels processos de producció, distribució, venda i consum.

03. PRIVADA-SOCIETAT CIVIL

Les aliances entre empreses i entitats representants de la societat civil constitueixen la tercera tipologia. Els actors de la societat civil que poden integrar una aliança amb el sector privat són molt diversos (per exemple, associacions, universitats, sindicats, ONG i ONL de diversa índole). Aquestes col·laboracions són vistes sovint per les empreses com a part de les seves polítiques de responsabilitat social corporativa. Així mateix, aquest tipus de col·laboració es manifesta sovint en la dimensió de la cooperació internacional. Mitjançant una aliança amb una ONG, una empresa pot contribuir a generar un impacte social positiu, tant en l'àmbit local com als països en via de desenvolupament. Tanmateix, és important que aquestes col·laboracions es donin en el marc de les operacions i l'estratègia de l'empresa, per tal d'evitar que quedin relegades a una simple aportació puntual, que només cerca millorar-ne la imatge corporativa davant de l'opinió pública.

PRIVADA-PRIVADA: CAFÈS NOVELL

Cafès Novell va constituir una aliança amb l'empresa farmacèutica BASF per desenvolupar conjuntament i presentar l'any 2017 les primeres càpsules de cafè biodegradables del mercat. Cafès Novell va identificar el problema de l'impacte mediambiental que generen els residus de les càpsules fabricades amb plàstics i aluminis. Amb la voluntat d'enfortir el seu compromís amb la sostenibilitat i l'economia circular, va establir aquesta aliança per desenvolupar la tecnologia amb plàstic d'origen renovable, produït per BASF.

Josep Novell: *En una capsuleta en què hi ha vuit grams de cafè, s'estan produint més grams de residu. Això és un problema greu, i una de les solucions que defensem des de la nostra empresa és una càpsula de cafè biodegradable.*

PRIVADA-SOCIETAT CIVIL: ARPA FUNDACIÓN CIDS

El Centre d'Innovació per al Desenvolupament Sostenible (CIDS) és la fundació creada pel Grup Arpa, especialitzat en el disseny, la fabricació, la instal·lació, el manteniment i la gestió d'infraestructures mòbils. L'objectiu de la fundació és impulsar projectes de col·laboració amb diverses organitzacions estratègiques en el marc de l'Agenda 2030, i moltes d'aquestes col·laboracions s'escauen entre ONG internacionals i empreses locals. La fundació CIDS treballa directament sobre els ODS 2, 5, 6, 7, 11, 17. Com a resultat d'aquest marc col·laboratiu, s'ha realitzat el projecte WaSH a l'escola de San José del Playón, a Colòmbia, a través d'una aliança amb Ayuda en Acción i l'ONG local Corporación para el Desarrollo Solidario. El projecte busca millorar la qualitat de vida dels 968 alumnes escolaritzats al centre mitjançant la implantació d'un sistema complet d'aigua i sanejament, amb tècniques innovadores però robustes de potabilització i generació atmosfèrica d'aigua, entre d'altres. En aquestes aliances, Arpa hi aporta les seves solucions tècniques i formació sobre la implantació dels projectes, i les organitzacions col·laboradores els analitzen, validen i divulguen, i ajuden a garantir-ne la sostenibilitat.

Francisca Hernández: *L'any passat es va crear la fundació CIDS, que constitueix un esforç per promoure la innovació amb l'objectiu d'avançar en la implementació de l'Agenda 2030.*

Els estereotips com a barreres en la col·laboració intersectorial

A les societats occidentals modernes, s'han perpetuat missatges i concepcions reduccionistes sobre el rol que hi acompleixen els seus diferents actors. Així, es tendeix a identificar el sector públic amb estructures burocràtiques i funcionarials i amb la prestació directa dels serveis que contribueixin al benestar social, mentre que al sector privat, se li atribueix la rendibilitat econòmica com a motivació única, però d'altra banda se li valora la capacitat de generar creixement econòmic i ocupació mitjançant la cerca de l'eficiència i la innovació. Així mateix, es considera que el tercer sector —encarnat sovint per les ONG— ha d'encarregar-se d'actuar en aquells àmbits “on l'Estat no arriba”, mentre que el rol de la ciutadania es redueix a la seva condició de votants, en el context de la democràcia liberal representativa.

Aquests discursos simplificadors de la realitat amaguen altres cares de la moneda. Per exemple, que existeixen governs i administracions públiques que s'han modernitzat i professionalitzat notablement al llarg dels darrers anys i han centrat la seva labor a garantir la provisió de serveis públics mitjançant l'orientació i la coordinació amb altres actors, en comptes de fer-ho ells mateixos; que cada vegada neixen més empreses que, a més d'estar motivades per la rendibilitat econòmica, actuen en benefici de la societat i del planeta; que l'orientació al creixement econòmic i a la generació d'ocupació per part de

l'empresa privada no es pot desvincular de les externalitats negatives, una perversió del model productiu que en legitima la insostenibilitat; que l'assumpció de diverses tasques per part d'ONG que pretenen fer complir els drets humans (com el rescat dels immigrants i els refugiats que creuen el Mediterrani) palesa les dificultats dels governs estatals i regionals per abordar problemes sistèmics d'abast global, o que els ciutadans, a més de ser votants, tenen un gran poder col·lectiu com a consumidors, inversors o accionistes i que, amb els seus hàbits, acompleixen una labor educadora important —predicant amb l'exemple— fruit de la interacció amb la resta de ciutadans.

L'ODS 17 proclama la necessitat de col·laboració entre els agents del sistema per tal d'aconseguir l'impacte positiu en el progrés i el desenvolupament sostenible. Aquest objectiu parteix de la idea que les necessitats socials i el potencial de la innovació augmenten quan els diferents agents del sistema s'uneixen per col·laborar i aprofiten les capacitats específiques de cada actor. No obstant això, a vegades l'èxit dels processos de col·laboració es veu compromès pels estereotips amb què cada actor observa l'altre. A l'hora d'abordar una col·laboració, és important deixar de banda els prejudicis o els estereotips associats a les altres parts i centrar-se en l'assoliment dels objectius compartits.

Les aliances segons el compromís assumit per les parts

Més enllà de la naturalesa dels actors que la integren, una aliança també pot adoptar tipologies diferents en funció del nivell de compromís que s'estableix entre les parts. L'organització no lucrativa *The Partnering Initiative (TPI)*, orientada a fomentar

la col·laboració entre empreses, els governs i la societat civil, junt amb el **Departament d'Afers Econòmics i Socials de les Nacions Unides (UN DESA)**, proposa distingir entre les tres dimensions següents:^{xxii}

INTERCANVI

Es produeix un intercanvi de recursos entre els integrants de l'aliança, de manera que tots dos en surtin guanyant. Té un caràcter transaccional i és aplicable quan cada actor disposa d'algun recurs que té un valor més gran per a l'altra part.

COMBINACIÓ-INTEGRACIÓ

Els integrants de l'aliança combinen els seus recursos de manera conjunta. És aplicable quan la posada en comú dels recursos complementaris beneficia totes dues parts.

TRANSFORMACIÓ

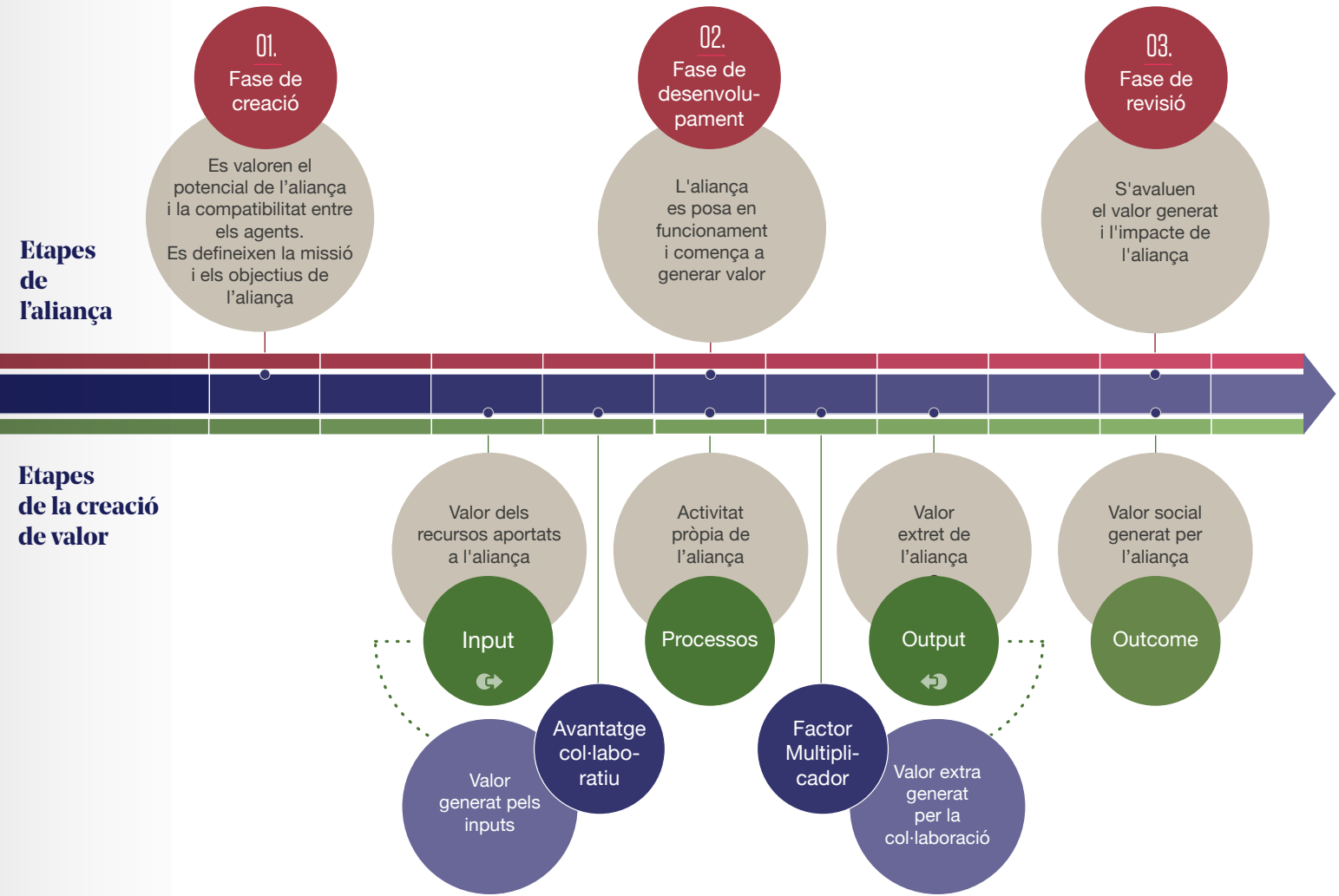
Els actors de l'aliança treballen de manera conjunta i coordinada per donar resposta a problemes concrets. En la majoria de casos, requereix una transformació sistèmica si la problemàtica que es vol abordar és complexa.

Una vegada definides les diferents tipologies que les aliances poden adoptar, el més important és centrar-se en el procés de creació de valor al llarg de les etapes que defineixen el cicle de vida de l'aliança. A continuació, presentem una eina per identificar les principals fases per les quals pot passar una col·laboració típica en forma d'aliança. Té un caràcter orientador i en cap cas prescriptiu, atès que una aliança es pot formar seguint altres processos més incrementals.

Les etapes d'una aliança

Gràfic 4. Etapes d'una aliança

Font: elaboració pròpia

01. Fase de creació de l'aliança

La formació d'una aliança és un procés complex, que comporta la intervenció i la negociació de diferents actors, que poden tenir orígens, interessos i objectius diferents. La fase de naixement ve marcada per un procés de reflexió que s'ha de dur a terme a escala individual i col·lectiva. En un primer moment, cada actor obre un període de reflexió individual en què s'analitza la motivació que té per formar una aliança i es defineixen les expectatives amb relació al valor que es vol crear o obtenir. Tan bon punt la iniciativa i les expectatives són clares i definides per a cadascun dels actors, s'inicia el procés de reflexió conjunta, en què es determina el nivell de compatibilitat existent entre ells.

Per aquest motiu, és necessari que tota la reflexió inicial giri entorn de les preguntes següents:

- ▶ Hi ha una coincidència i una superposició dels interessos dels actors integrants de l'aliança i un grau suficient de compatibilitat entre ells?
- ▶ Hi ha un potencial clar de generació de valor afegit a través de l'avantatge col·laboratiu?
- ▶ Hi ha un benefici net extret per cada integrant com a resultat de l'aliança?

Durant aquest període, és important que es duguin a terme els passos següents abans de la formalització de l'acord:

01.	02.	03.	04.	05.	06.
Identificar una alineació d'interessos entre els actors	Identificar una visió conjunta	Identificar una missió conjunta	Definir uns objectius concrets	Determinar els recursos, els rols i les responsabilitats assumits per cada part	Signar l'acord en forma d'aliança

Deu vies per crear valor a les aliances

Ateses les nombroses vies per mitjà de les quals les aliances poden generar valor, l'informe conjunt del TPI i UN DESA^{xxxiii} en defineix les deu maneres principals, i per a cadascuna d'elles distingeix el valor generat a través de l'input (avantatge col·laboratiu) i el valor generat a través de l'output (factor multiplicador).

	INPUT: Avantatge col·laboratiu
	OUTPUT: Factor multiplicador

01.	02.	03.	04.	05.
 Avantatge col·laboratiu (input): posada en comú de recursos i instruments complementaris. Factor multiplicador (output): oferir solucions completes i integrades harmonitzant i coordinant l'acció de diferents agents. Exemple: col·laboració entre grans empreses del sector agrari i institucions públiques per donar suport a petits grangers al llarg de la seva cadena de valor.	 Avantatge col·laboratiu (input): convivència de gammes d'actors diverses que aporten diferents perspectives, coneixements, experiència i habilitats. Factor multiplicador (output): desenvolupar enfocaments més ben dissenyats i més apropiats al context. Exemple: reinserció laboral de les famílies pescadores que veuen les seves activitats restringides per regulacions que protegeixen entorns marins com a administradors d'aquestes àrees de conservació.	 Avantatge col·laboratiu (input): explotació de les sinergies. Factor multiplicador (output): augmentar l'escala d'impacte o reduir la quantitat d'inputs necessaris. Exemple: posada en comú de fonts de dades entre empreses i institucions públiques per crear eines de monitoratge dels ODS.	 Avantatge col·laboratiu (input): creació del volum necessari. Factor multiplicador (output): combinar, alinear i coordinar recursos per acumular el volum necessari per tal d'assolir els objectius. Exemple: agrupació d'actors de la societat civil (ONG, universitats, etc.) per escalar un missatge a volums en què pugui generar un canvi.	 Avantatge col·laboratiu (input): aprenentatge col·lectiu i construcció de capacitats. Factor multiplicador (output): incrementar el grau de coneixement, experiència i capacitat. Exemple: plataforma multi-stakeholder que, a través de la posada en comú de descobriments científics i experiències per part dels seus membres, desenvolupa coneixement sobre la salut materna i infantil.

02. Fase de desenvolupament de l'aliança

La fase de desenvolupament d'una aliança és la que engloba el procés de creació de valor a través dels inputs, els processos i els outputs definits al gràfic anterior ("Étapes d'una aliança"). Aquest procés s'entén sobre la base de l'aparició de dues variables, l'avantatge col·laboratiu i el factor multiplicador.

Durant la fase de desenvolupament, els membres de l'aliança han de fer els passos següents:

- 01. Estructurar l'aliança
- 02. Mobilitzar recursos i persones
- 03. Fer l'activitat pròpia de l'aliança
- 04. Mesurar la creació de valor, tant conjuntament com a escala individual

Les persones responsables del desenvolupament del projecte han de definir indicadors que permetin monitorar la creació de valor. La gestió de la relació, l'adaptació i la comunicació efectiva entre les parts resulta també un factor determinant de l'èxit en aquesta fase de l'aliança. D'altra banda, moltes vegades és necessari gestionar les expectatives en relació amb la creació de valor, atès que el temps que pot passar entre l'aportació dels recursos i l'aparició del valor afegit pot posar a prova la fortalesa de l'aliança.

06.	07.	08.	09.	10.
 Avantatge col·laboratiu (input): innovació provinent de la combinació de recursos. Factor multiplicador (output): crear nous enfocaments, tecnologies o solucions que siguin més efectives. Exemple: combinació dels recursos científics d'una empresa farmacèutica amb el coneixement de les operacions sobre el terreny d'una ONG per tal de proporcionar medicines a nens en situacions desfavorides.	 Avantatge col·laboratiu (input): legitimitat i coneixement per crear normes i estàndards. Factor multiplicador (output): desenvolupar i difondre noves normes per augmentar els estàndards a tot el sector. Exemple: cooperació entre empreses i sindicats per establir una nova regulació de prevenció de riscos laborals.	 Avantatge col·laboratiu (input): combinació per aconseguir un impacte sobre els tres elements de la triple bottom line: medi ambient, economia i societat. Factor multiplicador (output): combinar actors amb impacte i recursos específics en matèria mediambiental, econòmica i social per tal de desenvolupar noves solucions sostenibles de manera conjunta. Exemple: col·laboració entre empreses i ONG per proporcionar lavabos a comunitats desfavorides, millorar la seva situació i permetre-hi la recollida de residus.	 Avantatge col·laboratiu (input): accés a altres regions i indrets. Factor multiplicador (output): escalar programes d'èxit en altres regions i indrets. Exemple: creació d'una xarxa de col·laboració global amb agents que, en els seus contextos nacionals respectius, contribueixin a acabar amb la violència cap als menors.	 Avantatge col·laboratiu (input): networking, connexió i construcció de relacions. Factor multiplicador (output): construir confiança i capital social per catalitzar l'avantatge col·laboratiu. Exemple: creació d'espais de trobada entre representants dels governs, les empreses i la societat civil, per tal d'abordar els reptes relacionats amb els ODS.

03. Fase de revisió del valor i impacte de l'aliança

Un cop finalitzada la col·laboració entre els actors en el marc de l'aliança, és essencial dur a terme un procés de revisió de la creació de valor i de l'impacte generat per aquesta. Aquesta anàlisi s'ha de fer des de la perspectiva dels *outcomes* generats. Els outcomes mesuren la generació de valor social derivada de l'aliança i adquireixen una importància especial en el context dels ODS. Les empreses que integren una aliança s'han de preguntar, en aquest sentit, si han contribuït a generar valor en els termes definits per l'Agenda 2030.

Michael E. Porter y Mark R. Kramer,^{xxxiv} professors de la Universitat de Harvard, han introduït el terme valor compartit per referir-se a aquest punt. L'han identificat com el factor clau que determinarà la pròxima evolució del capitalisme, en la mesura

que generarà una nova onada d'innovació i creixement empresarial. En aquest context, les empreses que aconseguixin integrar la creació de valor compartit en la seva estratègia guanyaran legitimitat davant dels seus treballadors i de les comunitats on operen, i això facilitarà l'establiment d'aliances amb el sector públic i amb la societat civil. Porter i Kramer també destaquen que la creació de valor compartit requereix aliances entre diferents actors i que aquelles empreses que intentin generar aquest valor individualment tindran menys probabilitats d'èxit.

Finalment, és important assenyalar que les aliances són, en molts casos, processos circulars. Això implica que la fase de revisió del seu valor i impacte pot portar a redefinir l'aliança.

El lideratge en les aliances

El lideratge constitueix un element determinant per a l'èxit de les aliances i la creació de valor a través seu. La premissa que ha de marcar aquest lideratge en tot moment és la creació de valor per a tots els actors que hi participen. Per això, el **Programa PARTNERS del Centre de Governança Pública d'ESADE**^{xxxv} considera necessàries les competències de gestió següents:

- 1. **Lideratges capaços de fer anàlisis estratègiques internes de les organitzacions** per tal d'identificar-hi el nucli de la creació de valor a cadascuna d'elles i així saber distingir en què s'ha d'enfocar cadascuna i millorar l'encaix entre les parts.
- 2. **Lideratges capaços de gestionar el *political management*.** Tots dos actors han d'invertir a crear consens i legitimitat per a les cooperacions. S'han de gestionar les expectatives dels actors principals i argumentar clarament els beneficis

de la cooperació. Aquesta qualitat adquireix especial una rellevància en les aliances publicoprivades.

- 3. **Lideratges capaços de negociar i arribar a acords sobre els termes bàsics que determinaran la relació.** Les negociacions han de seguir una estratègia guanyadora per a totes les parts si es vol que l'aliança resultant sigui sostenible.
- 4. **Lideratges capaços de fer el control de la gestió o el *performance management*.** És imprescindible saber què està fent l'altre soci, si està respectant els compromisos i si actua d'acord amb el que s'ha acordat.
- 5. **Lideratges amb qualitats relacionals, que sàpiguen gestionar i superar les barreres culturals,** amb unes competències personals que els permetin relacionar-se sense adoptar actituds defensives i superant els estereotips.

A aquestes competències, se suma la necessitat que aquests lideratges siguin innovadors i emprenedors, que siguin empàtics i tinguin la capacitat d'acceptar la creació de valor per part dels altres actors, que construeixin marcs col·laboratius estables, que comprenguin el valor de la comunicació i que es mostrin com a constructors de capacitats i distribuïdors de nous lideratges al seu voltant.¹⁰

El report de les empreses cotitzades espanyoles amb relació als ODS

PART II

L'objectiu d'aquest capítol és avaluar la contribució de les empreses espanyoles als ODS a través de les seves pràctiques de divulgació i report de la informació. En aquesta segona edició de l'informe, l'enfocament quantitatiu adopta una perspectiva temporal que permet analitzar els principals canvis que es van produir l'any 2017 i les principals tendències per sector, i d'altres característiques. L'anàlisi de les memòries anuals, que ocupa la primera

part del document, es complementa amb una mirada qualitativa, orientada ara als models de governança de la sostenibilitat de les empreses. Pel que fa als detalls de l'estratègia metodològica i la selecció de la mostra, els indicadors i altres aspectes del tractament de la informació es descriuen àmpliament en un annex, que es pot baixar des de la pàgina web de l'Observatori.

Anàlisi de les memòries de 2017

Presentem la contribució de les empreses espanyoles als ODS a través de les seves pràctiques de divulgació i report de la informació, amb una aproximació temporal que permet analitzar els principals canvis produïts l'any 2017.

Accessibilitat i qualitat de la informació recollida

▶ Escassa transparència La informació publicada per les empreses espanyoles cotitzades a les seves memòries anuals és limitada i inadequada a les pràctiques més noves de divulgació corporativa.	▶ Escassa divulgació d'informació no financera 55% De les empreses espanyoles cotitzades presenten informes de sostenibilitat, d'RSC o integrats, proporció similar a la de la primera edició. Aquest fet s'ha de situar en l'escenari de canvi que comporta la transposició de la Directiva 2014/95/UE a l'ordenament jurídic espanyol.	▶ Poca presència dels ODS en les memòries anuals 37% De les empreses espanyoles cotitzades esmenten els ODS en els seus informes. 8% D'increment dels esments respecte a l'any anterior. • Els ODS més esmentats: • Les empreses vinculades a organismes promotores com el Pacte Mundial, continuen essent les més avançades. • Només 11 presidents de consells d'administració esmenten els ODS en les seves cartes de presentació de les memòries.
--	--	---

Els ODS i la vinculació a organismes promotores

▶ Esmenten els ODS 75% De les empreses espanyoles cotitzades que són signants i/o sòcies del Pacte Mundial. 15% De les no adherides.
--

Governança

- El GRI i IIRC són els marcs de referència de report més comuns.**
80% De les empreses cotitzades espanyoles usa el GRI, enfront del 73% d'estudis internacionals.
40% Usa IIRC enfront del 22% d'estudis internacionals.
- Vinculació amb els ODS a través de col·laboracions i aliances estratègiques.**
62% De les empreses cotitzades espanyoles col·laboren en projectes i participen en aliances amb el sector privat, les administracions públiques i organitzacions del tercer sector.
- Informació limitada sobre els drets humans a la cadena de valor.**
34,8% De les empreses espanyoles cotitzades reporten sobre polítiques de control de proveïdors.
26% Reporten sobre contractació de proveïdors locals.
15% Reporten sobre els drets humans a la cadena de valor.
- Escassa participació en els índexs de sostenibilitat.**
34,5% De les empreses cotitzades espanyoles formen part del CDP o del DSJI o del FTSE4Good.

Economia

- Estat incipient de l'economia circular.**
53,9% De les empreses espanyoles cotitzades reporten informació sobre alguna política d'economia circular.
52% Reporten sobre reciclatge.
40% Reporten sobre reutilització.
- La transformació digital avança amb ritmes desiguals en funció del sector.**

Medi ambient

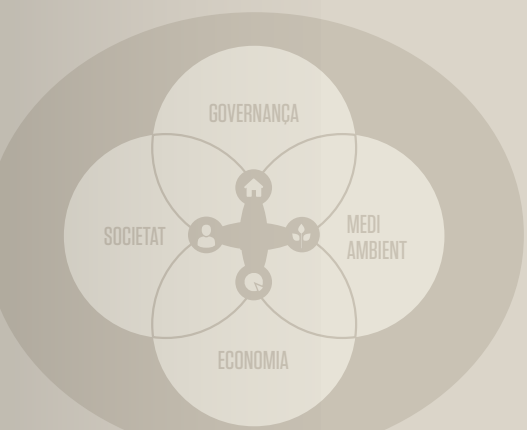

- Augmenta la informació divulgada sobre les emissions indirectes (abast 2 i 3), però no sobre les directes.**
35% De les empreses espanyoles cotitzades declaren haver reduït les emissions.
- Increment de la inversió en R+D (abast 1).**
50% De les empreses espanyoles cotitzades declaren fer inversions en R+D orientades a les emissions de carboni.
- Augmenta el report sobre energia renovable.**
34% De les empreses espanyoles cotitzades reporten sobre l'ús d'energies renovables.
- Poca transparència en les polítiques de gestió de residus.**
54% De les empreses espanyoles cotitzades informen sobre polítiques de gestió de residus.
20% Indiquen les mesures adoptades per al tractament de residus perillosos.
- Escassa informació sobre consum d'aigua.**
38% De les empreses espanyoles cotitzades informen sobre el consum energètic.
10% Reporten el percentatge d'aigua reciclada.
13% Reporten el percentatge d'aigua reutilitzada.
- La informació sobre consum energètic i eficiència continua essent limitada, però augmenten les empreses que afirmen que han reduït el consum energètic.**
36% De les empreses espanyoles cotitzades informen sobre el consum energètic.
35% Afirmen que han reduït el consum, enfront del 20% de l'edició anterior.
25% Informen sobre la intensitat energètica.
- Informació escassa sobre polítiques mediambientals.**
40,4% De les empreses espanyoles cotitzades reporta polítiques mediambientals d'una manera superficial.
33,3% Consideren programes i polítiques mediambientals.

Societat

- Asimetria de gènere a les plantilles.**
73% De les empreses espanyoles cotitzades tenen una plantilla composta majorment per homes.
27% Restant, de plantilles compostes majoritàriament per dones, correspon als patrons de segregació sectorial de gènere del mercat de treball espanyol.
- Aparent estabilitat de les condicions laborals.**
Predomini de la contractació indefinida i a temps complet de la pròpia plantilla.
Fluïdesa laboral moderada tant en la generació de noves ocupacions com en la rotació de treballadors.
- Infrarepresentació de dones en els càrrecs de responsabilitat.**
Només 5,4% de les empreses espanyoles cotitzades té un 40 % o més de dones en càrrecs de responsabilitat. Opacitat en les polítiques de no discriminació i OIT.

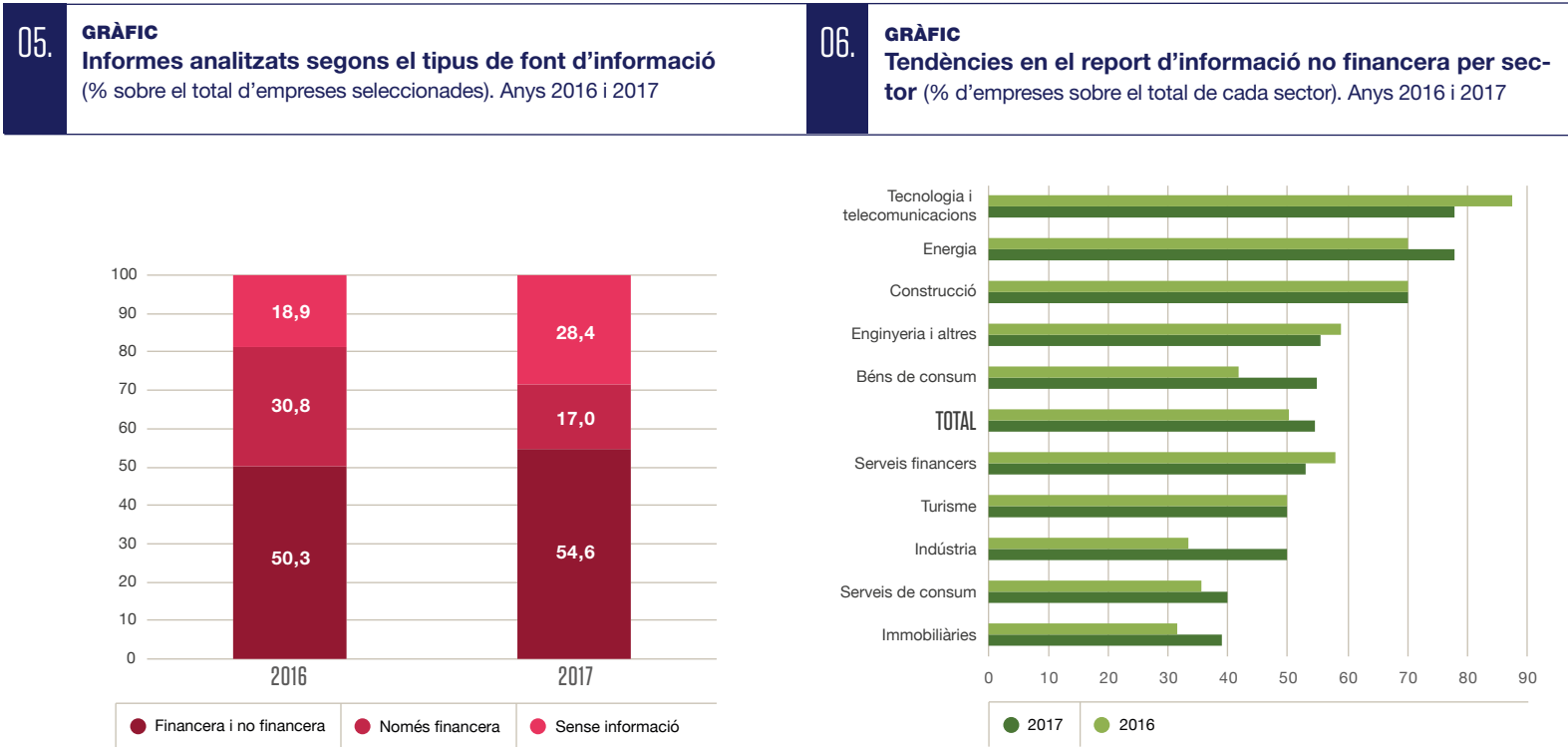

Hi ha avenços en la contribució de les empreses cotitzades espanyoles als ODS?

Accessibilitat i qualitat de la informació recollida

- La transparència de les empreses continua essent limitada, atès que no hem vist avenços en l'accessibilitat i la qualitat de la informació respecte a l'edició anterior de l'informe.
- L'any 2017, més de la meitat de la mostra (77, el 55%) presentava informació rellevant per a l'estudi a les seves memòries de sostenibilitat, informes integrats, o informes d'RSC.

- Hi ha diferències sectorials en relació amb la divulgació d'informació no financera, que, en general, segueixen la tendència observada a la primera edició de l'informe. Les empreses de tecnologia i comunicacions i del sector energètic, junt amb les empreses de la construcció, registren les xifres més elevades: entre el 70 % i el 80 % de les empreses d'aquests sectors presenten informació no financera. Les segueixen les empreses d'enginyeria, de béns de consum, de serveis financers, de turisme i del sector industrial, amb percentatges que oscil·len entre el 50 % i el 60 %. Finalment, les empreses amb els índexs més baixos són les de serveis immobiliaris i de consum, amb xifres per sota del 40 %.

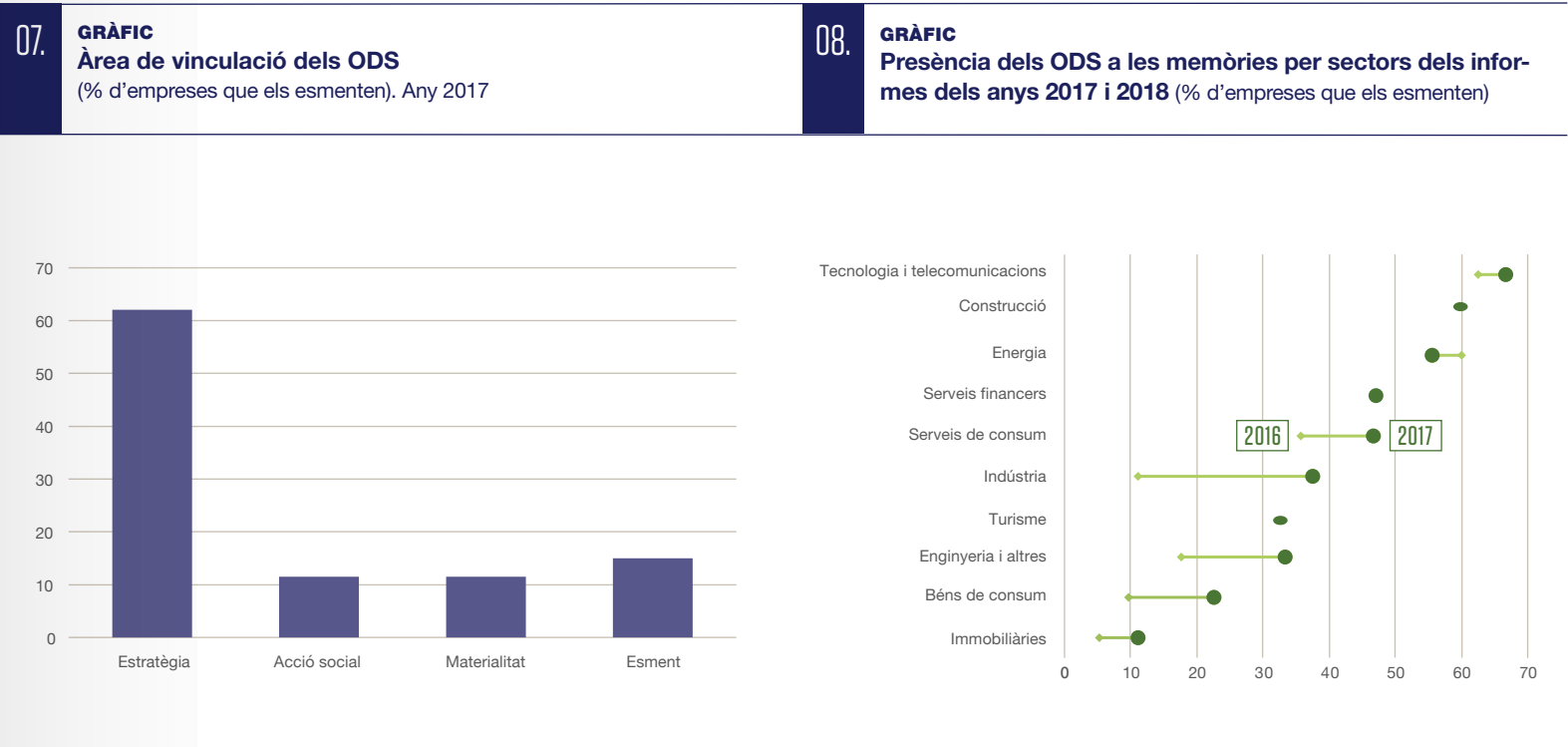
GRÀFIC 5: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

GRÀFIC 6: Font: elaboració pròpia.
Base 2016: 143. Béns de consum (31) / Construcció (10) / Energia (10) / Indústria (9) / Enginyeria i altres (17) / Immobiliàries (19) / Serveis de consum (14) / Serveis financers (19) / Tecnologia i telecomunicacions (8) / Turisme (6).
Base 2017: 141. Béns de consum (31) / Construcció (10) / Energia (9) / Indústria (8) / Enginyeria i altres (18) / Immobiliàries (18) / Serveis de consum (15) / Serveis financers (17) / Tecnologia i telecomunicacions (9) / Turisme (6).

La presència dels ODS a les memòries

- Les empreses que tenen en consideració els ODS a les seves memòries continuen essent una minoria. De les 141 empreses estudiades l'any 2017, només 52 els esmenten explícitament (és a dir, el 37 % de la mostra). No obstant això, és una proporció vuit punts superior a la de les memòries del 2016 (29 %), fet que suposa un avenç respecte a la primera edició.
- De les 52 empreses que fan referència als ODS a les memòries del 2017, el 62 % (32) els vinculen a l'estratègia de l'empresa, l'11,5 % (6) a l'acció social, l'11,5 % (6) a la materialitat i el 15 % (8) només els esmenten.
- La presència dels ODS varia àmpliament entre sectors, d'acord amb les tendències trobades l'any 2016 (v. gràfic 4).

- Els sectors amb més empreses que inclouen els ODS a les seves memòries són el tecnològic (66,7 %), el de la construcció (60 %) i el de l'energia (55,6 %), mentre que la resta se situen per sota del 50 %. Cal destacar els avenços en els sectors industrial i de l'enginyeria i, en menor grau, en el de serveis i béns de consum. Els serveis financers i la construcció es mantenen en la mateixa situació que l'any anterior
- Els ODS més presents a les memòries són el 13 (Acció pel clima; 29,8 %), el 8 (Treball decent i creixement econòmic; 29,1 %) i el 9 (Indústria, innovació i infraestructura; 25,5 %). Per contra, l'ODS 14 (Vida submarina) i el 2 (Fam zero) són esmentats per menys del 10 % de les empreses.¹¹

GRÀFIC 7: Font: elaboració pròpia. **Base 2016:** 143; Base 2017: 141.

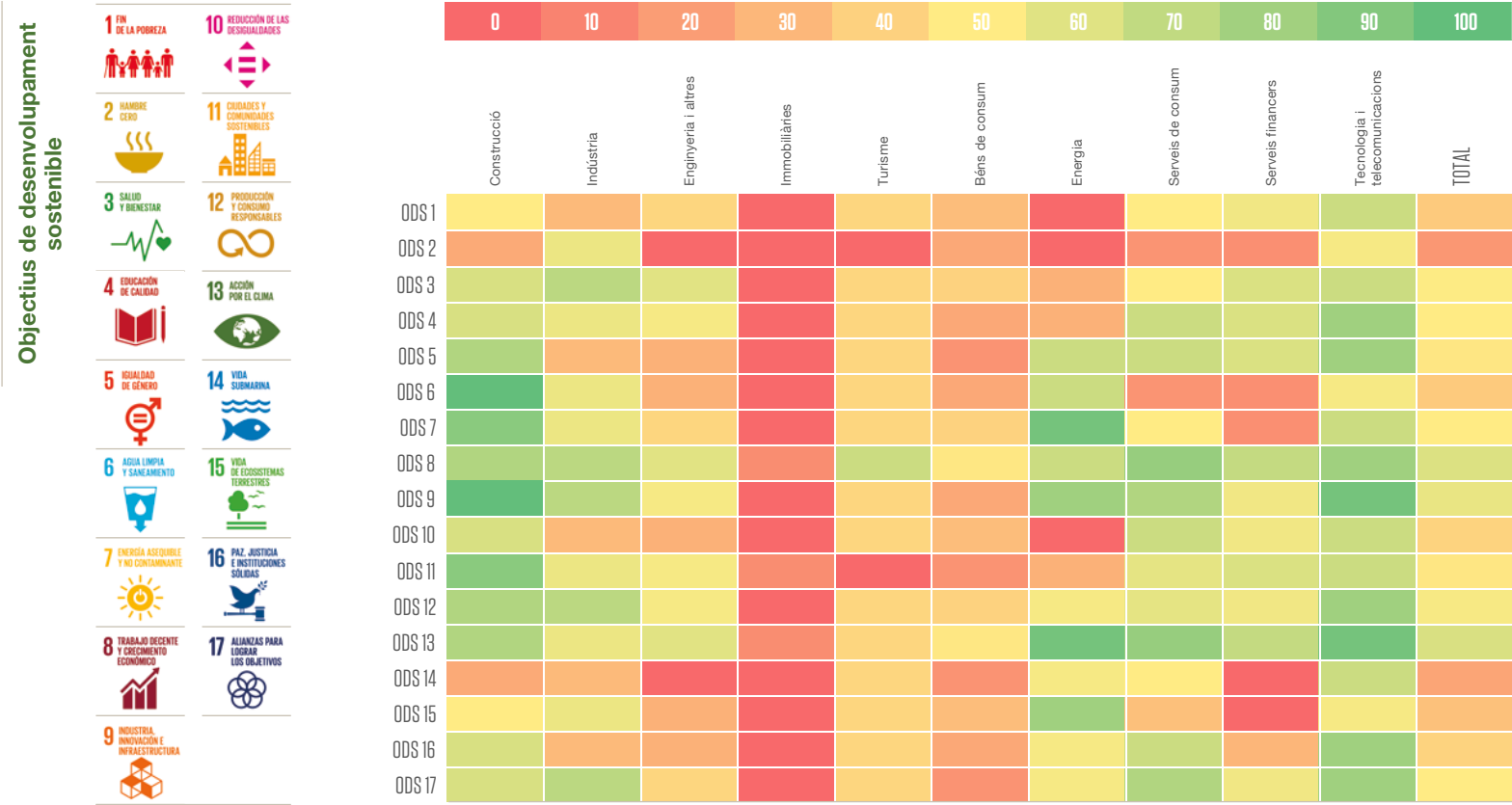
GRÀFIC 8: Font: elaboració pròpia.
Base 2016: 143. Béns de consum (31) / Construcció (10) / Energia (10) / Indústria (9) / Enginyeria i altres (17) / Immobiliàries (19) / Serveis de consum (14) / Serveis financers (19) / Tecnologia i telecomunicacions (8) / Turisme (6).
Base 2017: 141. Béns de consum (31) / Construcció (10) / Energia (9) / Indústria (8) / Enginyeria i altres (18) / Immobiliàries (18) / Serveis de consum (15) / Serveis financers (17) / Tecnologia i telecomunicacions (9) / Turisme (6).

► **S’observa un increment generalitzat a tots els ODS amb relació als resultats de les memòries de 2016.** Aquest augment és molt més acusat en els casos de l’ODS 13 (11,6 punts de diferència), el 8 (10,2 punts), el 9 (8 punts) i el 12 (6,6 punts). Els altres ODS (amb l’excepció del número 2, que retrocedeix) augmenten la presència a les memòries amb percentatges inferiors al 6 %.

Els ODS i la vinculació a organismes promotors

► **La presència dels ODS a les memòries està relacionada amb la pertinença al Pacte Mundial,** relació que ja es constatava a la primera edició. En efecte, el 75 % de les empreses que en són signatàries i/o sòcies els esmenten, enfront del 15 % de les no adherides.

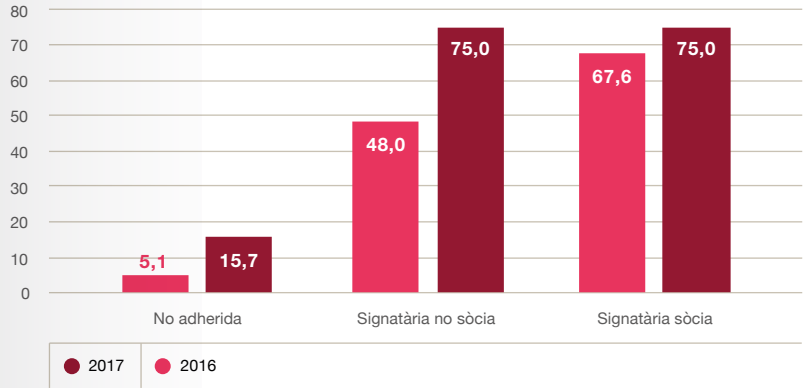
09. **GRÀFIC**
Presència dels ODS a les memòries per sectors
(% d’empreses sobre el total que els esmenten, per sectors). Any 2017

GRÀFIC 9: Font: elaboració pròpia.
Base 2017: 141. Béns de consum (31) / Construcció (10) / Energia (9) / Indústria (8) / Enginyeria i altres (18) / Immobiliàries (18) / Serveis de consum (15) / Serveis financers (17) / Tecnologia i telecomunicacions (9) / Turisme (6).

► **Hi ha hagut un increment de la presència dels ODS,** tant entre les no adherides com entre les signatàries sòcies i, sobretot, no sòcies, respecte als resultats obtinguts l’any 2016.

10. **GRÀFIC**
Presència dels ODS a les memòries, segons la pertinença a la XEPM (% sobre el total d’empreses). Anys 2016 i 2017

GRÀFIC 10: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

Per què es prioritzen els ODS 13, 8 i 9?

Aquí es poden plantejar diferents hipòtesis en un context d'incipient implementació i desenvolupament dels ODS. En primer lloc, perquè són els objectius que es vinculen més directament amb l'activitat principal de les empreses cotitzades, i també perquè existeixen mecanismes i marcs de report més consolidats, especialment en relació amb l’ODS 13. Per la seva banda, els ODS 2, 14 i 15 són considerats objectius que interpel·len i impliquen més directament el sector públic o les organitzacions del tercer sector, i, en aquest sentit, les empreses no són capaces de mesurar i reflectir adequadament el seu impacte sobre aquests ODS.

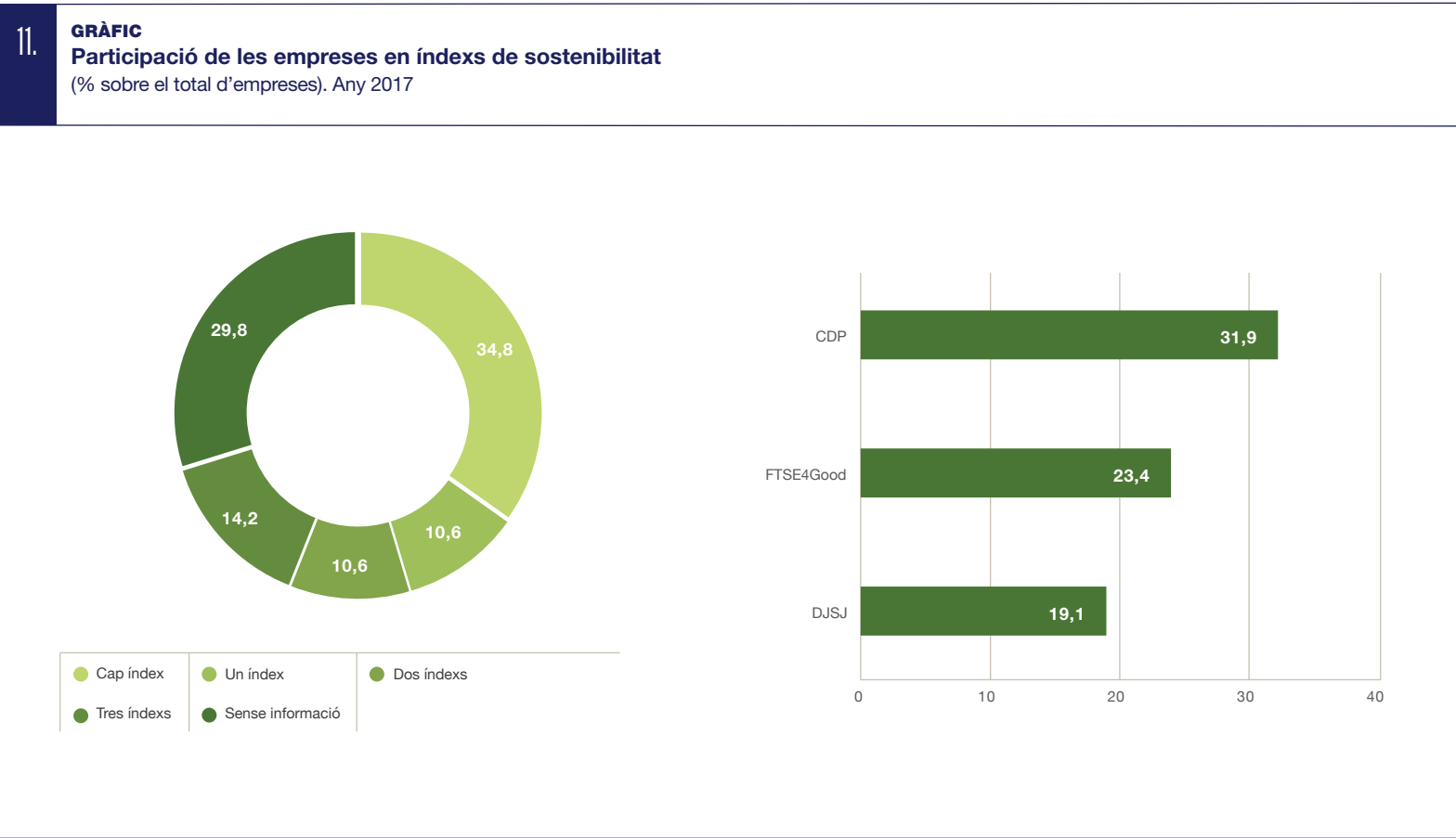
Governança

Definim la governança com el pilar que garanteix el funcionament i la direcció dels altres pilars (social, mediambiental i econòmic). En aquesta secció, hi incloem els conceptes relacionats amb la governança externa, com la transparència, les cadenes de valor orientades als drets humans i el teixit d'aliances i col·laboracions de les empreses. Els elements de la governança interna s'inclouen a l'apartat social.

Transparència i rendició de comptes

► Avui,¹² la Global Reporting Initiative (GRI) constitueix el conjunt d'estàndards que s'utilitza més en l'elaboració de memòries de sostenibilitat, i manté el seu predomini entre les 141 empreses estudiades, atès que vuit de cada deu empreses la utilitzen per divulgar informació no financiera.¹³ També destaca el marc promogut per l'International Integrated Reporting Council (IIRC), per bé que tenen menys acollida entre les empreses, atès que només el 40 % segueixen els criteris de l'informe integrat.¹⁴

- L'any 2017, un total de cinquanta empreses (és a dir, el 35,4 % de les empreses de la mostra) participaven en algun dels índexs de sostenibilitat¹⁵ i, d'aquestes, vint figuraven als tres. Concretament, el 32 % de les empreses estudiades reportava la participació a l'índex CDP; el 23 %, a l'índex FTSE4Good, i el 19 %, al DSJI, i en els tres casos destaquen els sectors de l'energia i la tecnologia.
- Al final del 2017, el 40 % de les empreses adherides al Pacte Mundial (és a dir, 21 de 52) havien presentat l'informe anual anomenat Communication on Progress (CoP), que ha de recollir els avenços en la incorporació dels Deu Principis en les activitats empresarials. És una proporció molt similar a l'assolida a l'edició anterior de l'estudi, si bé cal tenir en compte que el nombre d'empreses adherides s'ha incrementat, de manera que es manté el patró estable.

GRÀFIC 11: Font: elaboració pròpia. Base 2017: 141.

Foment dels drets humans a la cadena de valor

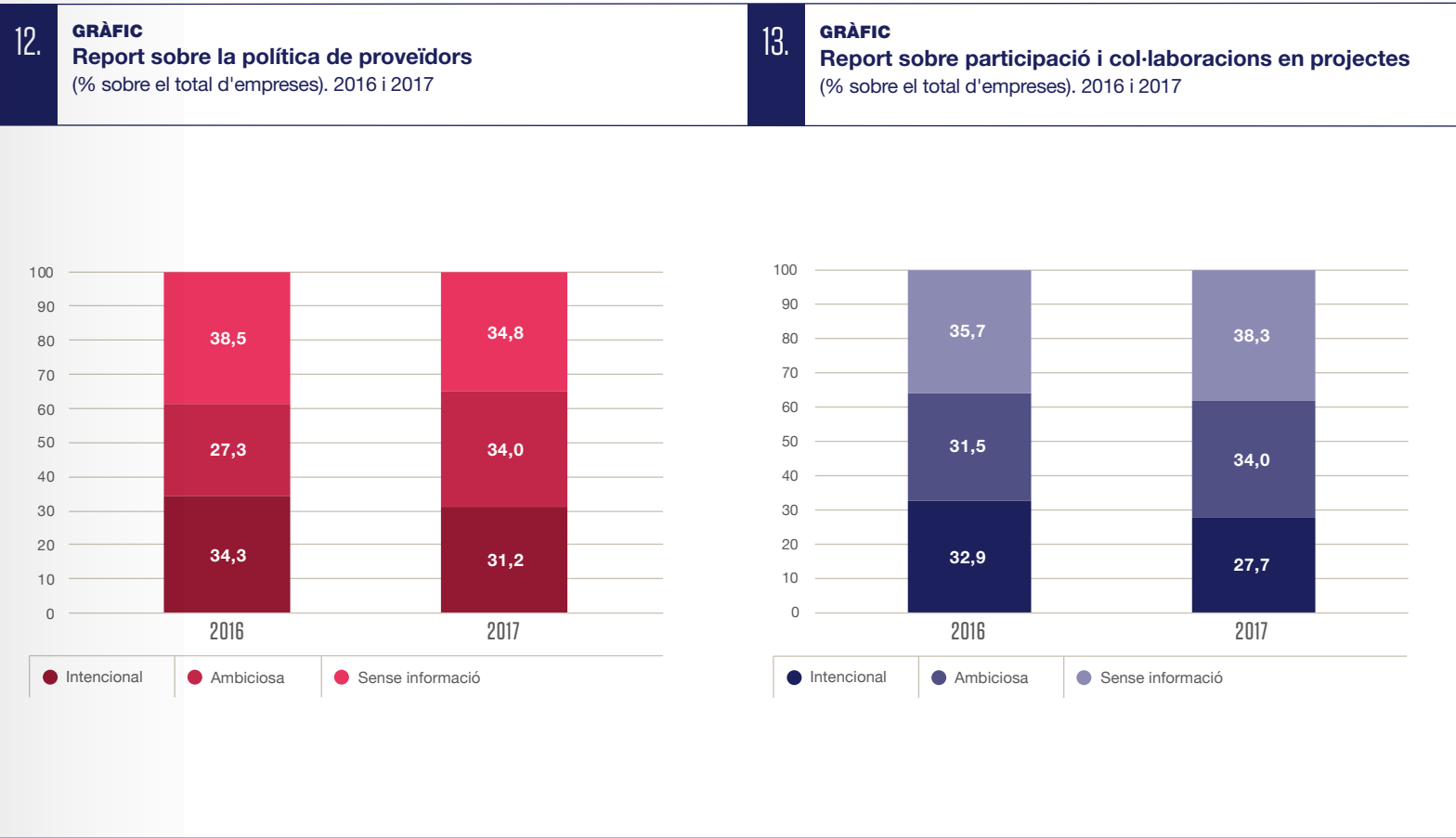
- La majoria de les empreses analitzades no proporcionen informació sobre les seves polítiques de control de proveïdors (el 34,8 %) o ho fan d'una manera superficial, afirmant simplement que existeixen (el 31,2 %). Per tant, poc menys d'un terç es mostra actives aportant informació específica sobre l'aplicació de mesures correctores, per exemple.¹⁶

Sobre la contractació de proveïdors locals, comptem amb informació d'un nombre reduït d'empreses (37, un 26% de la mostra), que majoritàriament reporten proporcions de contractació superiors al 75%. Respecte a la primera edició de l'informe, observem un augment del 7 % del nombre d'empreses que reporten informació sobre la contractació de proveïdors locals, amb uns valors pràcticament idèntics.

- El mateix passa amb la formació sobre els drets humans a la cadena de valor, indicador disponible per a 21 empreses (el 15% de les empreses analitzades), pertanyents principalment als sectors de l'energia, la construcció i la indústria

Col·laboracions i aliances estratègiques

- El 62 % de les empreses analitzades es mostren actives a través de la participació en projectes amb altres agents per tal de contribuir als ODS. És una proporció molt similar, encara que lleugerament inferior a la ressenyada a les memòries de 2016 (64 %).¹⁷
- Poc més de la meitat proporcionen informació detallada sobre les seves col·laboracions, mentre que la resta assenyalen simplement que existeixen.

GRÀFIC 12: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

GRÀFIC 13: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

- Prop del 40% de les empreses reporten aliances amb organismes públics, el 37%, amb fundacions, i el 26%, amb entitats del tercer sector (26%). Per sectors, s'aprecien diferències entre les empreses pertanyents a la construcció, junt amb les de serveis de consum, les del sector financer i les del sector tecnològic, que reporten un nombre més gran d'aliances. En canvi, les empreses de la indústria o les immobiliàries tenen una participació molt de menor en les aliances.

Pel que fa a la pertinença a organitzacions impulsores o vinculades al desenvolupament dels ODS, l'any 2017 vam observar el següent:

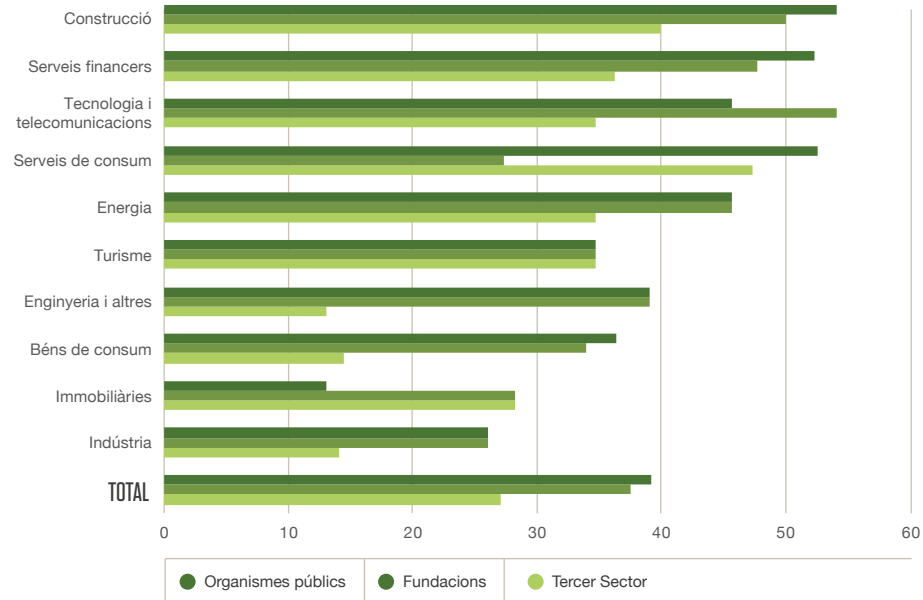
► 52 empreses participen a la Xarxa Espanyola del Pacte Mundial i, d'aquestes, 48 ho fan en qualitat de sòcies.
- 18 són membres de Forética¹⁸ i 10 formen part de la Fundació SERES.¹⁹

► 20 estan adherides a la iniciativa UN Global Compact i 12 participen al World Business Council for Sustainable Development (WBCSD).²⁰

► L'any 2017, el 26 % de les empreses analitzades reporten iniciatives de voluntariat corporatiu, una proporció lleugerament inferior a la registrada a l'edició anterior de l'informe (33,6 %). Pel que fa a la promoció de beques en el seu camp d'actuació, el 46 % de les empreses impulsen aquest tipus d'iniciatives i majoritàriament n'aporten informació ambiciosa.

14. GRÀFIC

Empreses que declaren aliances, per tipus d'organització participant i sector (% d'empreses sobre el total de cada sector). Any 2017

GRÀFIC 14: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

Societat

En la dimensió social, considerem diversos aspectes de la governança interna de les empreses, com ara el treball decent i inclusiu, la igualtat de gènere i el respecte dels drets humans dels treballadors.

Feina decent i inclusiva

- Les condicions laborals en les empreses analitzades reflecteixen una relativa estabilitat des del punt de vista contractual, ja que hi predomina la contractació indefinida i a temps complet, en unes plantilles amb una antiguitat mitjana elevada i amb un dinamisme laboral moderat, tant en la generació de noves ocupacions com en la rotació dels treballadors.²¹

02. TAULA

Condicions i situació laboral de les plantilles (sobre el total d'empreses amb informació disponible). Anys 2016 i 2017

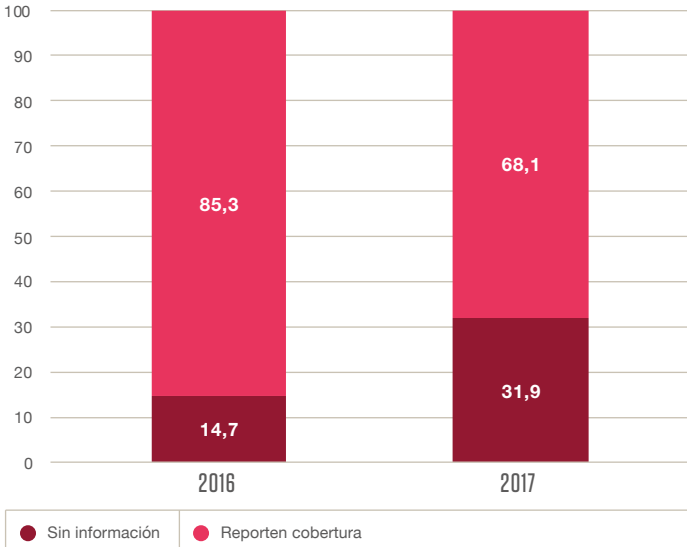
	2016	2017
Tipus de contracte (% empreses)		
Indefinit	88,2	87,4
Temporal	11,2	10,1
Tipus de jornada (% empreses)		
Completa	90,1	91,8
Parcial	9,3	8,5
Antiguitat mitjana (anys)	12,8	12,6
Índex de nous llocs de treball (%)	12,8	12,6
Rotació laboral (%)	13,5	16,3

TAULA 02: Font: elaboració pròpia.
Base 2016: Contracte indefinit (62) / Contracte temporal (66) / Jornada completa (25) / Jornada parcial (26) / Antiguitat mitjana (25) / Taxa de noves ocupacions (20) / Rotació laboral (24). Base 2017: Contracte indefinit (61) / Contracte temporal (46) / Jornada completa (22)

- Sobre la cobertura dels convenis col·lectius, només disposem d'informació de 45 empreses (el 15 % de la mostra), la meitat de les quals ja en van informar a la primera edició de l'informe.
- El 58% de les empreses tenen les plantilles totalment cobertes o quasi per convenis col·lectius, és a dir, presenten unes xifres de cobertura superiors al 90 %. Un 17 % d'empreses tenien una cobertura d'entre el 75 % i el 90 % dels treballadors, i la resta, una cobertura inferior, en un rang que oscil·la entre el 50 % i el 75 % de la plantilla. % de la plantilla.

15. GRÀFIC

Report sobre la cobertura dels convenis col·lectius (% sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

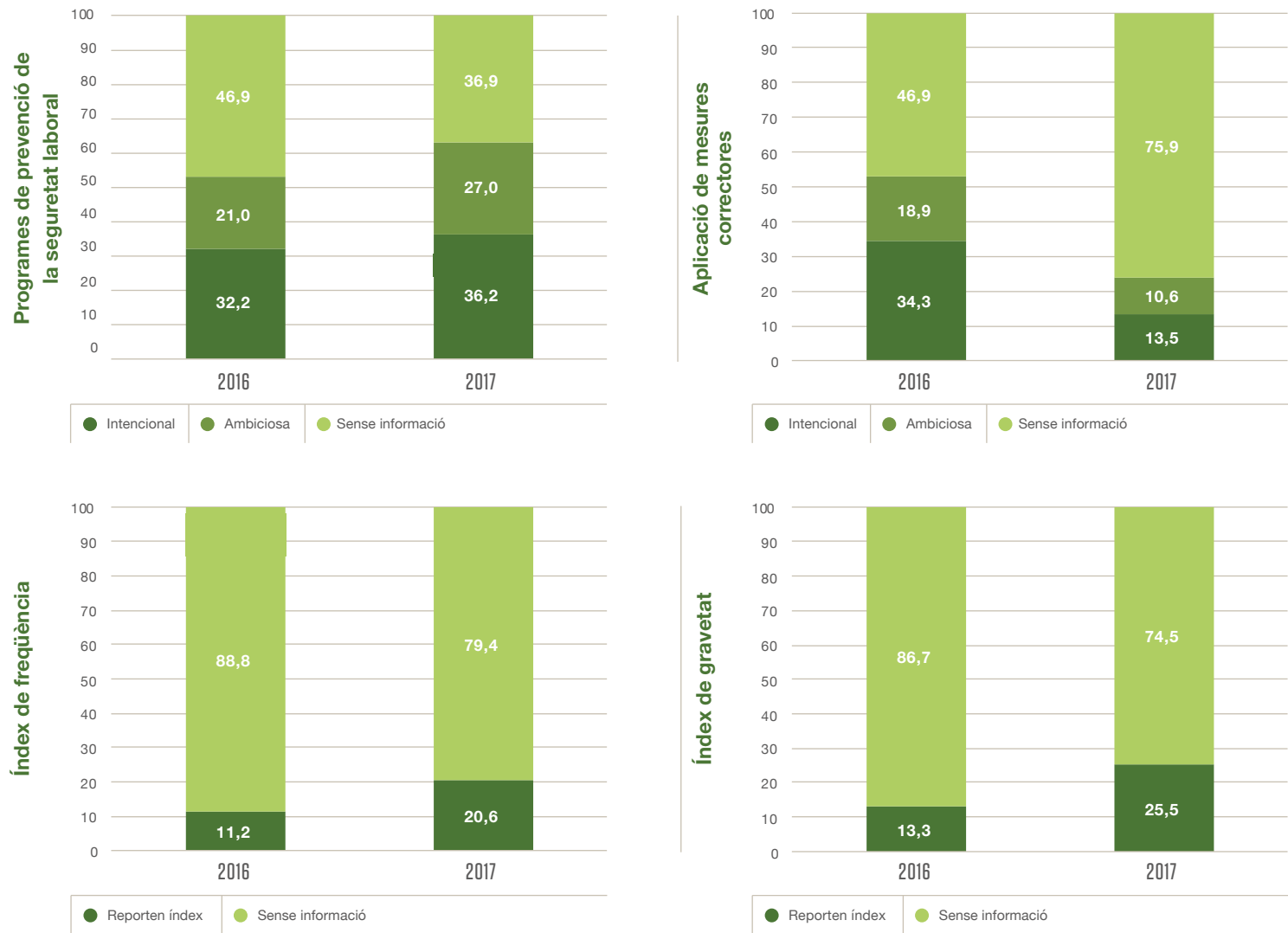
/ Jornada parcial (21) / Antiguitat mitjana (25) / Taxa de noves ocupacions (20) / Rotació laboral (54).

GRÀFIC 15: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

► Pel que fa a la seguretat laboral, el 63 % de les empreses estudiades proporcionen informació sobre la implementació de programes de prevenció, però la majoria ho fan d'una manera superficial, i només el 15 % reporten l'aplicació de mesures correctores d'accidents laborals. En aquesta línia, hi ha poca transparència informativa sobre l'accidentabilitat

atès que només una de cada quatre empreses aporta informació sobre l'índex de freqüència i una de cada cinc, sobre l'índex de gravetat.²² Respecte a l'any anterior, s'observa una tímida millora en les pràctiques de report, amb l'excepció de l'indicador d'aplicació de mesures correctores.

16. **GRÀFIC**
Seguretat i accidentabilitat laboral a les empreses
(% sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

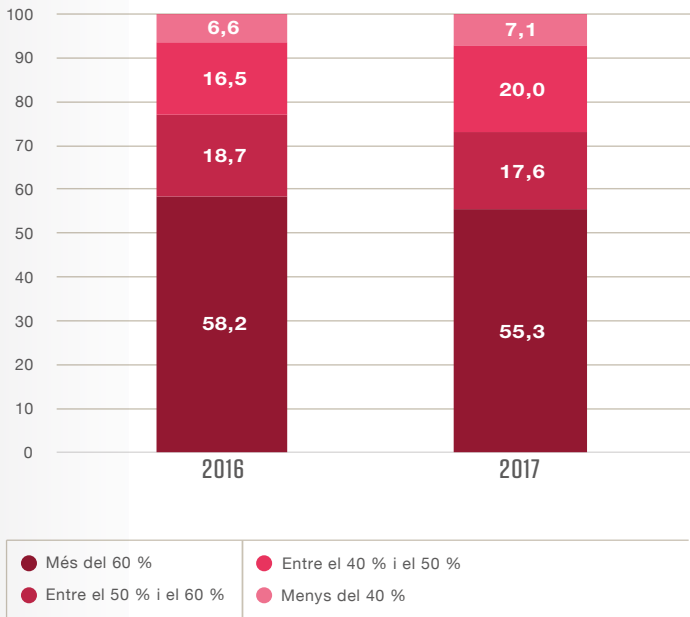
GRÀFIC 16: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

Gènere, polítiques d'equitat i d'inclusió

► La distribució per sexe de les persones contractades mostra un clar desequilibri de gènere. Les empreses estudiades estan, en general, bastant masculinitzades. La presència d'homes és majoritària en el 73 % dels casos, una proporció molt similar, però lleugerament inferior, a l'observada en la primera edició de l'informe (77 %). Un 27 % de les empreses tenen plantilles feminitzades, principalment dels sectors dels serveis financers (63,6 % de les empreses), de béns de consum (45 %), immobiliàries (43 %), de serveis de consum (25 %) i de la construcció (20 %). En canvi, la presència de dones és minoritària a les empreses dels altres sectors d'activitat.

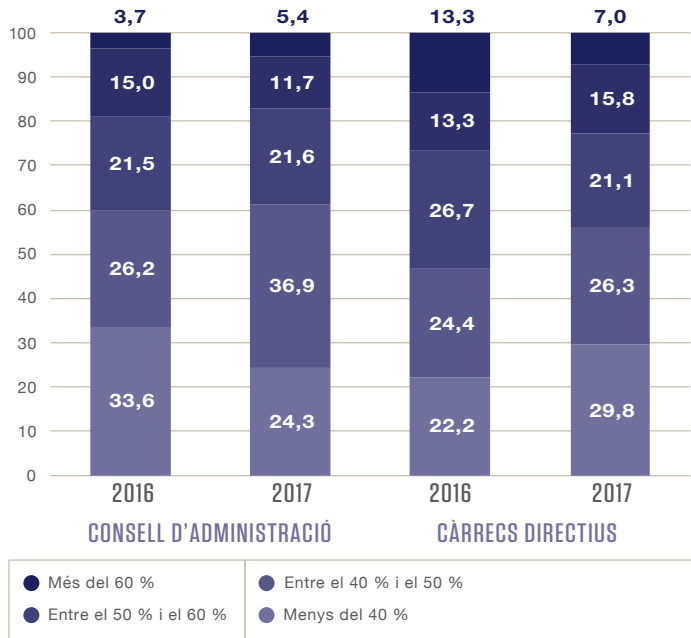
► La presència femenina als consells d'administració és també limitada; només 6 empreses de les 111 amb informació disponible tenen el 40 % de dones o més en aquests càrrecs. Aquesta xifra situa les empreses cotitzades lluny de l'objectiu que assenyalava la Llei d'igualtat de 2007, que recomanava precisament arribar al llindar mínim de dones conselleres. Molt poques empreses s'acosten o superen el 30 %, que és la recomanació número 14 del Codi de bon govern de la CNMV per a l'any 2020. **En definitiva, la majoria de les empreses –prop del 60 %– no arriben al 20 % de dones conselleres^{xxxvi}** És una situació clarament deficient i, tenint en compte els resultats de la primera edició de l'informe, no s'observen avanços significatius en aquesta direcció.

17. **GRÀFIC**
Distribució de les empreses segons la presència de dones a les plantilles (% sobre el total d'empreses amb informació disponible). Anys 2016 i 2017

GRÀFIC 17: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 91; Base 2017: 85.

18. **GRÀFIC**
Distribució de les empreses segons la presència de dones en càrrecs de responsabilitat (% sobre el total d'empreses amb informació disponible). Anys 2016 i 2017

GRÀFIC 18: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

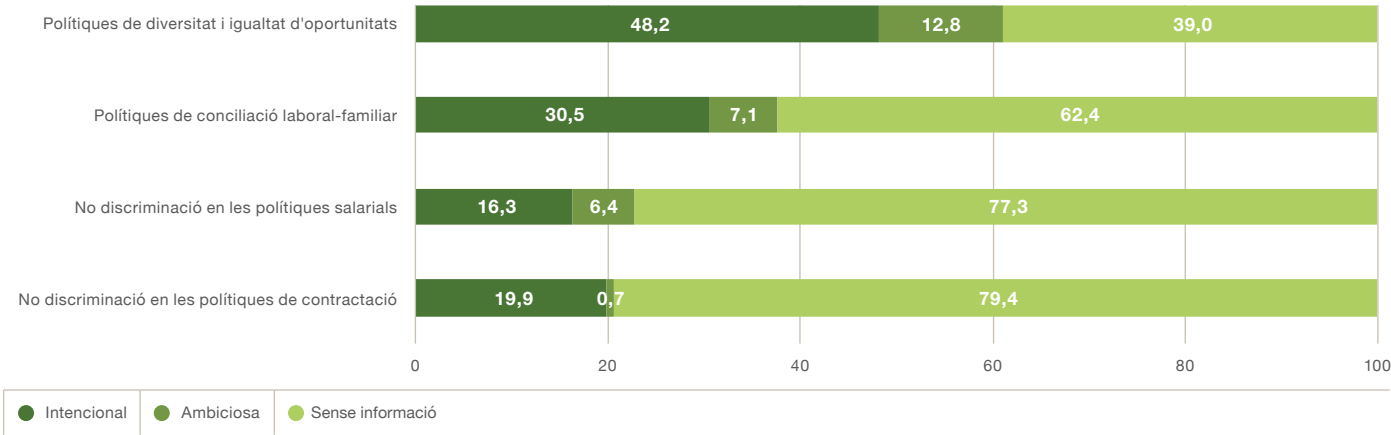
- Prop del 23 % tenen més d'un 30 % de directives. Cal precisar, però, que en relació amb aquest indicador no-més hem pogut obtenir dades d'un 40 % de les empreses incloses a la mostra. El marge de millora és ampli pel que fa tant a la proporció de dones com a la transparència. Des de la perspectiva sectorial, observem disparitats en la presència de les dones en càrrecs de responsabilitat. L'any 2017, el sector que concentrava les empreses amb proporcions més elevades de dones directives, amb valors superiors al 30 %, era el dels béns i serveis de consum.
- Les polítiques més presents estan relacionades amb la diversitat i la igualtat d'oportunitats, però la majoria de les empreses en proporcionen informació poc detallada. Els segueixen les polítiques de conciliació de la vida laboral i familiar, i després les polítiques de no discriminació en les retribucions i en les polítiques de contractació, que també ofereixen informació poc detallada.²³

Treball infantil i forçós

- Només 45 empreses aportaven l'any 2017 informació sobre les mesures adoptades amb relació al treball infantil i forçós, és a dir, el 32 % de les empreses analitzades.
- Pràcticament totes elles n'informaven d'una manera intencional, és a dir, sense reflectir el contingut concret de les accions orientades a eradicar el treball infantil i forçós.
- Respecte a l'edició anterior, les xifres són molt similars (45 empreses, el 31,5 % de la mostra, reportaven sobre el treball infantil, i 37, el 26 % del total, sobre el treball forçós), la qual cosa palesa que persisteix la manca de transparència informativa.

19.

GRÀFIC
Report sobre polítiques i mesures d'equitat
(% sobre el total d'empreses). Any 2017

GRÀFIC 19: Font: elaboració pròpia. Base 2017: 141.

Economia

Pel que fa a les qüestions vinculades a l'economia, considerem tres grans aspectes: la generació de valor com a motor de creixement, la productivitat en termes de digitalització i innovació i, finalment, l'adopció dels principis de l'economia circular. Aquests tres elements palesen el compromís de les empreses amb el canvi de model productiu que propugnen els ODS.

El valor econòmic generat i distribuït

- S'ha obtingut el valor econòmic generat de 102 empreses, el 72 % de la mostra.
- El rang de facturació de les empreses estudiades va des d'1,9 milions d'euros a 843.300 milions d'euros. La facturació mitjana per empresa és de 17.101 milions i la suma total ronda els 1.744.000 milions.²⁴

03.

TAULA
Indicadors de transformació digital
(% sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

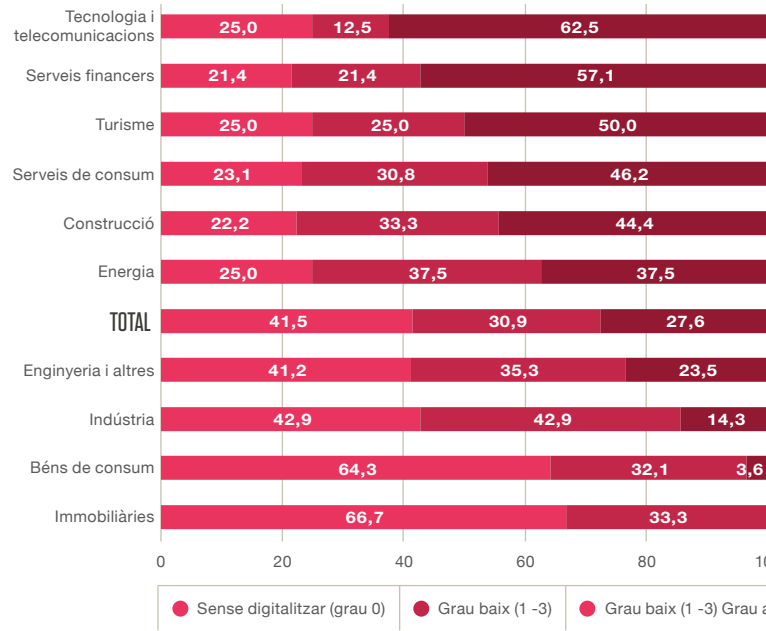
►	Indicadors	2016	2017
	Ús de sensors	45,5	39,8
	Millores en l'eficiència	36,4	46,3
	Formes de contacte amb el client	38,5	29,3
	Nous serveis	36,4	35,0
	Nous models de negoci	11,9	28,5

Digitalització

- L'any 2017, els elements més freqüents de la digitalització són les millores en l'eficiència i l'ús de sensors (el 46,3 % i el 39,8 % dels casos, respectivament). La creació de nous serveis (el 35 % dels casos) i les formes de contacte amb el client (29,3 %) són rellevants en les estratègies d'innovació de les empreses, com també la generació de nous models de negoci (28,5 %).
- Respecte a la primera edició de l'informe, observem canvis destacats en la proporció d'empreses que reporten nous models de negoci (16,6 punts més) i millores en l'eficiència (10 punts). Tanmateix, són menys, en termes relatius, les empreses que informen sobre innovacions en les formes de contacte amb el client (-9,2 punts), l'ús de sensors (-5,6 punts) i nous serveis (-1,4 punts).

20.

GRÀFIC
Grau de maduresa digital de les empreses
(% sobre el total d'empreses que reporten informació). Any 2017

TAULA 03: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

GRÀFIC 20: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

► L'any 2017, les empreses estudiades presenten diferències en el grau de digitalització, fet que explica, en gran part, els diferents ritmes dels processos de transformació digital i que alhora depèn de les necessitats i les activitats pròpies de cada sector. En aquest sentit, **els sectors de les telecomunicacions i de la banca destaquen per sobre de la resta en el grau de maduresa digital assolit**. En canvi, les empreses pertanyents als sectors immobiliari, de béns de consum i de la indústria hi queden enrere.

Economia circular

► Fem referència a l'economia circular a partir de cinc principis: reutilització, reparació, reciclatge, ampliació de la vida del producte i refabricació.

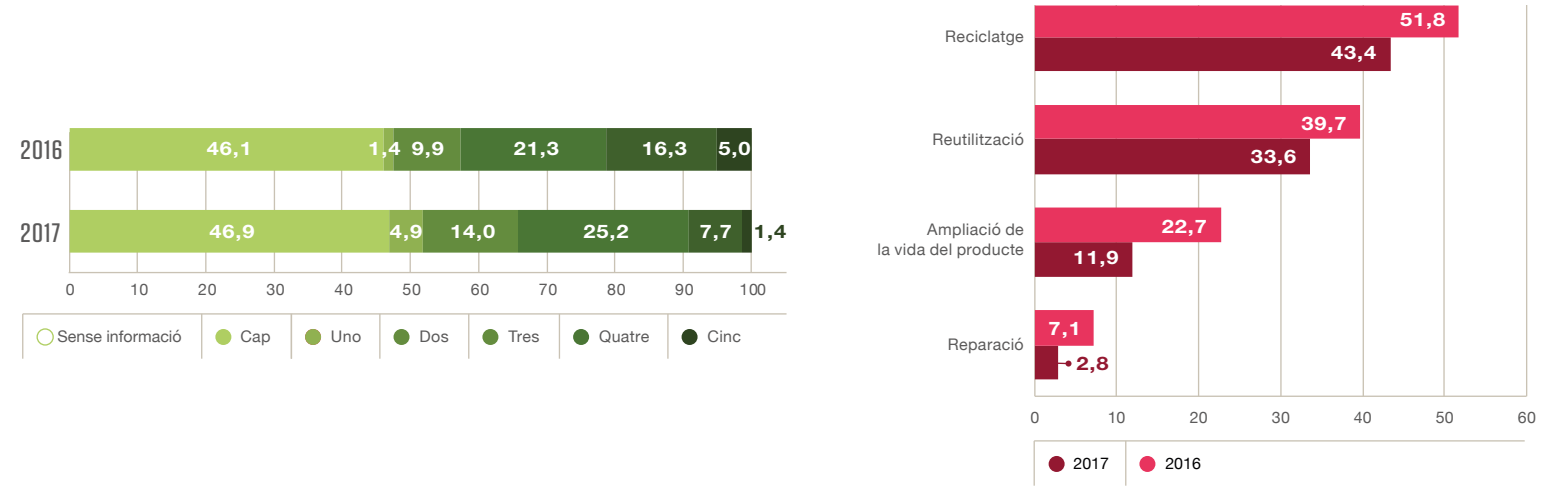
► El 46,1 % de les empreses no reporten cap mena d'informació sobre aquest tema l'any 2017. De les que ho fan, el 21 % declaren que apliquen almenys dues de les cinc polítiques; el 16 % n'han adoptat tres, i només el 5 %, quatre.

hem identificat cap cas que expliciti a la memòria mesures de refabricació de productes.

► El reciclatge i la reutilització (amb un 52 % i un 40 %, respectivament) són les polítiques més habituals entre les empreses estudiades. El 23 % reporten mesures per ampliar la vida dels productes i una proporció inferior indiquen accions orientades a la reparació.

► Respecte a l'edició anterior de l'informe, observem un augment relatiu del nombre d'empreses que desenvolupen mesures per incorporar els principis de l'economia circular en els seus sistemes de producció, especialment en l'ampliació de la vida del producte (10,8 punts) i el reciclatge (8,4 punts).

► En definitiva, l'adopció de l'economia circular encara es troba en un estat incipient, de manera que les empreses tenen bastant camí per fer en el canvi de paradigma que suposa superar el model econòmic lineal dominant.

GRÀFIC 21: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141. GRÀFIC 22: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

Medi ambient

En l'apartat sobre medi ambient, hem considerat indicadors vinculats al consum i a l'eficiència energètica; l'aposta pels recursos renovables; la gestió dels residus, els abocaments i les emissions, i, finalment, les polítiques mediambientals. Aquests indicadors permeten mesurar l'impacte ambiental de les activitats empresarials i avaluar la contribució de les empreses a la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i la seva aposta per les energies renovables.

Consum energètic i eficiència

► Disposem d'informació limitada sobre el consum energètic i l'eficiència. Encara que són indicadors consolidats, el consum energètic tan sols s'ha obtingut de 52 memòries (el 36 % de la mostra) i la intensitat energètica, de 35 (el 25 %). Són xifres similars a les de la primera edició de l'informe. En aquest

sentit, l'anàlisi dels resultats sobre aquest indicador també es veu limitada per la manca de referències de contrast.

► Sobre les reduccions de consum energètic, podem constatar que el 34,8 % de les empreses analitzades (49 de 141) afirmen que n'han reduït el consum l'any 2017. Respecte a l'edició anterior, observem un increment important de la proporció d'empreses que reporten reduccions de consum (el 19,6 % l'any 2016). De les empreses que no han aconseguit reduir el consum energètic, només unes poques (17) n'aporten informació.

► Els sectors de serveis de consum, d'energia i de tecnologia tenen més proporció d'empreses que reporten reduccions del consum energètic, a distància dels sectors dels serveis financers, de l'enginyeria i de les immobiliàries, totes per sota del 30 %.

►	Sector	2016	2017
	Serveis de consum	21,4	46,7
	Energia	20,0	44,4
	Tecnologia i telecomunicacions	37,5	44,4
	Béns de consum	16,1	38,7
	Indústria	0	37,5
	Turisme	0	33,3
	Construcció	40,0	30,0
	Serveis financers	26,3	29,4
	Enginyeria i altres	11,8	27,8
	Immobiliàries	21,1	22,2
	TOTAL	19,6	34,8

►	Sector	2016	2017
	Construcció	60,0	80,0
	Energia	50,0	55,6
	Tecnologia i telecomunicacions	12,5	44,4
	Serveis financers	36,8	41,2
	Indústria	11,1	37,5
	Enginyeria i altres	11,8	27,8
	Immobiliàries	21,1	27,8
	Serveis de consum	21,4	26,7
	Béns de consum	19,4	19,4
	Turisme	33,3	16,7
	TOTAL	25,9	34,0

TAULA 04: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143. Béns de consum (31) / Construcció (10) / Energia (10) / Indústria (9) / Enginyeria i altres (17) / Immobiliàries (19) / Serveis de consum (14) / Serveis financers (19) / Tecnologia i telecomunicacions (8) / Turisme (6). Base 2017: 141. Béns de consum (28) / Construcció (9) / Energia (9) / Indústria (7) / Enginyeria i altres (17) / Immobiliàries (15) / Serveis de consum (13) / Serveis financers (14) / Tecnologia i telecomunicacions (8) / Turisme (4). TAULA 05: Font: elaboració pròpia.

Energies renovables

- L'any 2017, un terç de les empreses objecte d'estudi (48, el 34 % de la mostra) reporten l'ús d'energies renovables. Aquesta proporció és superior a la de l'edició anterior de l'informe (el 26 %), de manera que es constata un avanç en aquesta direcció, almenys pel que fa al report.
- L'ús d'energies renovables l'estenen de manera desigual les empreses, i destaquen especialment les del sector de la construcció i, en menor grau, les de l'energia.

Consum d'aigua

- Pel que fa a la gestió del consum d'aigua, el 38 % de les empreses reporten la quantitat d'aigua consumida i una proporció molt inferior informen del percentatge d'aigua reciclada (el 10 % de la mostra) o reutilitzada (el 13 %).²⁵

Gestió de residus

- L'any 2017, poc més de la meitat de les empreses (el 54 % del total) informen sobre polítiques de gestió de residus, i només una de cada de cinc indica les mesures que ha adoptat per al tractament dels residus perillosos. En tots dos casos, la majoria de les empreses no expliquen detalladament com gestionen els residus; aquesta manca de transparència ja s'observava a la primera edició de l'informe.²⁶

Emissions

- Hi ha poca informació disponible a les memòries de les empreses estudiades, com ja es va constatar a la primera edició de l'informe. Tanmateix, s'observa un increment del report de les emissions, amb l'excepció de les d'abast 1. L'any 2017, el 40 % de les 141 empreses de la mostra reporten els seus nivells d'emissions directes (abast 1), el 35 %, les indirectes

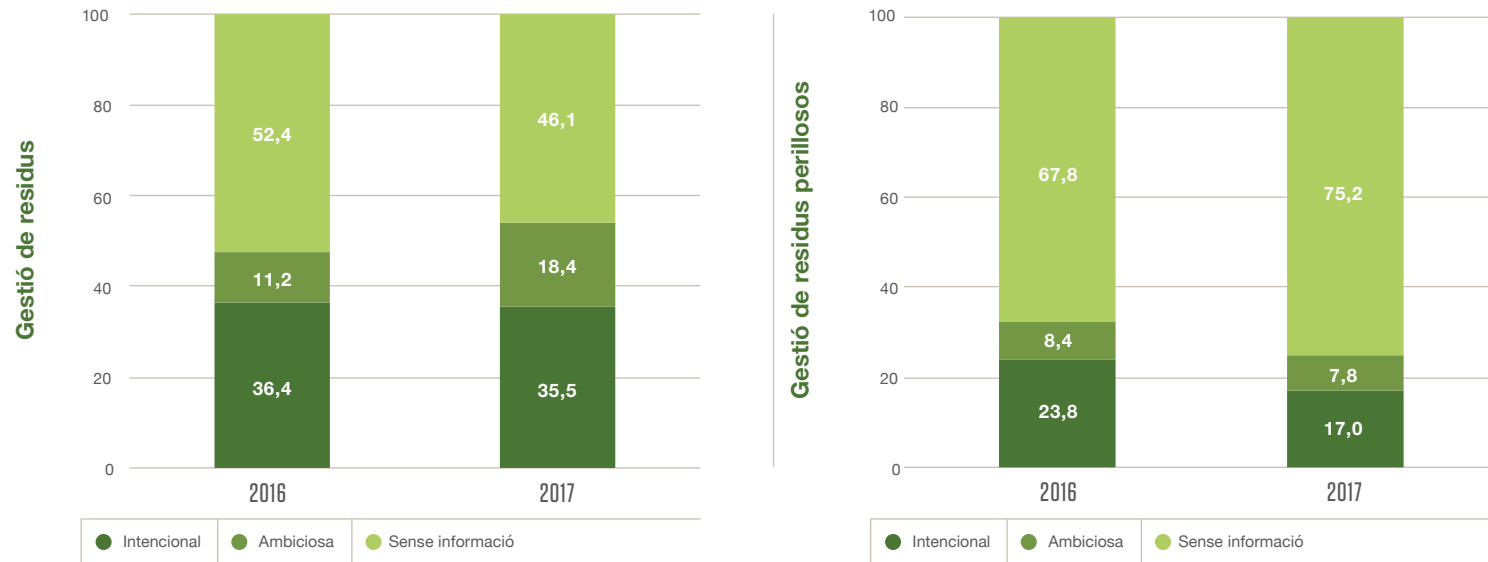
(abast 2), i una de cada cinc, les d'abast 3, les més complexes de quantificar. Una proporció inferior d'empreses, el 17 %, publiquen dades sobre altres emissions, com les d'òxids de sofre i de nitrogen.

- Amb relació a la reducció d'emissions, l'any 2017 trobem que el 35 % de les empreses estudiades (49 de 141) declaren que les han reduïdes, la qual cosa suposa un increment relatiu important respecte a la primera edició (el 20 % en van reportar reduccions l'any 2016). Poc es pot dir sobre la justificació per no reduir les emissions, en la mesura que són molt poques les empreses que aporten informació sobre aquest tema.
- Una última qüestió relativa a les emissions fa referència a la compra de certificats energètics, que l'any 2017 la declaren 17 empreses, una xifra una mica superior a la del 2016 (14 empreses).

Polítiques mediambientals

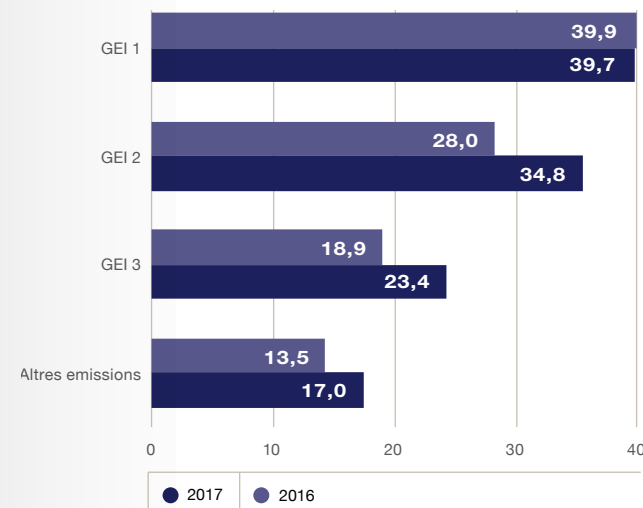
- L'any 2017, la majoria de les empreses reporten polítiques mediambientals, si bé n'informen d'una manera superficial, i gairebé un terç inclouen programes i polítiques mediam-bientals a la cadena de subministrament.
- La meitat de les empreses declaren que fan inversions en R+D orientades a les emissions de carboni, però la majoria no aporten detalls sobre la tipologia d'inversió.

23. GRÀFIC Report sobre les polítiques de gestió de residus (% sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

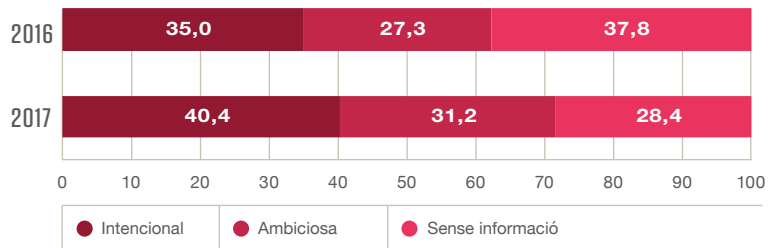
GRÀFIC 23: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141

24. GRÀFIC Report sobre les emissions de GEI 1, 2 i 3 i d'altres gasos (% sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

GRÀFIC 24: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

25. GRÀFIC Report sobre les polítiques i els programes mediambientals (% sobre el total d'empreses). Anys 2016 i 2017

GRÀFIC 25: Font: elaboració pròpia. Base 2016: 143; Base 2017: 141.

La governança de la sostenibilitat i la seva vinculació amb els ODS

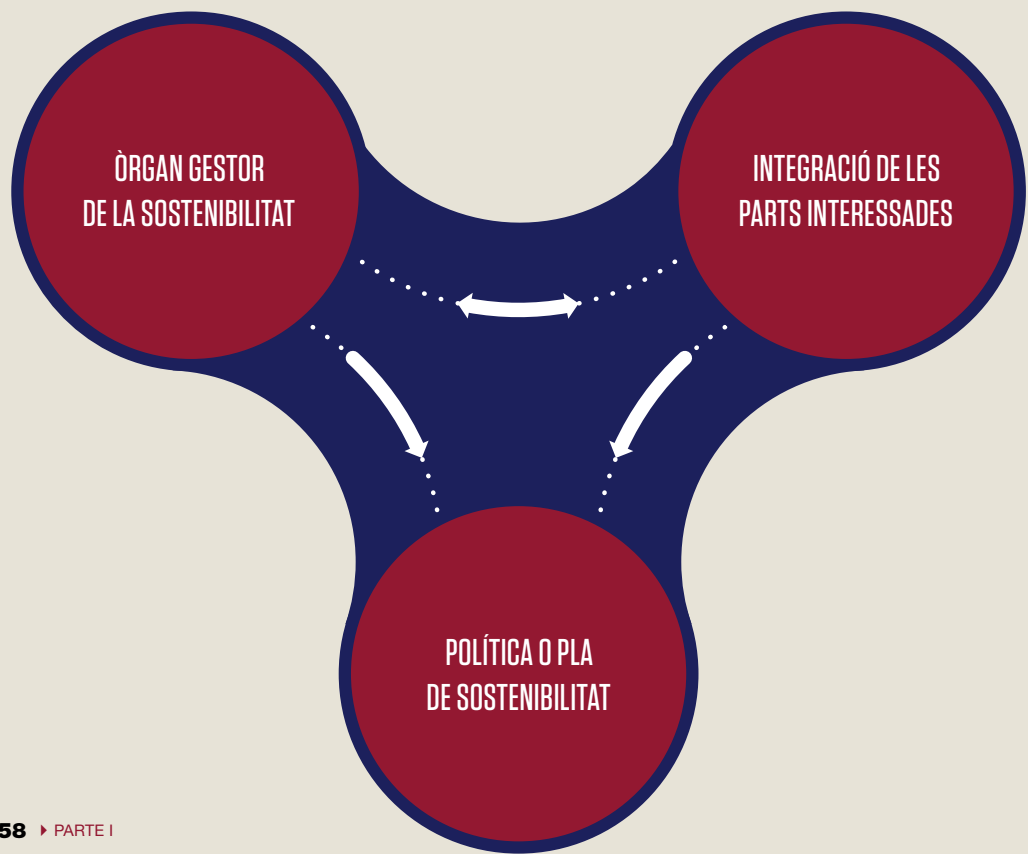
Introducció

Cada vegada més, parlar de sostenibilitat representa per a les empreses una oportunitat de guanyar-se simpaties entre els seus grups d'interès. El mateix pot passar amb el discurs dels ODS; es pot donar el cas que s'incorpori a la comunicació de l'empresa sense que els seus directius tinguin la voluntat real de vincular l'estratègia empresarial amb els objectius fixats a l'Agenda 2030. La utilització de la sostenibilitat o dels ODS per a l'anomenat *greenwashing* és, sens dubte, una amenaça per a l'èxit de l'Agenda 2030. És per això que cal trobar mecanismes per destriar entre aquelles empreses que assumeixen un compromís real amb la sostenibilitat i les que actuen estrictament amb intencions cosmètiques. Una de les fórmules més continuïstes amb les pràctiques ja existents consisteix a analitzar la informació que les empreses divulguen en els seus informes no financers.

L'objectiu d'aquest apartat és esbrinar, a partir de les memòries de les empreses cotitzades espanyoles, fins a quin punt informen sobre l'existència de sistemes de governança de la sostenibilitat. Concretament, volem saber si, més enllà de les declaracions d'intencions, disposen de sistemes de gestió de les polítiques de sostenibilitat i com les relacionen amb els ODS. Algunes de les preguntes que ens hem formulat són: Quantes de les empreses analitzades parlen de sostenibilitat? Quan parlen de sostenibilitat, es refereixen a les qüestions relatives al medi ambient o també hi incorporen aspectes econòmics, socials i de governança? Disposen de sistemes de gestió orientats a implementar mesures de sostenibilitat dins l'organització? De quins elements es componen aquests sistemes i com es vinculen amb els ODS? I, finalment, hi ha empreses que, malgrat no parlar dels ODS, estiguin compromeses realment amb la sostenibilitat?

Els components d'un model de governança de la sostenibilitat

Font: elaboració pròpia

Des de l'Observatori, i d'acord amb el que apunten d'altres autors,²⁷ considerem que un model de governança de la sostenibilitat de l'empresa ha d'estar integrat, almenys, per tres elements: en primer lloc, un **òrgan gestor de la sostenibilitat**, designat pel consell d'administració i encarregat de dirigir i coordinar el sistema de governança de la sostenibilitat internament; en segon lloc, un **mètode d'integració dels grups d'interès** en el sistema de sostenibilitat, i, en tercer lloc, una **política o pla de sostenibilitat** a llarg termini, integrada dins l'estratègia de l'empresa.

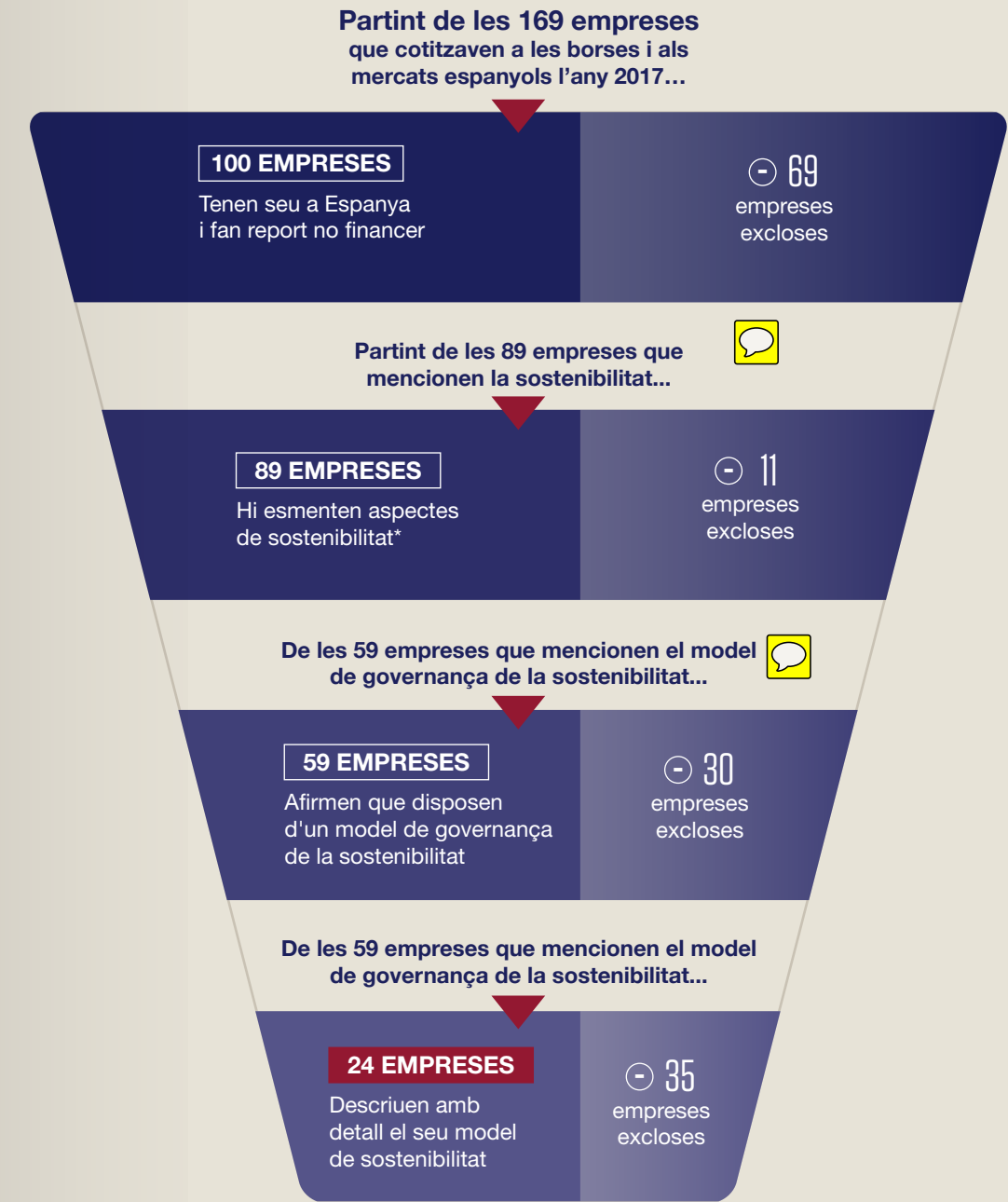
Metodologia

Amb l'objectiu de respondre fins a quin punt les empreses cotitzades espanyoles informen sobre l'existència de sistemes de governança de la sostenibilitat, s'ha fet una lectura minuciosa de les memòries de sostenibilitat de les empreses que compo-

nen la nostra mostra. El gràfic següent, en forma de piràmide invertida, exposa el procés seqüencial de reducció de la mostra que hem fet aplicant-hi filtres progressius, basats en nivells de compromís amb la sostenibilitat.

Metodologia d'anàlisi de la governança de sostenibilitat de les empreses

Font: elaboració pròpia

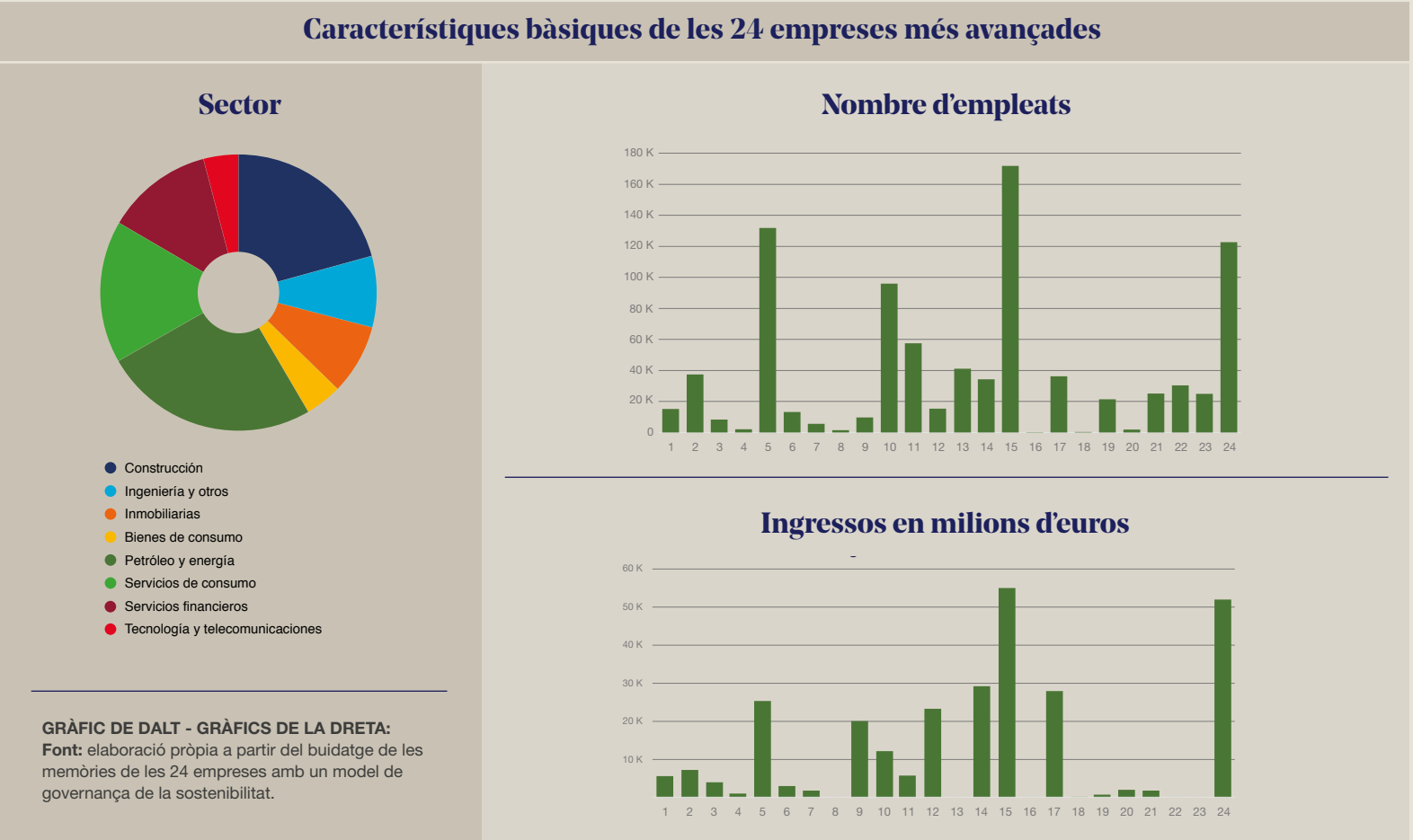

*De les 89 empreses que esmenten la sostenibilitat, el 23,6 % entenen el concepte en termes estrictament ambientals, especialment les dels sectors de la construcció, els béns de consum i els serveis de consum. En canvi, el 76,4 % fan referència al concepte de manera holística i hi inclouen aspectes socials, econòmics i de governança (criteris ESG).

⌵ **Anàlisi dels models de governança de la sostenibilitat de les empreses avançades**

Després d'analitzar algunes característiques bàsiques de les 24 empreses més avançades (sector d'activitat al qual pertanyen, nivell de facturació i nombre d'empleats), no hem pogut determinar que disposar d'un sistema de gestió de la sostenibilitat es pugui relacionar amb un perfil concret d'em-

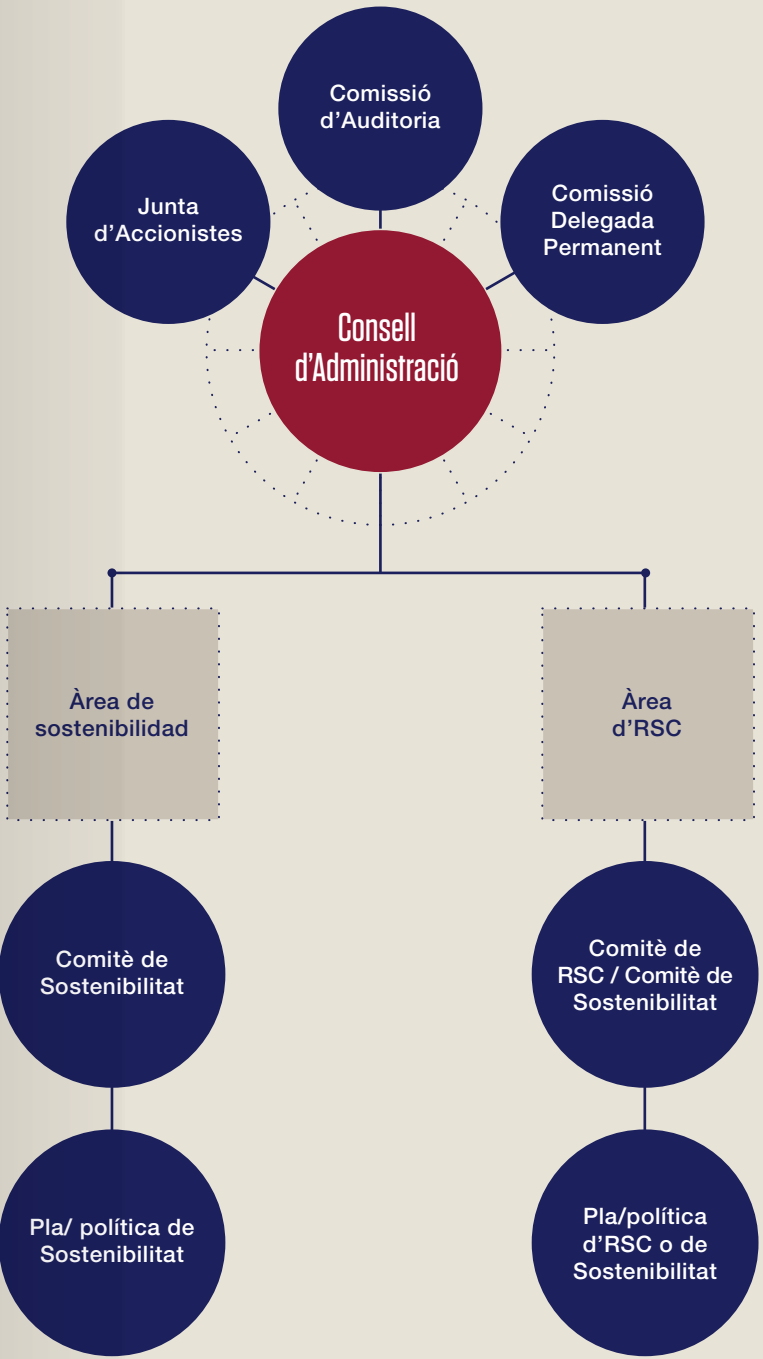
presa (vegeu el requadre següent). Tanmateix, hem volgut analitzar amb més detall les característiques dels sistemes de governança de la sostenibilitat d'aquestes 24 empreses i la seva relació amb els ODS:

Organització de la governança de la sostenibilitat

Font: elaboració pròpia a partir del buidatge de les memòries de les 24 empreses amb model de governança de sostenibilitat.

A continuació, exposem tres idees vinculades a l'organització dels sistemes de governança de la sostenibilitat dins l'empresa.

- La coordinació dels sistemes de gestió de la sostenibilitat correspon generalment a les àrees d'RSC (en el cas de 13 empreses) o als departaments de sostenibilitat (11 empreses). Si s'ha de jutjar pel que diuen les memòries, el nom d'aquestes àrees no sembla que respongui a criteris funcionals o de responsabilitats, sinó a una qüestió de nomenclatura.
- En la majoria de casos, els models de governança de la sostenibilitat es vehiculen directament a través dels òrgans executius, que s'encarreguen del disseny i la implementació dels plans de sostenibilitat dins de l'organització i depenen directament del consell d'administració. Aquests òrgans reben una gran varietat de noms (comitè de sostenibilitat, comissió de sostenibilitat, direcció de sostenibilitat, comitè de RSC, comissió de RSC o direcció de RSC, etc.) i generalment aconsegueixen un paper transversal dins l'organització. Solen estar formats per persones de diferents àrees del negoci.
- En tots els casos, el consell d'administració és el màxim òrgan vinculat amb el pla o amb la política de sostenibilitat. Sol tenir el paper de supervisor del sistema, i també és usual que donin suport a aquestes funcions una comissió d'auditoria, una comissió delegada permanent, una comissió de nomenament i retribucions del propi consell o, en alguns casos, la junta d'accionistes.

Taula 7. Característiques de la gestió de la sostenibilitat per part de les empreses de la mostra

							Font: elaboració pròpia a partir del buidatge de les memòries
EMPRESA	SECTOR	NOM DE L'ÒRGAN DE SOSTENIBILITAT		PLA DE SOSTENIBILITAT O SIMILAR	GESTIÓ DEL PLA DE SOSTENIBILITAT		
▼	▼	▼		▼	▼		
E1	Serveis de consum	Comissió de RSC del Consell d'Administració i Unitat de RSC de la corporació com a nucli coordinador		Pla Director de RSC 2016-2020			El seguiment i desenvolupament del Pla Director de RSC és responsabilitat de la Comissió de RSC del Consell d'Administració i compta amb la Unitat de RSC de la corporació com a nucli coordinador, i les direccions implicades de totes les activitats i països com a parts operatives.
E2	Construcció	Comissió de Sostenibilitat: Consell d'Administració i Alta Direcció		Pla Director de Sostenibilitat 2020			NO INFO
E3	Serveis de consum	Direcció de comunicació i Relacions Institucionals: Comitè Executiu de RC		Pla d'Acció de RC			El Consell d'Administració és el màxim responsable de promoure la Política de RC i, per la seva banda, el Comitè de Direcció s'encarrega del desplegament de la política i l'estratègia de RC a través del Pla d'Acció. El Comitè Executiu de RC, òrgan delegat del Comitè de Direcció integrat per la direcció de Comunicació i Relacions Institucionals, la direcció Financera i la direcció d'Assessoria Jurídica i Gestió Patrimonial, coordina la implementació de l'estratègia i el Pla d'Acció.
E4	Serveis de consum	Comitè de Responsabilitat Corporativa		Pla Director de RC 2018-2020			Pla Director 2018-2020, que involucra de manera transversal totes les àrees de la empresa. El Consell d'Administració va aprovar el Pla Director en la sessió del 20 de desembre de 2017.
E5	Serveis financers	Banca Responsable; Unitat de Responsible Business; Equip de Finances Sostenibles i Risc Reputacional de Corporate & Investment Banking; Comitè d'Ecoeficiència i Compres Responsables		Pla Estratègic, Pla d'Acció, Pla Global d'Ecoeficiència			Els directius i les directives que s'encarreguen de dirigir el Pla d'Acció o el Pla Global d'Ecoeficiència en dissenyen el pla. El Consell d'Administració, junta amb la Comissió Delegada Permanent, l'aprova. Així, el Pla Estratègic del grup integra totes les decisions essencials per a la gestió i el control del grup.
E6	Serveis financers	Comitè de Gestió Responsable		Pla de Gestió Responsable			El Comitè de Sostenibilitat el dissenya i el Consell d'Administració el supervisa.
E7	Serveis financers	Comitè de Sostenibilitat i Grups de treball de Medi Ambient		Plan 3 en Raya (dins de la política de sostenibilitat)			Aprovat per Consell d'Administració. El Comitè de Sostenibilitat és l'òrgan responsable de proposar i executar el Plan 3 en Raya. La Comissió de Nomenaments i el Govern Corporatiu del Consell tenen la funció de fer-ne el seguiment de la implementació.
E8	Energia	Comitè de Sostenibilitat Direcció General de Sostenibilitat		Pla de Sostenibilitat			El Consell d'Administració aprova el Pla. La Comissió de Nomenaments, Retribucions i Responsabilitat Social Corporativa en fa el seguiment (l'alta direcció hi està involucrada). La Comissió de Nomenaments, Retribucions i RSC (CNRRSC) és el màxim òrgan amb responsabilitat en matèria de sostenibilitat (impactes econòmics, ambientals i socials). El Comitè de Sostenibilitat, format per membres del Comitè de Direcció, reporta a aquesta comissió i és responsable d'aprovar les actuacions en la matèria (per delegació de la CNRRSC).
E9	Energia	Comitè de Responsabilitat Corporativa		Pla de Sostenibilitat			El Consell d'Administració és responsable de l'aprovació de la política i el pla de sostenibilitat, i atribueix al Comitè d'Auditoria i Compliment funcions de supervisió. El disseny, el desenvolupament i l'execució de l'estratègia de sostenibilitat corresponen al Comitè Executiu, i la coordinació, la promoció i la sensibilització, a la Direcció General de Sostenibilitat. També hi ha comitès de Sostenibilitat territorials i el Grup de Treball de Sostenibilitat, que s'encarreguen de desplegar l'estratègia.
E10	Construcció	Comitè de RC i Comitè de Sostenibilitat (només en àrees de FCC Construcció i FCC Medi Ambient		Pla 20.19			L'any 2016, el Comitè de Responsabilitat Corporativa va definir el Pla 20.19, vigent per al període 2017-2019. Per a cadascuna de les accions d'avanç que proposa, es van determinar una sèrie d'indicadors qualitatius i quantitatius anualitzats, cosa que permet fer balanç de l'evolució i del grau de compliment de cadascuna d'elles. Per fer-ho, l'empresa compta amb un quadre de comandament a través del qual fa el seguiment del seu acompliment.
E11	Construcció	Unidad de Medio Ambiente y Aseguramiento de la Calidad y la Unidad de Reputación y Sostenibilidad		Pla Director de RSC 2020			El Consell d'Administració n'aprova la política i el pla. El Comitè de RC proposa el pal i el desplega, i la Direcció de RC en fa el seguiment. Tant el Comitè com la Direcció de RC estan formats per directius de la Comissió Executiva del Consell d'Administració.

EMPRESA				SECTOR				NOMBRE DEL ÓRGANO DE SOSTENIBILIDAD				PLA DE SOSTENIBILITAT O SIMILAR				GESTIÓ DEL PLA DE SOSTENIBILITAT			
▼				▼				▼				▼				▼			
E12				Energia				Unitat de Medi Ambient i Assegurament de la Qualitat, i Unitat de Reputació i Sostenibilitat				Pla Director de Sostenibilitat					El Consell d'Administració va aprovar el Pla Director de Sostenibilitat 2016-2020, que concreta en accions específiques els compromisos assumits i en facilita el seguiment del compliment per part del Consell d'Administració i la Comissió de Nomenaments i Retribucions.		
E13				Enginyeria i altres				Comitè de Sostenibilitat				Pla Estratègic de Sostenibilitat					Junta General d'Accionistes: aprova informació no financera; Consell d'Administració i Comissió d'Auditoria: vetllen pel compliment de la política de Sostenibilitat; Àrea de Sostenibilitat: coordina i promou la sostenibilitat en l'organització; Altres àrees organitzatives: gestionen i controlen els assumptes clau que són competència seva.		
E14				Energia				Comitè corporatiu de Responsabilitat Social Corporativa i Reputació; Comissió de RSC				Pla de RSC 2015-2017					Semestralment, s'analitza el seguiment del Pla al Comitè Corporatiu de RSC i Reputació, i a la Comissió de RSC del Consell d'Administració. El Consell d'Administració en defineix les directrius en matèria de sostenibilitat i fa el seguiment de les actuacions.		
E15				Béns de consum				Departament de Sostenibilitat; Àrea de Sostenibilitat Mediambiental; Consell Social				Pla de Sostenibilitat 2016-2020					El Consell d'Administració determina i revisa les polítiques de sostenibilitat i les supervisa; el Departament de Sostenibilitat desplega les accions de l'estratègia.		
E16				Immobiliàries i altres				Departament de RSC				Pla Director de Sostenibilitat					El Consell d'Administració revisa i aprova la memòria de sostenibilitat de l'organització i s'assegura que tots els aspectes materials hi queden reflectits. El Consell d'Administració i la Comissió d'Auditoria i Control són els responsables d'aprovar i supervisar, respectivament, la política de responsabilitat social corporativa: s'estableix el compromís del grup de ser sostenible en matèria social, mediambiental i de govern - ESG (Environmental, Social and Governance criteria).		
E17				Serveis financers				Departament de RSC; Àrea de Gestió de Riscos del Grup				Pla de Sostenibilitat del Grup 2016-2018					El Consell d'Administració aprova i revisa el Pla.		
E18				Immobiliàries i altres				Comitè de Sostenibilitat				Pla Estratègic de Respon-sabilitat Social Corporativa					La Comissió d'Auditoria i Control del Consell d'Administració és l'òrgan encarregat de la supervisió dels objectius i òrgans que conformen aquest pla.		
E19				Construcció				Comissió de Nomenaments i Retribucions del Consell d'Administració i Comitè de Sostenibilitat				Pla Estratègic de Respon-sabilitat Social Corporativa					La Comissió d'Auditoria i Control del Consell d'Administració és l'òrgan encarregat de la supervisió dels objectius que conformen aquest pla.		
E20				Energia				Comitè Directiu de Sostenibilitat; Direcció de Sostenibilitat i Innovació				Pla de Sostenibilitat 2017-2019					Aprovació: Consell d'Administració i Comissió de Nomenaments i Retribucions; Seguiment i avaluació: Comitè Directiu de Sostenibilitat; Supervisió: Secretaria General i del Consell d'Administració – Direcció de Sostenibilitat i Innovació; Implantació: àrees organitzatives.		
E21				Energia				Comitè Directiu de Sostenibilitat				Pla Global de Sostenibilitat					El Consell d'Administració aprova l'estratègia i la política de l'empresa en matèria de sostenibilitat i govern corporatiu, i la Comissió de Sostenibilitat coneix i orienta la política, els objectius i les directrius en l'àmbit mediambiental, social i de seguretat.		
E22				Construcció				Comitè de Responsabilitat Social Corporativa				Pla de RSC					La política d'RSC, aprovada pel Consell d'Administració a final de 2017, està alineada amb el Codi de conducta, que estableix els principis i les pautes de comportament d'acord amb els valors del grup, i esdevé el pilar fonamental dels successius plans estratègics de Responsabilitat Social Corporativa.		
E23				Enginyeria i altres				Comitè de RSC				Pla Director de RSC					NO INFO		
E24				Tecnologia i telecomunicacions				Oficina de Negoci Responsable; Comissió d'Auditoria i Control				Pla de Negoci Responsable					El Consell d'Administració aprova el Pla de Negoci Responsable. La Comissió de Regulació i Assumptes Institucionals n'assumeix la supervisió. El seguiment del Pla de Negoci Responsable i dels indicadors no financers de l'empresa el fa l'Oficina de Negoci Responsable, que reuneix els màxims responsables de les àrees.		

Les pimes i els ODS

La importància de les pimes en el context global i a Espanya

En aquest capítol, ens proposem ampliar l'abast del primer informe de l'Observatori dels ODS, centrat exclusivament en les empreses cotitzades espanyoles, i explorar també el paper que poden i han de fer les pimes en el marc de l'Agenda 2030. Partim del convenciment que les pimes són un actor imprescindible per a la implementació de l'Agenda 2030, idea que també han assenyalat recentment diferents organitzacions impulsores dels ODS, tal com s'explica a la primera part d'aquest document.²⁸

Segons estimacions de la **Corporació Financera Internacional (IFC)**,^{xxxvii} les pimes representen prop del 90 % del teixit empresarial i generen més del 50 % de l'ocupació arreu del món. A Espanya, les pimes representen el 99,98 % del tei-

xit empresarial i el 63 % del PIB, i generen el 74 % de l'ocupació del país.ⁱⁱ Malgrat això, només el 22 % de les pimes espanyoles coneixen els ODS amb profunditat.ⁱⁱⁱ Sens dubte, si volem assolir els ODS a l'horitzó 2030, la implicació de les pimes haurà d'augmentar significativament.

En aquest capítol, ens proposem, d'una banda, exposar breument els àmbits d'interrelació entre l'Agenda 2030 i les pimes i quin enfocament poden adoptar respecte al report. I, d'altra banda, traslladem les principals idees recollides al Grup de Treball amb pimes.²⁹ Els continguts d'aquest apartat no pretenen ser exhaustius, sinó una primera aproximació al tema, que es desenvoluparà en futurs informes de l'Observatori.

Les pimes i l'Agenda 2030: una relació bidireccional

La rellevància de les pimes per als ODS

Les Nacions Unides^{xi} reconeixen la rellevància de les pimes en la creació d'ocupació, el creixement econòmic i la reducció de la pobresa i les desigualtats. Aquestes dimensions adquireixen una importància especial en el context dels països en via de desenvolupament, però també són rellevants per als països més desenvolupats. Les pimes són, a més, un focus potencial d'innovació i poden convertir-se en agents de canvi per tal d'atènyer el desenvolupament sostenible. **Els ODS següents són aquells sobre els quals l'activitat de les pimes té més impacte positiu agregat:**

Les Nacions Unides, en la seva activitat relativa a les pimes i els ODS, centren bona part de les seves accions a promoure mecanismes a escala governamental que permetin desenvolupar i maximitzar el potencial d'aquestes empreses. Aquest èmfasi en la necessitat de regular i incentivar l'activitat de les pimes amb relació als ODS respon a la consideració, per part de les Nacions Unides, que les pimes són un actor clau per a l'èxit de l'Agenda 2030. En aquest sentit, entre els ODS, d'identifiquen 13 fites amb un impacte tangible en el desenvolupament del teixit de les pimes.^{30xii} Entre aquestes fites, l'Observatori ha identificat les següents com a prioritàries, en la mesura que s'adrecen directament a aquest tipus d'empreses:

- **ODS 2: fita 2.3** (Per al 2030, duplicar la productivitat agrícola i els ingressos dels productors d'aliments a petita escala, en particular les dones, els pobles indígenes, els agricultors familiars, els pastors i els pescadors, entre d'altres coses mitjançant un accés segur i equitatiu a les terres, a altres recursos de producció i *inputs*, coneixements, serveis financers, mercats i oportunitats per a la generació de valor afegit i ocupacions no agrícoles).
- **ODS 8: fita 8.3** (Promoure polítiques orientades al desenvolupament que donin suport a les activitats

productives, la creació de llocs de treball decents, l'emprenedoria, la creativitat i la innovació, i fomentar la formalització i el creixement de les microempreses i les petites i mitjanes empreses, fins i tot amb accés als serveis financers).

- **ODS 9: fita 9.3** (Millorar l'accés de les petites empreses industrials i d'altres empreses, en particular als països en via de desenvolupament, als serveis financers, inclòs l'accés a crèdits assequibles, i la seva integració en les cadenes de valor i els mercats).
- **ODS 14: fita 14.b** (Facilitar l'accés dels pescadors artesanals als recursos marins i als mercats).

Així doncs, podem observar que, d'una banda, les pimes constitueixen agents d'impuls de l'Agenda 2030, especialment en les dimensions dels ODS 1, 8, 9 i 10. I, d'altra banda, observem que hi ha diferents fites orientades a potenciar el teixit de pimes com a via indirecta per assolir els ODS. Entre aquestes vies indirectes, traduïdes en forma de fites, podem destacar facilitar l'accés al finançament, potenciar la innovació a través de l'emprenedoria i donar suport als petits agricultors. En aquest context, les administracions públiques compromeses amb els ODS han d'incentivar les pimes perquè s'impliquen en l'Agenda 2030.

⬇ La rellevància dels ODS per a les pimes

La relació de les pimes amb els ODS s’ha estructurat sobre la base de dues qüestions principals. En primer lloc, es destaca el fet que la implicació amb els ODS s’ha de traduir, a mitjà termini, en l’elaboració de memòries de sostenibili-

tat. A continuació, es presenten els ODS com a potencials oportunitats de negoci que les pimes poden aprofitar tant per contribuir a l’Agenda 2030 com per desenvolupar les seves activitats.

A. Les pimes i el report no financer^{xlii}

01.	Per què les pimes han de fer report no financer
Més enllà que els governs estableixin condicions favorables per al desenvolupament de les pimes, també és necessari que aquestes empreses segueixin un procés de reflexió relatiu als ODS. Per esdevenir agents impulsors de l’Agenda 2030, s’espera que les pimes identifiquin i prioritzin els ODS. Aquest procés es tradueix en l’adopció i l’elaboració de polítiques de sostenibili- litat i en la comunicació de les accions per mitjà de memòries vinculades als ODS. El document publicat per la GRI i l’IOE presenta els principals incentius que tenen les pimes per elaborar memòries de sostenibilitat. L’informe remarca el valor del report i distingeix entre els beneficis que pot comportar tant internament com externament.	
Beneficis interns del report: ▶ Visió i estratègia: definir la missió, la visió i l’estratègia de l’empresa sobre la base de criteris de sostenibilitat. ▶ Sistemes de gestió: avaluar la sostenibilitat requereix desenvolupar nous sistemes de gestió i de recollida de dades que poden ajudar a identificar oportunitats de millora, d’eficiència i d’estalvi de costos. ▶ Fortaleses i febleses: avaluar la sostenibilitat permet identificar els punts forts i els punts febles abans que es presentin com a problemes inesperats. ▶ Motivació dels empleats: implicar els treballadors en la sostenibilitat de l’empresa redueix l’absentisme, atreu nou talent i incrementa la productivitat gràcies a una motivació més gran. Beneficis externs del report: ▶ Reputació i confiança: la comunicació proactiva i transparent de qüestions de sostenibilitat enforteix la reputació i la imatge de marca. ▶ Captació de capital: la gestió sostenible és una de les dimensions de la bona governança i facilita la captació de capital a un cost menor. ▶ Compromís amb els stakeholders: el report de sostenibilitat és una manera de construir confiança i compromís amb els <i>stakeholders</i>. ▶ Avantatge competitiu: els consumidors inclouen criteris de sostenibilitat en les seves decisions de compra. A través del report de sostenibilitat, es pot incrementar la seva lleialtat i satisfacció. En aquest context, i en no estar legalment obligades a establir-les, les vinculacions que poden sorgir entre les pimes i l’Agenda 2030 tendeixen a ser molt motivacionals.	

02.	Indicacions per elaborar el report no financer
L’organització especialitzada en el report de sostenibilitat, la Global Reporting Initiative (GRI), estableix que l’elaboració de memòries de sostenibilitat ha de seguir els criteris següents, que defineix també com a aplicables al context de les pimes:	
▶ Impacte en l’entorn: el report ha d’identificar l’impacte, tant positiu com negatiu, de l’empresa en les tres dimensions de la sostenibilitat (econòmica, mediambiental i social) en el context en què opera. Aquesta anàlisi d’impacte ha d’incorporar també una referència al context més ampli de la sostenibilitat per determinar la magnitud de la contribució de l’empresa. ▶ Inclusió de stakeholders: el report ha d’identificar els principals stakeholders i reportar com s’ha respost als seus interessos i expectatives. ▶ Materialitat: el report ha de tractar totes les dimensions d’impacte rellevants en els eixos econòmic, social i mediambiental. Aquestes qüestions són definides per la naturalesa de les operacions de l’empresa, el sector, les expectatives de sostenibilitat dels stakeholders o l’entorn geogràfic i legal on l’empresa opera. ▶ Completesa: el report ha d’estar enfocat amb uns límits definits i un horitzó temporal. Aquest enfocament ha d’incorporar totes les qüestions de sostenibilitat rellevants i prioritzar-les sobre la base del principi de materialitat. L’elaboració de la memòria s’ha d’orientar a explicar la contribució de l’organització en termes de sostenibilitat, i destacar el compromís del lideratge de l’empresa en aquestes qüestions. Per tal avaluar l’impacte i les accions que s’han dut a terme, és important incorporar mètriques i dades que siguin comparables, rigorosos, clars, fiables i amb un horitzó temporal. La falta de materialitat o de completesa és coneguda en el context del report com a <i>cherry picking</i> o “fal·làcia de la prova incompleta”. Consisteix a fer el reporting de sostenibilitat seleccionant només aquells àmbits en què l’empresa pot tenir un impacte positiu, sense tenir-ne en compte els àmbits més rellevants, encara que suposin impactes negatius. Aquest fet pot transformar el reporting de sostenibilitat en una simple eina de comunicació i promoció de la imatge de marca, en comptes d’un procés conscient d’avaluació de l’impacte. Respecte als ODS, les pimes també han de seguir un procés de priorització dels ODS per centrar-se en aquells en què l’empresa té més impacte. Tanmateix, la naturalesa incremental de les pimes fa que, en la majoria dels casos, la seva aproximació als ODS també ho sigui. La necessitat de prioritzar recursos en les fases inicials de desenvolupament d’una empresa suposa un factor evident de resistència a l’hora d’elaborar report de sostenibilitat. En aquest context, l’existència d’una eina senzilla d’autoavaluació d’impacte en ODS per a les pimes pot facilitar el report i la comunicació externa.	

B. El procés d'integració dels ODS com una oportunitat de negoci

Ateses les limitacions esmentades, és clau que les pimes considerin els ODS no només com una eina per mesurar i millorar el seu impacte, sinó també com una possible oportunitat de negoci per al desenvolupament de nous productes i innovacions, en el marc de les problemàtiques definides pels ODS. En plantejar els ODS com a oportunitats de negoci, és més fàcil que les pimes els puguin assignar recursos. Així mateix, avui existeix a les economies desenvolupades i en via de desenvolupament un gran mercat potencial per a les pimes, en l'àrea de la innovació sostenible.

El **SDG Accelerator**, una iniciativa impulsada per les Nacions Unides a Dinamarca, té com a objectiu donar suport a les pimes en la integració dels ODS en les seves operacions, en un context d'innovació i de desenvolupament de noves oportunitats de negoci. El document **SDG Accelerator Toolbox**^{xliii} presenta una guia per al procés d'innovació en matèria d'ODS en una pime. **Aquest procés es pot estructurar en les fases següents:**

01.

Plantejar el problema i identificar la idea:

A

Comprensió dels ODS i de les seves vinculacions específiques amb les operacions de l'empresa

B

Priorització dels ODS més rellevants per al sector i l'empresa avui i en el futur

C

Identificació d'oportunitats d'innovació sobre la base dels problemes observats i el possible impacte de l'empresa

D

Priorització de les idees en funció de dos criteris: el valor de negoci i l'impacte en els ODS. Prioritzar aquelles que tinguin potencial en les dues dimensions

E

Selecció de la idea amb més potencial

02.

Transformar el problema i la idea en una solució viable de negoci amb impacte en els ODS:

A

Elaboració d'un *Business Model Canvas* que incorpori l'impacte en matèria d'ODS.

03.

Desenvolupar el cas de negoci per a la solució:

A

Desenvolupar un cas de negoci que es pugui presentar internament o externament per tal d'obtenir-ne finançament. Se n'han d'explicar els impactes potencials en matèria de negocis i d'ODS

B

Descriure la contribució de la solució als ODS:

► Contribució primària: definir una fita específica com a problema al qual s'està donant resposta.

► Contribució secundària: incorporar-hi fites alternatives a les quals la solució també contribueixi.

► Altres contribucions no recollides als ODS.

04.

Procés de revisió:

A

Obtenció de *feedback* d'experts amb relació al model de negoci, les qüestions tècniques o l'impacte en els ODS

05.

Integració de la solució en les operacions de l'empresa

A

Desenvolupament d'un pla estratègic amb objectius, activitats principals i responsables dins de l'empresa

B

Definició d'indicadors per mesurar-ne el progrés

Com a exemples d'empreses que han culminat aquest procés amb èxit podem assenyalar les pimes espanyoles guanyadores dels **premis go!ODS**, atorgats per la Xarxa Espanyola del Pacte Mundial.

Taula 6. Elaboració d'un *Business Model Canvas* que incorpori l'impacte en els ODS

Font: extret de SDG Accelerator Toolbox (p. 18)

Podem fer-ho?	Associacions clau	Recursos clau	Hi ha demanda?	Propostes de valor	Relacions amb els clients	Segments de mercat
	Activitats clau				Canals	
És rendible?	Fonts d'ingressos		Ho hauríem de fer?	Impacte en ODS ▶ Com contribueix la solució als ODS? ▶ N'existeixen impactes significatius? ▶ Com en són, de significatius, els impactes positius i negatius? ▶ Sobre quines fites concretes impacta positivament la solució?		
	Fonts de costos					

La traçabilitat i els ODS a les pimes

El document **A Guide to Traceability for SMEs**,^{xliiv} publicat per Global Compact, és una guia útil per a les pimes a l'hora d'abordar els ODS a través de la traçabilitat de les seves cadenes de valor. La sostenibilitat de la cadena de valor es defineix com la gestió dels impactes econòmics, mediambientals i socials i la promoció de pràctiques de bona governança a través del cicle de vida dels productes i serveis. Global Compact considera la traçabilitat a la cadena de valor com una activitat clau per assolir els ODS 8, 9 i 12.

La naturalesa de les pimes comporta que, en aquest àmbit, se'ls presentin reptes i oportunitats específics, per comparació de les grans empreses. D'una banda, l'escassetat de recursos tecnològics, humans o financers els pot dificultar dissenyar esquemes de traçabilitat. De l'altra, les seves cadenes de

valor solen ser menys complexes i més flexibles, la qual cosa fa que la resistència al canvi sigui menor. En aquest context, les grans empreses poden ajudar les pimes a identificar els esquemes de traçabilitat més rellevants a escala regional i per sector.

Segons *Global Compact*, la traçabilitat pot ajudar les pimes a millorar la quota de mercat i la imatge de marca, perquè els ofereix l'oportunitat d'augmentar els preus i verificar i fer més creïbles les seves pràctiques de sostenibilitat. A més, les pimes també acostumen a formar part de les cadenes de valor de grans empreses, en qualitat de proveïdores. En aquest context, les polítiques de traçabilitat d'aquestes empreses poden provocar que les pimes es vegin obligades a complir amb determinats criteris de sostenibilitat i/o de report no financer.

											
David Comellas (CEO): “La gran indústria és molt intensiva en l’ús d’energia, i la major part de l’energia consumida s’acaba perdent en forma de calor residual. La nostra tecnologia recupera aquesta calor.”	María Llorens (responsable de Màrqueting i Comunicació): “Treballem en l’àmbit de l’R+D+i. Volem millorar la qualitat de vida de les persones i la sostenibilitat mediambiental.”	Francisca Hernández (commercial area manager) i Ángela Negrete (directora d’Operacions): “Hem constituït la Fundació CIDS amb la intenció de promoure la innovació en la implementació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.”	Mercè Aguilar (responsable de Comunicació i RSC): “Volem ser una empresa saludable on valgui la pena treballar, i implicar més als nostres treballadors en la política d’RSC.”	Natalia Cebrián (directora de Qualitat, Medi Ambient, Salut i Seguretat): “A través del nostre producte, ens centrem a promoure una gestió eficient de l’aigua”	Juan Carlos Marín (director d’Operacions): “El nostre projecte és, com a tal, un ODS. Creiem que la nostra tecnologia pot provocar una millora dràstica de l’eficiència en l’extinció d’incendis forestals”	Juliana Mutis (responsable de Sostenibilitat Corporativa): “Ofereim suport des del vessant del desenvolupament del negoci per resoldre problemàtiques socials i ambientals.”	Joaquín Serra (president): “Pensem que no cal ser una gran empresa per fer acció social; volem ser un exemple de pime que també la fa.”	Josep Novell (gerent): “Les càpsules de cafè convencionals contenen més grams de residus que de cafè. Nosaltres hem desenvolupat una solució: la càpsula compostable.”	Rosa Maria Juny (directora): “Cal facilitar un entorn propici, de fàcil gestió i d’acompanyament en el dia a dia de les pimes, per tal d’ajudar-les a emprendre accions i alinear les seves actuacions en aquest nou marc de referència de la responsabilitat social.”	Mónica de Lama (CEO): “Estem intentant canviar la manera de consumir perquè la gent, a l’hora de comprar un producte, es fixi també en els valors que formen part de l’aliment.”	Mar Barri (responsable de Qualitat i RSC): “Creiem que podem aportar molt a l’ODS 3; tenim molts reptes i volem que el sector alimentari avanci més ràpidament en aquestes qüestions.”
Empresa que va néixer del Departament de Microelectrònica de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha desenvolupat una tecnologia que permet recuperar la calor residual en els processos industrials. L’objectiu de l’empresa és reduir l’impacte ambiental de la indústria en convertir aquest residu en energia elèctrica sostenible i neta que es pot reutilitzar. També està desenvolupant una tecnologia de sensorització industrial per monitorar la maquinària.	Empresa sense finalitat de lucre que neix com a part de l’Institut Tecnològic del Plàstic. Ofereix serveis tecnològics per millorar la sostenibilitat mediambiental en empreses del sector del plàstic, principalment en relació amb els processos d’envasament i embalatge. Un dels projectes que ha dut a terme va consistir a reutilitzar residus de la indústria fornera per tal de fabricar envasos de plàstic biodegradables i promoure la sostenibilitat en el cicle de vida dels seus productes.	Empresa familiar industrial especialitzada en el disseny, la fabricació, la instal·lació i el manteniment d’infraestructures mòbils. Les seves solucions fan habitable qualsevol lloc del món, en donar resposta a les necessitats principals: allotjament, alimentació, energia, aigua i sanejament, salut, tractament de residus, logística i <i>techcom</i> . A través de la seva fundació (Centro de Innovación para el Desarrollo Sostenible), promou la innovació per tal d’assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Com a part d’aquest programa, està fent en una escola de Colòmbia un projecte per proporcionar accés a l’aigua potable i al sanejament. Clara Arpa, consellera delegada de l’empresa, ha estat nomenada membre de la junta del Pacte Mundial de les Nacions Unides.	Centre sanitari d’atenció primària, que proporciona un servei públic i està gestionat pels propis professionals. Orienta les seves polítiques d’RSC tant cap als clients com cap als seus empleats. Respecte als seus clients, desenvolupa plans de salut comunitària per diagnosticar i identificar les prioritats de salut de la zona. En aquest sentit, ha dut a terme el projecte Escola de la Gent Gran, adreçat a donar resposta a problemes relacionats amb la solitud de les persones grans. Aquest és un projecte conjunt dels grups promotors de la salut comunitària del territori, constituïts per l’ajuntament del districte, biblioteques, centres cívics, farmàcies i associacions de veïns, entre d’altres entitats locals. Respecte als seus empleats, té com a objectiu ser una empresa saludable i inclou els treballadors dins la seva política d’RSE.	Empresa centrada en el disseny, la fabricació i el servei postvenda de comptadors d’aigua electrònics i equips per llegir les dades a través de qualsevol tecnologia. El seu producte s’orienta a fomentar una gestió eficient de l’aigua, detectant possibles fugites o ruptures a les xarxes de distribució d’aigua dels seus clients per tal de contribuir a la reducció de l’impacte ambiental. Així mateix, a través de l’ecodisseny i la reutilització de materials en la fabricació dels seus productes, en redueix l’impacte ambiental al llarg del cicle de vida.	Empresa especialitzada en el disseny, el desenvolupament i l’operació de sistemes aeris no tripulats (drons) per a l’extinció d’incendis. Aquesta tecnologia permet conservar i protegir zones forestals d’una manera més eficient i amb menys riscos. També és aplicable a l’extinció de focs urbans i al sector de l’agricultura.	Empresa especialitzada en la sostenibilitat de les organitzacions i els territoris, que ofereix solucions des del vessant del desenvolupament del negoci i la resolució de problemàtiques socials i mediambientals. Proporciona assessorament aportant una visió estratègica, solucions i educació sostenibles als seus clients. Integra els Objectius de Desenvolupament Sostenible en la seva estratègia, amb la missió de transformar el model energètic actual i reduir el consum de recursos i la generació de residus per tal de frenar el canvi climàtic.	Empresa de cosmètics que destina anualment el 0,7% de la facturació a projectes socials. Disposa d’un programa d’oncoestètica que ja ha fet tractaments a més de 4.000 dones. També impulsa un programa d’aprenentatge per a infants amb dislèxia i TDAH en escoles públiques. Els següents projectes previstos en matèria d’RSC són establir una fàbrica de cosmètics a la frontera entre Síria i Turquia per crear llocs de treball per als refugiats de la zona.	Empresa familiar dedicada a la importació, el processament i la comercialització de cafè. Des de fa vint anys, integra la RSC en la seva estratègia i com a part dels seus valors. Ha estat pionera a escala nacional en la comercialització de cafè de comerç just, complint els estàndards de sostenibilitat social i mediambiental. Recentment, per resoldre el problema dels residus que generen les càpsules, han desenvolupat, a través de l’ecodisseny, un nou model de càpsula compostable.	Confederació patronal que representa el teixit de pimes i autònoms a Catalunya. Cerca orientar la política econòmica per tal d’afavorir el desenvolupament d’aquests actors. En el vessant dels ODS, la Pimec està treballant sobre la base de dos objectius principals. En primer lloc, donar a conèixer l’Agenda 2030 i les seves implicacions per a les pimes. En segon lloc, facilitar-los eines de gestió dels ODS i acompanyant-les perquè puguin implementar i posar en valor les bones pràctiques que ja estiguin duent a terme o puguin desenvolupar en el futur.	Plataforma que engloba diverses empreses socials del sector de l’alimentació. Actua com a marca paraigua d’aquestes empreses i els proporciona suport en qüestions d’entrada al mercat, comercialització i comunicació. A través dels seus productes, vol influir en els valors del consum fomentant el consum responsable i la integració social.	Empresa familiar que promou el consum d’aliments saludables a través dels seus productes. Treballa amb un equip de nutricionistes per tal d’investigar i innovar en l’àmbit de l’alimentació saludable. Com a part de la seva política d’RSC, també posa el focus en l’embalatge dels seus productes i en el benestar dels seus treballadors, atès el context d’alta rotació dels recursos humans en el sector de l’hostaleria.

📌 **Conclusions principals del Grup de Treball**

A fi propòsit de complementar la visió teòrica de l'informe amb les experiències pròpies de les pimes compromeses amb els ODS, la reflexió durant la primera trobada amb les pimes es va centrar a identificar les principals oportunitats i reptes que els ODS suposen per a aquestes empreses.

Oportunitats que els ODS ofereixen a les pimes

”

“Dins del món de les pimes, hi ha una mica la idea general que és un tema per a la gran empresa. Des de l'Observatori, volem posar en relleu que això no és així. [...] Dins el teixit empresarial de les pimes, hi ha un corrent significatiu d'empreses que estan treballant objectivament a favor dels ODS, fins i tot encara que això no es reflecteixi en forma de *reportar*.”

Àngel Pes

► La relació entre les pimes i els ODS és una qüestió de compromís, voluntat i responsabilitat.

► Les polítiques d'RSC i ODS de les pimes no responen a una obligació administrativa, sinó al convenciment i a la motivació que tenen un impacte social positiu.

► La visió de la contribució social sol ser impulsada per la direcció de l'empresa i s'hi integra com un element estratègic.

► La integració de les polítiques d'RSC i ODS en l'estratègia de l'empresa és un factor molt rellevant, en la mesura que permet vincular-les a oportunitats de negoci concretes a les quals poder assignar recursos.

► Els ODS poden ser una oportunitat per millorar la reputació i la imatge de l'empresa, però en molts casos les pimes no disposen de les eines de màrqueting per comunicar les seves accions.

Mar Barri:
TERESA CARLES

“Les pimes no estem obligades a elaborar memòries de sostenibilitat; si ho fem és perquè hi creiem de debò i és fonamental a l'empresa.”

Juliana Mutis:
LAVOLA

“Les pimes s'acosten als ODS quan veuen una oportunitat d'innovació i de desenvolupament del negoci, i tenen una sensibilitat especial per aquests temes.”

Josep Novell:
CAFÈS NOVELL

“En una pime, és imprescindible que la gerència sigui el motor del canvi i de la implantació de les polítiques de RSC i ODS.”

Natalia Cebrián:
CONTAZARA

“És important que les pimes puguem tenir més visibilitat quan realitzem bones pràctiques en ODS perquè no tenim departaments de màrqueting per reflectir-les.”

Natalia Cebrián:
CONTAZARA

“És fonamental que una pime tingui els ODS integrats en la seva estratègia amb vista a assignar-hi recursos dins l'empresa.”

Reptes i dificultats que els ODS plantegen a les pimes

► Moltes pimes ja duen a terme accions vinculades als ODS sense ser-ne conscients.

► Hi ha la necessitat de donar a conèixer els ODS i les eines associades a ells de manera més àmplia en l'univers de les pimes.

► El repte principal que afronten les pimes en aquest àmbit és la sistematització de la RSC i dels ODS dins l'empresa.

► L'obstacle principal per a la sistematització és la necessitat de prioritzar els recursos, tant econòmics com humans o de temps, que caracteritza les pimes.

► Les pimes troben dificultats a l'hora de fer una valoració interna de la seva contribució als ODS i, en la majoria dels casos, no es plantegen fer o no poden desenvolupar un sistema de reporting que es tradueixi en una memòria de sostenibilitat.

► Les pimes necessiten un suport que es tradueixi en una eina senzilla d'autoavaluació d'impacte a escala interna que els faciliti el report i la comunicació externa.

Joaquín Serra:
NATURA BISSÉ

“Nosaltres no coneixíem els ODS fins que ens vam adonar que estàvem contribuint a cinc d'ells sense saber-ho.”

Ángela Negrete:
ARPA

“Les mètriques són importants no només per posar en valor el que s'està fent, sinó també per promoure l'acció d'altres pimes que desconeixen els ODS.”

Mar Barri:
TERESA CARLES

“Si haig de decidir entre posar algú a reportar o algú a fer, preferiré posar algú a fer.”

La reflexió conjunta va permetre identificar aquests punts prioritaris per a les pimes i va assenyalar la importància i la necessitat que aquestes empreses disposin de suport tècnic en l'àmbit del report. En conseqüència, l'Observatori es va comprometre a treballar en el futur amb les pimes per tal de desenvolupar una eina senzilla que serveixi com a sistema d'autoavaluació d'impacte a escala interna i faciliti el report i la comunicació externa en relació amb els ODS.

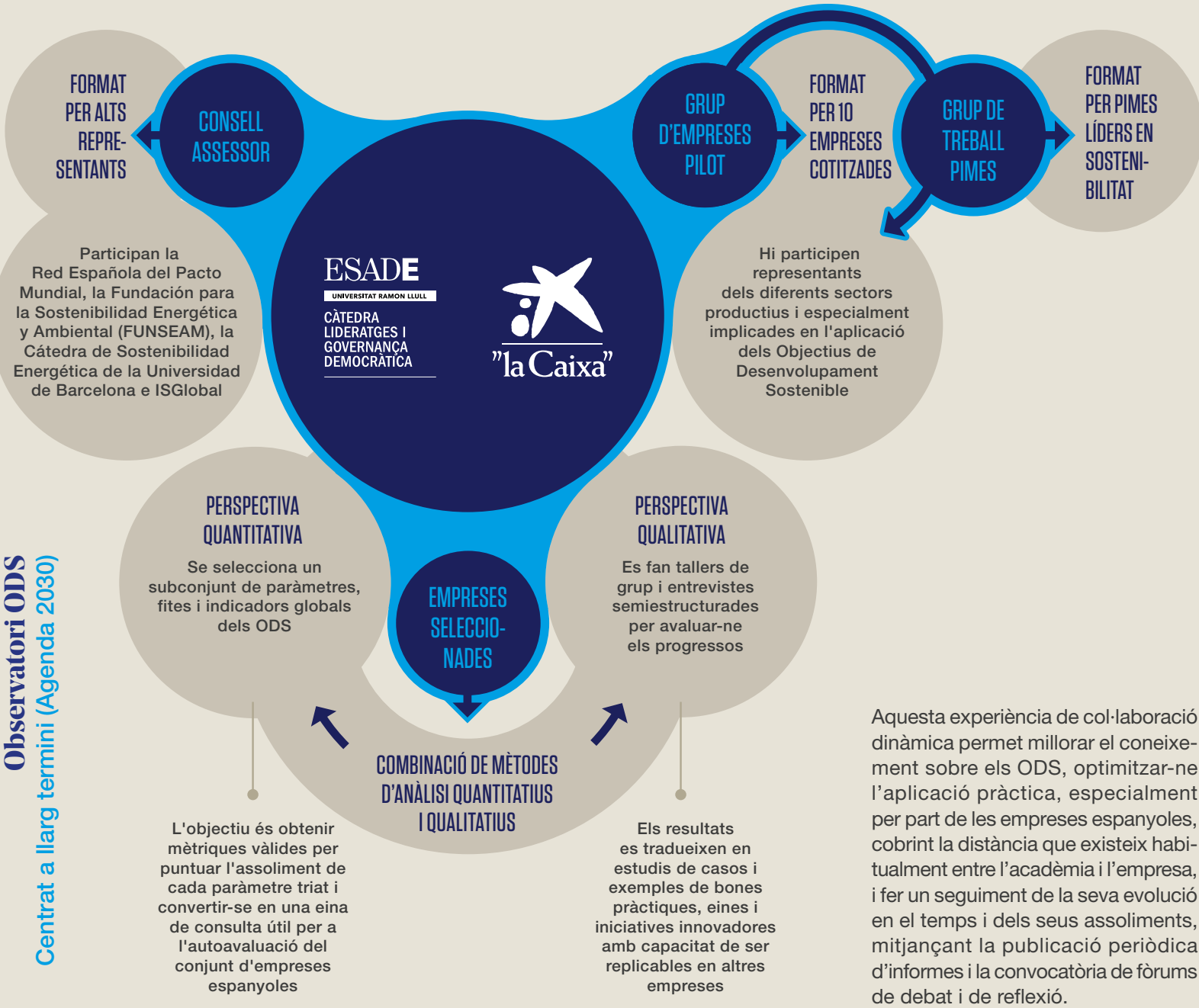
Mercè Aguilar:
CAP VALL-CARCA

“Treballar per al report no té sentit, però sí que és important tenir una eina que serveixi per veure com estàs evolucionant i en què t'has de centrar.”

L'Observatori dels Objectius de Desenvolupament Sostenible

L'Observatori dels ODS és una aliança (ODS 17) entre actors compromesos amb els ODS representants de diversos enfocaments i generadors de distintes modalitats d'impacte social (lideratge empresarial afí als ODS, debat social i conscienciació pública, generació de coneixement, etc.), impulsada des de les ciutats de Barcelona i Madrid.

L'objectiu principal de l'Observatori és facilitar el compromís del sector privat en l'Agenda Global, actuant com a punt de referència i font d'inspiració, i donar suport en el camp del desenvolupament sostenible.

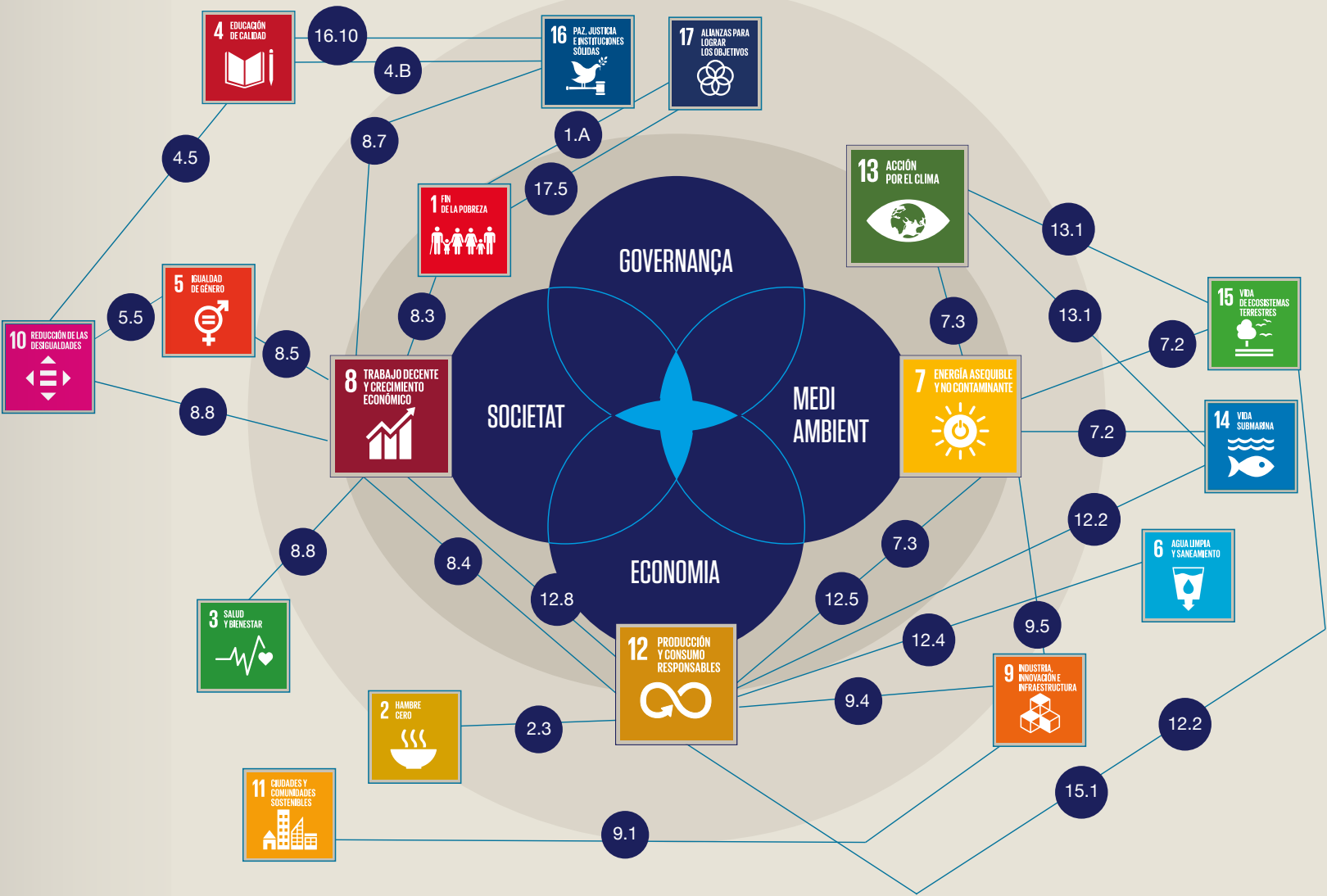

La missió de l'Observatori és:

- 01

La millora de la comprensió i la conceptualització de la naturalesa i les formes que adopta el paper del sector privat en la contribució a l'assoliment dels ODS.
- 02

L'observació transversal i longitudinal del compliment dels ODS per part d'un grup rellevant i sectorialment representatiu d'empreses espanyoles.

Aquesta figura reflecteix el marc que ha utilitzat l'Observatori dels ODS en l'anàlisi del reporting de les empreses cotitzades espanyoles. A partir de les quatre dimensions de la sostenibilitat (governança, medi ambient, economia i societat), s'han situat els ODS centrals per a l'empresa (ODS 7,8,12, 13,17) i s'han establert les seves connexions amb la resta d'ODS que considera l'Agenda 2030 a través de fites concretes.

Origen i definició dels ODS

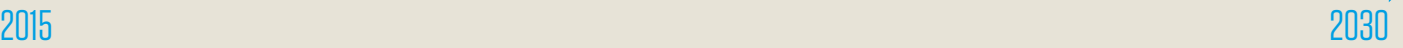
27 SEPT. 2015
L'ONU APROVA
ELS ODS

► SÓN: 17 ODS DE COMPLIMENT URGENT

► AMB: 169 FITES

► ESTAN: INTERCONNECTATS

L'AGENDA 2030 ASPIRA A UNA TRANSFORMACIÓ DE LA SOCIETAT I DELS SEUS PATRONS DE PRODUCCIÓ I CONSUM

El 27 de setembre de 2015, després d'un llarg procés multilparticipatiu de treball, els governs dels països membres de l'Assemblea General de les Nacions Unides (ONU) van aprovar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). El document en qüestió es titula **Transformar el nostre món: L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible**.

Els ODS són 17, concretats en 169 fites, i combinen les tres dimensions del desenvolupament sostenible: econòmica, social i mediambiental.

Els ODS són objectius d'aspiració i pretenen guiar, de manera coordinada, l'acció mundial col·lectiva dels propers quinze anys per tal d'adoptar mesures que aconseguixin acabar amb els grans problemes del planeta; posar fi a la pobresa i a la desigualtat, protegir el medi ambient; afa-

vorir el desenvolupament sostenible, i garantir que totes les persones viuen en pau i prosperitat "sense que ningú es quedi enrere" ("No One Left Behind").

Els ODS verbalitzen i estableixen, per primera vegada, uns objectius comuns, universalment aplicables i contrastables. Aquests objectius incumbeixen als governs, a les empreses i a la societat civil en general, pressuposant que són una oportunitat per potenciar el diàleg entre tots ells i per contribuir a la seva acció responsable, col·laborativa, coordinada i en aliances.

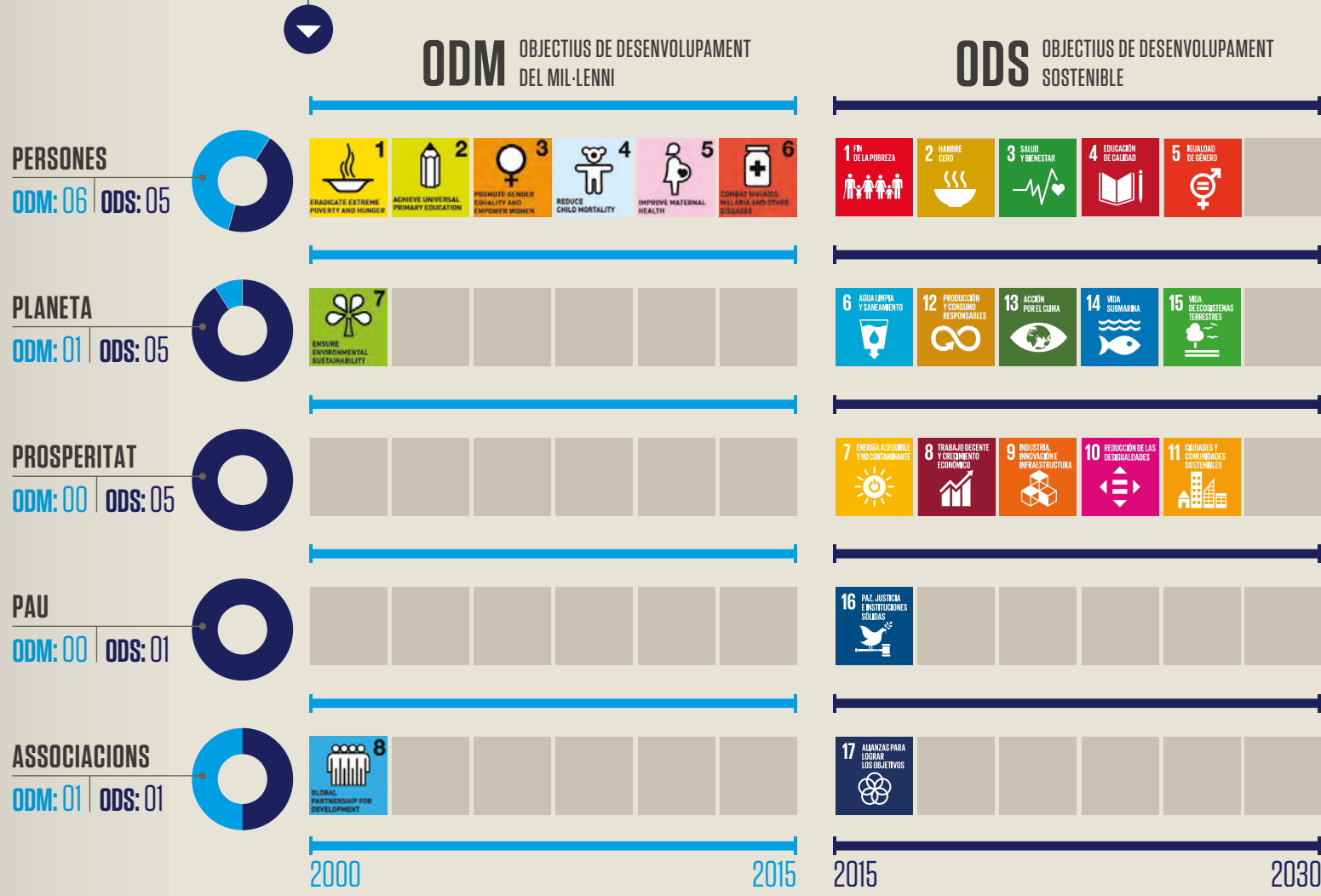
Els ODS no són d'aplicació obligatòria, però 193 estats s'hi van comprometre en signar la resolució de l'ONU i han desplegat també una sèrie d'incentius per implicar-hi el sector privat, des de les microempreses fins a les multinacionals.

OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE

Dels ODM als ODS

Els ODS vénen a continuar i ampliar els 8 Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) i les seves corresponents 18 fites, proposades per un grup tècnic de l'ONU per al període 2000-2015 i que se centraven principalment en els països en via de desenvolupament.

El paper destacat de les empreses

L'Organització de les Nacions Unides considera que les empreses són un agent clau per a l'assoliment dels ODS, tant a escala local com internacional.

El Pacte Mundial és la iniciativa de les Nacions Unides que compta amb el mandat per traslladar-los al sector privat i fer possible que les empreses contribueixin al fer-los realitat.

A través d'informes com el SDG Compass: The guide for business action on the SDGs, es recomana a les empreses que segueixin un procés d'actuació en cinc etapes:
1. Entendre els ODS. 2. Analitzar-ne les possibilitats i definir prioritats. 3. Fixar un programa d'acció, establir indicadors i anunciar públicament el compromís adquirit amb els ODS. 4. Integrar el programa a l'empresa. 5. Reportar i comunicar els assoliments.

En la justificació de la implicació de les empreses amb els ODS, no s'apel·la tan sols a les seves responsabilitats envers la societat, sinó també a una raó d'estratègia empresarial: a les noves oportunitats de negoci que representaran els ODS en futurs sectors clau de l'economia mundial.

05 PASSOS Per ajudar les empreses a maximitzar la seva contribució als ODS*

*Basant-se en SDG Compass. Advancing the Sustainable Development Goals

¹ El primer informe es dividia en tres parts. La primera se centrava a presentar l'Agenda 2030 i la importància de la implicació del sector privat en la seva consecució; s'hi descrivia l'ideari bàsic de la construcció de l'Agenda, les premisses i els principis fonamentals en que es basen els ODS, i les seves principals implicacions per a l'empresa privada. La segona part es dedicava a analitzar el nivell de contribució de les empreses espanyoles cotitzades als ODS, partint de dos enfocaments: l'anàlisi de les seves memòries i l'aprofundiment de les trajectòries i dels mecanismes d'integració dels ODS per part d'un grup reduït d'onze empreses inspiradores, a les quals vam entrevistar personalment. L'última part apuntava algunes conclusions atenent les memòries i les entrevistes, i oferia diverses recomanacions per a l'aplicació dels ODS per part de les empreses. Els resultats obtinguts l'any passat —tant les conclusions com les recomanacions— es poden consultar a la web de l'Observatori.

² La implementació de l'Agenda 2030 a les administracions regionals subestats i en l'àmbit local s'identifica en el món anglosaxó amb la noció Localizing SDGs.

³ S'han seleccionat aquelles iniciatives més rellevants, considerant les relacions intersectorials, però sense abandonar l'enfocament d'aquest Observatori a l'empresa privada i al territori espanyol. El repertori d'iniciatives no pretén ser exhaustiu, sinó més aviat il·lustrar-ne la varietat i la naturalesa.

⁴ La raó es que la nova concepció del desenvolupament sostenible inclou quatre pilars: el desenvolupament econòmic, la inclusió social, la sostenibilitat ambiental i el suport d'una bona governança. És possible ser un país ric (amb rendes altes) però tenir desigualtats significatives i practiques ambientals no sostenibles. De la mateixa manera, no és fàcil ni ràpid canviar un sistema energètic basat en un consum d'energia primària d'alt carboni a un altre de baix carboni.

⁵ Aquest punt va constituir l'Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni 8: “Fomentar una associació mundial per al desenvolupament”.

⁶ Aquesta dimensió s'incorpora com a conseqüència de la nova concepció del desenvolupament definida pels ODS, la qual no se centra únicament en la relació nord-sud, sinó que insisteix en la interpel·lació que l'Agenda 2030 fa a tots els actors, tant públics com privats, que operen a tots els països.

⁷ L'objectiu general de la plataforma es proporcionar un espai per compartir el coneixement i l'experiència entre els diferents actors que participen en associacions i compromisos voluntaris

relacionats amb els objectius, i fer actualitzacions periòdiques sobre el seu progrés.

⁸ La distinció entre la perspectiva de cooperació internacional i la de gestió s'ha desenvolupat abans, en analitzar l'ODS 17.

⁹ Diversos estudis del Programa PARTNERS del Centre de Governança Pública d'ESADE (Anuari PARTNERS 2010) identifiquen una sèrie de factors que són determinants per a l'èxit d'aquestes col·laboracions i van més enllà del disseny i l'articulació dels contractes. Concretament, definir els objectius que cerca la col·laboració, comunicar el valor transcendent d'aquestes col·laboracions intersectorials i sociabilitat els impactes aconseguits, identificant l'aportació de valor de cadascuna de les parts implicades, són factors que es relacionen positivament amb el rendiment de les col·laboracions públiques privades.

¹⁰ Aportacions del professor Francisco Longo a la Jornada de Sant Benet 2018 (“El lideratge col·laboratiu”). Les jornades anuals de lideratge de Sant Benet són espais de reflexió i debat que organitza la Càtedra LideratgeS i Governança Democràtica, en les quals s'aborden temes de l'agenda política i social amb persones amb responsabilitats d'alta direcció representants dels diferents sectors.

¹¹ Una anàlisi més detallada de la relació entre els ODS i els sectors empresarials s'obté a l'annex metodològic disponible a la web de l'Observatori.

¹² A l'apartat de la memòria ideal es pot veure una comparativa entre els dos enfocaments.

¹³ La Global Reporting Initiative (GRI) és una organització internacional independent, que ha estat pionera en la divulgació d'informes de sostenibilitat. Actualment, els estàndards de la GRI són els més utilitzats per elaborar informes de sostenibilitat.

¹⁴ L'International Integrated Reporting Council (IIRC) és una coalició mundial de reguladors, inversors, empreses i ONG, amb la finalitat d'establir uns principis i uns continguts que guïin la presentació dels informes integrats i explicar els conceptes en que s'han de basar aquests informes.

¹⁵ Els índexs de sostenibilitat proporcionen sistemes de puntuació que quantifiquen (i classifiquen) l'acompliment de les empreses. Aquí ens centrem en tres: el CDP (abans Carbon Disclosure Project), el Dow Jones Sustainability Index (DJSI) i l'FTSE4Good Index.

¹⁶ L'anàlisi sectorial sobre el report de les polítiques de control de proveïdors es troba a l'annex metodològic disponible a la web de l'Observatori dels ODS.

¹⁷ L'anàlisi sectorial sobre el report dels col·laboracions i la participació en projectes per sector es recull a l'annex metodològic disponible a la web de l'Observatori.

¹⁸ Foretica és l'associació d'empreses i professionals de la responsabilitat social corporativa i la sostenibilitat, líder a Espanya i a l'Amèrica Llatina. Té la missió de fomentar la integració dels aspectes socials, ambientals i de bon govern en l'estratègia i la gestió de les empreses i organitzacions.

¹⁹ La Fundacion Sociedad y Empresa Responsable (SERES) és una entitat sense finalitat de lucre, integrada per un grup de més de cent empreses amb l'objectiu principal de promoure la responsabilitat social corporativa i treballar per millorar l'acció social de les empreses.

²⁰ El World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) és una organització global que s'adreça als CEO. És formada per empreses de tots els sectors comercials, que treballen per accelerar la transició cap a un món sostenible.

²¹ L'anàlisi sectorial es recull a l'annex metodològic disponible a la web de l'Observatori.

²² En l'anàlisi de la seguretat laboral, es fan servir diversos indicadors d'accidentabilitat, com l'índex de freqüència i l'índex de gravetat. L'índex de freqüència mesura el nombre de treballadors sinistrats en el període d'un any per cada mil treballadors exposats. L'índex de gravetat mesura el nombre de jornades de treball perdudes pels accidents que han succeït en un nombre determinat d'hores treballades per un col·lectiu específic de treballadors.

²³ Una anàlisi sobre la consideració de les polítiques d'equitat i inclusió per sectors es pot veure a l'annex metodològic disponible a la web de l'Observatori.

²⁴ Nota sobre la qualitat de la informació del valor econòmic distribuït.

²⁵ L'indicador sobre el volum d'aigua consumida es veu afectat per l'existència de valors extrems i atípics. La falta de consistència de les dades fa inviable comparar sectorialment i temporalment els resultats de les empreses analitzades.

²⁶ L'anàlisi sectorial sobre la divulgació d'informació de la gestió de residus es recull a l'annex metodològic disponible a la web de l'Observatori.

²⁷ Autors com: A Azapagic, “Systems Approach to Corporate Sustainability. A General Management Framework”, Process Safety and Environmental Protection, 81 (setembre de 2003), <https://doi.org/10.1205/095758203770224342>; Solange Garcia et al., “Corporate Sustainability Management: A Proposed Multi-Criteria Model to Support Balanced Decision-Making”, Journal of Cleaner Production, 136 (2016): 181–96, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.01.110>.; Rainforest Alliance, Guia para una gestión empresarial sostenible, 2012, <https://www.rainforest-alliance.org/lang/sites/default/files/uploads/3/GUIAGESTIONdigital.pdf>, i articles de premsa com “Los Comités de Sostenibilidad en la empresa de Hoy”, El Diario Responsable, 2015, <https://diarioresponsable.com/opinion/19688-los-comites-desostenibilidad-en-la-empresa-de-hoy>.

²⁸ Com s'ha apuntat a la primera part d'aquest informe, el paper central de les pimes ha estat destacat recentment per les Nacions Unides amb la celebració del Global Symposium on the Role of Micro-, Small- and Medium- Enterprises (MSMEs) in the achievement of the Sustainable Development Goals (SDGs) el juny de 2018 a la seva seu de Nova York. D'altres institucions, com Global Compact o la GRI, han donat suport a l'adopció dels ODS per part de les pimes mitjançant la publicació dels informes com A Guide to Traceability for SMEs i Small Business, Big Impact: SME sustainability reporting from vision to action. Pel que fa a Espanya, la Xarxa Espanyola del Pacte Mundial ha organitzat jornades sobre aquesta temàtica i ha premiat algunes pimes nacionals amb programes innovadors en el marc dels ODS.

²⁹ Amb l'objectiu de treballar en aquesta línia, l'Observatori s'ha proposat crear un espai de diàleg i intercanvi permanent amb les pimes. Aquest grup de treball s'ha constituït amb els objectius de traslladar els continguts a la pràctica real de les empreses, investigar el paper que han d'acomplir a l'Agenda 2030, i proporcionar suport i orientació metodològics a aquestes empreses en el seu procés d'incorporació dels ODS. Com a punt de partida, el gener de 2019 va tenir lloc al Palau Macaya de Barcelona la primera trobada entre l'Observatori dels ODS i un grup de pimes espanyoles de referència per les seves accions en matèria d'RSC i ODS. La trobada va establir les bases per constituir un grup de treball i reflexió que funcionarà com a motor de difusió i incorporació dels ODS en el teixit empresarial de les pimes a tot Espanya. Es va remarcar la voluntat de consolidar aquest grup de treball en el futur a través de noves sessions periòdiques, sense perjudici de la possibilitat d'incorporar-hi altres pimes que ajudin a completar la seva representació territorial.

³⁰ Fites 1.4, 2.3, 5.a, 8.3, 8.10, 9.3, 10.2, 10.4, 11.3, 14.b, 16.5, 17.5 i 17.9.

ⁱ **UN GLOBAL COMPACT**, “The UN Global Compact and the United Nations”, 2017, <https://www.unglobalcompact.org/about/un-business-agenda>.

ⁱⁱ **UN REPORT: Nature’s Dangerous Decline ‘Unprecedented’; Species Extinction Rates Accelerating**, “SDG Goals”, (blog), 06.05.2019, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>.

^{iiib} **UNIVERSITY OF CAMBRIDGE** Institute for Sustainability Leadership, “Linking Planetary Boundaries to Business: Part of Kering’s series on Planetary Boundaries for Business”, 2018, <https://www.cisl.cam.ac.uk/resources/publication-pdfs/linking-planetary-boundaries.pdf>.

ⁱⁱⁱ **ARIAS MALDONADO**, Manuel, “Antropoceno: La política en la era humana”, Barcelona: Taurus, 2018. 254 p.

^{iv} **SACHS, J., SCHMIDT-TRAUB, G., KROLL, C., LA-FORTUNE, G. i FULLER, G.**, “SDG Index and Dashboards Report 2018: Global Responsibilities: Implementing the goals”, Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN), 2018, <https://www.sdgindex.org/assets/files/2018/01%20SDGS%20GLOBAL%20EDITION%20WEB%20V9%20180718.pdf>.

^v **OCDE**, “Measuring Distance to the SDG Targets: An Assessment of Where OECD Countries Stand”, 2017, <http://www.oecd.org/sdd/OECD-Measuring-Distance-to-SDG-Targets.pdf>.

^{vi} **SACHS, J., et al.**, 2018

^{vii} **SACHS, J., et al.**, 2018

^{viii} **OCDE**, 2017.

^{ix} **OCDE**, 2017.

^x **UN GLOBAL COMPACT**, “Progress Report 2018”, 2018, <https://www.unglobalcompact.org/docs/publications/UN-Global-Compact-Progress-Report-2018.pdf>.

^{xi} **UN GLOBAL COMPACT**, 2018.

^{xii} **SCOTT, Louise i MCGILL, Alan**, “From promise to reality: Does business really care about the SDGs?: And what needs to happen to turn words into action”, 2018, <https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/sdg-reporting-2018.pdf>.

^{xiii} **SCOTT, Louise i MCGILL, Alan**, 2018.

^{xiv} **EUROSTAT**, “Sustainable Development in the European Union Overview of Progress towards the SDGs in an EU Context 2017 Edition Sustainable Development in the EU”, 2017, <https://doi.org/10.2785/050430>.

^{xv} **EUROSTAT**, “Sustainable Development in the European Union. Monitoring Report on Progress towards the SDGs in an Eu Context”, 2018, <https://doi.org/10.2785/221211>.

^{xvi} **EUROSTAT**, 2018.

^{xvii} **EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE y SUSTAINABLE DEVELOPMENT SOLUTIONS NETWORK (SDSN)**, "Exposing EU Policy Gaps to Address the Sustainable Development Goals", 2018, <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2019/01/QE-02-19-009-EN-N-4.pdf>.

^{xviii} **EUROPEAN COMMISSION**, “Towards a Sustainable Europe by 2030”, 2019, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_30-01_en_web.pdf.

^{xix} **ESPAÑA, Gobierno**, “Plan de Acción para la Implementación de la Agenda 2030: Hacia una Estrategia Española de Desarrollo Sostenible”, 2018, <http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/SalaDePrensa/Multimedia/Publicaciones/Documents/PLAN%20DE%20ACCION%20PARA%20LA%20IMPLEMENTACION%20DE%20LA%20AGENDA%202030.pdf>.

^{xx} **ESPAÑA, Gobierno**, 2018, pág., 3.

^{xxi} **OCDE**, 2017.

^{xxii} **SACHS, J., et al.**, 2018

^{xxiii} **SACHS, J., et al.**, 2018

^{xxiv} **RED ESPAÑOLA DE DESARROLLO SOSTENIBLE (REDS)**, “España, en el puesto 25 del ranking mundial según un informe global sobre desarrollo sostenible”, 2018, <http://reds-sdsn.es/resultados-del-sdg-index-2018>.

^{xxv} **PLATAFORMA TERCER SECTOR**, “Acto de impulso a la Agenda 2030 y a los ODS En España. ¿Qué falta por hacer?”, 2017, http://www.plataformatercersector.es/sites/default/files/PROGRAMA_AGENDA_2030_CONGRESO.pdf.

^{xxvi} **SÁNCHEZ DE MADARIAGA, R., GARCÍA LÓPEZ, I. i SISTO, J.** “Mirando hacia el futuro: Ciudades sostenibles: Los Objetivos de Desarrollo Sostenible en 100 ciudades españolas”, Red Española de Desarrollo Sostenible (REDS), 2018, <http://reds-sdsn.es/wp-content/uploads/2018/10/Informe-urbano-REDS-ODS-2018-parte-I.pdf>.

^{xxvii} **RUIZ, Rafa**, Las capitales vascas, las ciudades más avanzadas en los Objetivos de Desarrollo Sostenible en España. "Publico" 07.11.2018, <https://elasombrario.com/capitales-vascas-avanzadas-objetivos-de-desarrollo-sostenible-espana/>.

^{xxviii} **RED DE PERIODISTAS POR EL DESARROLLO SOSTENIBLE**, “Alianzas. Un factor clave para alcanzar Los ODS”, 25.04.2017, <https://www.comunicacionsostenible.co/site/alanzas-un-factor-clave-para-alcanzar-los-ods/>.

^{xxix} **UN General Assembly**, “68/234. Towards global partnerships: a principle-based approach to enhanced cooperation between the United Nations and all relevant partners”, 07.02.2014, <https://undocs.org/A/RES/68/234>.

^{xxx} **STIBBE, Darian, REID, Stuart i GILBERT, Julia**, “Maximising the Impact of Partnerships for the SDGs : A Practical Guide to Partnership Value Creation”, TPI, 2018, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2564Maximising_the_impact_of_partnerships_for_the_SDGs.pdf.

^{xxxi} **ESADEgov**, “La gobernanza de los contratos públicos en la colaboración público-privada”, 2018, <https://www.esade.edu/es/news/una-mejora-en-la-gobernanza-de-la-colaboracion-publico-privada-ayudara-incrementar-la-satisfaccion-del-interes-publico/20005>.

^{xxxii} **STIBBE, REID i GILBERT**, 2018.

^{xxxiii} **STIBBE, REID i GILBERT**, 2018.

^{xxxiv} **PORTER, M.E. i KRAMER, M.R.**, Creating Shared Value, "Harvard Business Review", 89, núm. 1/2, 2011, p. 62–77, <https://doi.org/10.1108/09600039410055963>.

^{xxxv} **SERRA, Albert, ed.**, “Anuario Partners: Realidades y perspectivas de la cooperación publico-privada”, 2010, p. 25-26, http://itemsweb.esade.es/idgp/2010_ANUARIO_PARTNERS.pdf.

^{xxxvi} **CONDE-RUIZ, J. Ignacio, GARCÍA, Manu i YÁÑEZ, Manuel**, Diversidad de género en los consejos: el caso de España tras la Ley de Igualdad, “Studies on the Spanish Economy”, FEDEA, 2018, <http://documentos.fedea.net/pubs/eee/eee2018-29.pdf>.

